

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua voimassa olevaa lakia, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua uutta lakia sekä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettua lakia. Esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuuden korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisestä.

Esityksessä esitetään säädettäväksi tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettussa laissa tarkoitetun koulutuksen rahoituksesta. Tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen yhdistetään 1.8.2022 lukien voimassa olevan lainsäädännön mukaiset nivelvaiheen koulutukset, joita ovat perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus. Esityksen mukaan tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta rahoitettaisiin siihen yhdistettävien nivelvaiheen koulutusten nykyisten rahoitusjärjestelmien puitteissa. Esityksen mukaan valmentavan koulutuksen rahoituksen taso eri rahoitusjärjestelmissä yhtenäistettäisiin. Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi myös eräitä tarkennuksia tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain mukaisiin valmentavan koulutuksen järjestämisoikeutta koskeviin säännöksiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetun voimassa olevan lain muuttamisesta ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022. Ehdotettu laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun uuden lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.....	5
2.1.1 Koulutuksen sisältö	5
2.1.2 Erityinen tuki ja siihen liittyvät opintososiaaliset etuudet	5
2.2 TUVA-koulutuksen järjestäminen	6
2.2.1 Nykyiset nivelvaiheen koulutuksen järjestäjät.....	6
2.2.1.1 Kunnat ja yksityiset perusopetuksen järjestäjät	6
2.2.1.2 Lukiokoulutuksen järjestäjät	7
2.2.1.3 Ammatillisen koulutuksen järjestäjät	8
2.2.2 TUVA-koulutuksen järjestämislupa.....	10
2.3 Nivelvaiheen koulutusten nykyiset rahoitusjärjestelmät.....	12
2.3.1 Perusopetuksen lisäopetuksen rahoitus	12
2.3.2 Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoitus	13
2.3.3 Ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus	15
3 Tavoitteet.....	16
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	17
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	17
4.1.1 Rahoituksen tason yhtenäistäminen	17
4.1.2 TUVA-koulutuksen järjestämistä koskevien säännösten selkeyttäminen.....	18
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	18
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	18
4.2.1.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset.....	18
4.2.1.2 Kuntataloudelliset vaikutukset	20
4.2.1.3 Vaikutukset koulutuksen järjestäjien taloudelliseen asemaan.....	21
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	27
4.2.2.1 Vaikutukset koulutuksen järjestäjiin	27
4.2.2.2 Vaikutukset kuntiin	29
4.2.2.3 Vaikutukset Opetushallitukseen ja opetus- ja kulttuuriministeriöön	30
4.2.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	31
4.2.3.1 Vaikutukset opiskelijan asemaan ja lapsivaikutukset	31
4.2.3.2 Vaikutukset vähemmistöihin.....	32
4.2.3.3 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin	34
4.2.3.4 Alueelliset vaikutukset	35
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	35
5.1 Vaihtoehtoiset rahoitusmallit	35
5.2 TUVA-koulutuksen järjestämisoikeuden vaihtoehtoja	37
6 Lausuntopalaute.....	38
6.1 Lausuntokierros.....	38
6.2 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto	39

HE 147/2021 vp

7 Säännöskohtaiset perustelut	39
7.1 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta	39
7.2 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (vanha laki)	44
7.3 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (uusi laki)	45
7.4 Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta	45
8 Lakia alemman asteinen sääntely	48
8.1 Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta	49
8.2 Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista	49
9 Voimaantulo	50
10 Toimeenpano ja seuranta	51
11 Suhde muihin esityksiin	54
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	54
LAKIEHDOTUKSET	57
1. Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	57
2. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 41 §:n muuttamisesta	64
3. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta	65
4. Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta	66
LIITTEET	68
RINNAKKAISTEKSTIT	68
1. Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	68
2. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 41 §:n muuttamisesta	80
3. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta	82
4. Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta	84
ASETUSLUONNOKSET	86
Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta	86
Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen 2 ja 7 §:n muuttamisesta	89

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa keskeisenä tavoitteena on, että koulutus- ja osaamistaso nousevat kaikilla koulutusasteilla, oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy. Hallitusohjelman osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi – strategisessa kokonaisuudessa on linjattu, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että oppivelvollisuusikä korotetaan 18 ikävuoteen. Hallitusohjelman mukaan osana oppivelvollisuutta kehitetään toisen asteen valmistavia koulutuksia ja nivelvaiheen ohjausta helpottamaan siirtymistä toisen asteen koulutukseen.

Oppivelvollisuuden laajentamista koskevat lakimuutokset on vahvistettu 30.12.2020 ja uusi oppivelvollisuuslaki (1214/2020) tuli voimaan 1.8.2021. Osana oppivelvollisuuden laajentamista on annettu myös laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (1215/2020). Tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen yhdistetään perusopetuslaissa (628/1998) säädetty perusopetuksen lisäopetus, lukiolaissa (714/2018) säädetty maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävä lukiokoulutukseen valmistava koulutus sekä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) säädetty ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus. Uutta tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta järjestetään 1.8.2022 lukien.

Oppivelvollisuuden laajentamista koskevien lakimuutosten yhteydessä on tehty tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta koskevat lakimuutokset perusopetuslakiin, lukiolakiin ja ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin. Valmentavan koulutuksen rahoitusta koskevia säädosmuutoksia ei kuitenkaan sisällytetty oppivelvollisuuden laajentamista koskevaan hallituksen esitykseen, koska rahoituksen tason määrittelyssä katsottiin perustelluksi käyttää mahdollisimman ajantasaisia kustannus- ja muita tietoja. Oppivelvollisuuden laajentamista koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 173/2020 vp, s. 89) on todettu, että tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus toteutettaisiin kolmen erillisen rahoitusjärjestelmän eli nykyisten perusopetuksen lisäopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmien kautta ja että tarkoituksena olisi yhtenäistää valmentavan koulutuksen rahoitustaso näiden kolmen eri järjestelmän sisällä.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä. Esityksen valmistelun aikana sitä on käsitelty oppivelvollisuuden laajentamisen projektiryhmässä ja seurantaryhmässä.

Hallituksen esityksen luonnoksesta on pyydetty lausunnot keskeisiltä sidosryhmiltä. Esitysluonnos on ollut lausunnolla 11.5.—15.6.2021. Lausuntotiivistelmä ja lausunnot ovat luettavissa hallituksen esityksen hankesivuilla.

Hallituksen esitys on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Hallituksen esitys on ollut arvioitavana lainsäädännön arviointineuvostossa. Arviointineuvosto antoi esityksestä lausunnon 27.8.2021 ja arviointineuvoston asiassa antama lausunto on luettavissa:

<https://vnk.fi/documents/10616/60760300/Lains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6n+arviointineuvoston+lausunto+opetus+ja+kulttuuritoimen+rahoituksesta.pdf/c7f6cb01-d5c8-99ec-14f0->

aa128c245c4a/Lains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6n+arviointineuvoston+lau-sunto+opetus-+ja+kulttuuritoimen+rahoituksesta.pdf

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://mi-nedu.fi/hanke?tunnus=OKM007:00/2021>

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

2.1.1 Koulutuksen sisältö

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (jäljempänä myös *TUVA-koulutus*) on uusi koulutuskokonaisuus, joka antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen, ohjaa jatko-opinto- ja työelämäsuunnitelman laadintaan sekä vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto taikka ammatillinen tutkinto. TUVA-koulutukseen yhdistetään nykyiset perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen väliin sijoittuvat nivelvaiheen koulutukset: perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus. TUVA-koulutusta koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1.8.2021 ja uutta koulutusta järjestetään 1.8.2022 lukien.

Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain (jäljempänä myös *TUVA-laki*) 11 §:n mukaan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen laajuus on 38 viikkoa ja suoritus-aika on enintään yksi vuosi. Koulutuksen järjestäjä voi myöntää opiskelijalle sairauden, vamman tai muun erityisen syyn vuoksi lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus muodostuu koulutuksen osista. TUVA-lain 12 §:n mukaan Opetushallitus määrää koulutuksen perusteet, joissa määrätään koulutuksen osien tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja arvioinnista sekä henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan merkittävistä tiedoista. Koulutuksen perusteet tulee laatia siten, että opiskelijalla on valmentavan koulutuksen aikana mahdollisuus suorittaa lukion oppimäärään kuuluvia opintoja ja ammatillisten perustutkintojen osia ja osien osa-alueita, korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja ja vahvistaa suomen tai ruotsin kielen taitoaan.

TUVA-lain 13 §:n mukaan opiskelija suorittaa koulutuksen perusteiden mukaisista koulutuksen osista henkilökohtaisten tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisen kokonaisuuden. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijalla on mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin. Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa koulutuksen perusteiden mukaisia osia tarvittaessa yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Koulutus tulee järjestää siten, että opiskelija voi hakeutua tutkintotavoitteiseen koulutukseen kesken valmentavan koulutuksen, jos hän on saavuttanut riittävät valmiudet tutkintotavoitteeseen koulutukseen siirtymiseksi.

2.1.2 Erityinen tuki ja siihen liittyvät opintososiaaliset etuudet

TUVA-lain 21 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisellä tuella tarkoitetaan opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelijajärjestelyitä. Erityisen tuen antamisen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa koulutuksen perusteiden mukaisen osaamisen.

Erityistä tukea saavan opiskelijan opintososiaalista etuuksista säädetään TUVA-lain 23 §:ssä. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan eri koulutusmuodoissa on eroa siinä, vastaako opetuksen tai koulutuksen järjestäjä opiskelijan tarvitsemista erityisistä apuvälineistä sekä avustaja-, kuljetus- ja tulkkauspalveluista vai järjestetäänkö nämä palvelut muun lainsäädännön nojalla. Muun lainsäädännön nojalla järjestettävät palvelut ovat toissijaisia verrattuna koulutuksen järjestäjän velvollisuuteen järjestää vastaavat palvelut. TUVA-laissa lähtökohtana on, että erityistä tukea saavan opiskelijan oikeus opintososiaaliin etuuksiin määräytyisi sitä koulutusmuotoa koskevan lainsäädännön nojalla, jonka järjestämisluvan yhteydessä TUVA-koulutusta järjestetään. Tämä käytäntö on katsottu perustelluksi, jotta opetuksen tai koulutuksen järjestäjän ei tarvitse ottaa käyttöön uusia menettelyitä TUVA-koulutuksen opiskelijoiden osalta, jotka muodostavat vain pienen ryhmän järjestäjän kokonaisopiskelijamäärästä ja heistäkin kyseisiä palveluita tarvitsee vain pieni osa.

Jos TUVA-koulutusta järjestää perusopetuksen järjestäjä, opiskelijalla on oikeus perusopetuslain 31 §:n 1 momentissa säädettyihin vammaisen ja muun erityistä tukea saavan oppilaan opintososiaaliin etuuksiin. Perusopetuslain 31 §:n 1 momentin mukaan vammaisella ja muulla erityistä tukea tarvitsevalla oppilaalla on lisäksi oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut ja erityiset apuvälineet. Jos TUVA-koulutusta järjestää ammatillisen koulutuksen järjestäjä, opiskelijalla on oikeus ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 101 §:ssä säädettyihin erityistä tukea saavan opiskelijan opintososiaaliin etuuksiin. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 101 §:n mukaan erityistä tukea saavalla opiskelijalla on oikeus opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin. Lukiolaissa ei säädetä opiskelijan oikeudesta vastaaviin opintososiaaliin etuuksiin. Oikeudesta kunnan rahoittamiin avustaja- ja kuljetuspalveluihin säädetään vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987). Kansaneläkelaitoksen järjestämistä tulkkauspalveluista säädetään vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta annetussa laissa (133/2010).

TUVA-koulutusta voidaan järjestää myös vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille. TUVA-lain 3 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäminen vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille edellyttää, että järjestämisluvassa on määrätty ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27 §:n 2 momentissa tarkoitettu järjestäjän velvollisuudesta järjestää koulutusta vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille. Käytännössä TUVA-koulutusta vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille järjestäisivät ne ammatilliset erityisoppilaitokset ja muut ammatillisen koulutuksen järjestäjät, jotka järjestävät ammatillista koulutusta vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille. TUVA-lain 21 §:n 3 momentissa säädetään, että opiskelijan oikeuteen vaativaan erityiseen tukeen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään. Vaativan erityisen tuen perusteet ja opintososiaaliset etuudet määräytyvät siis vastaavin perustein kuin vaativan erityisen tuen järjestämisessä ammatillisen tutkintokoulutuksen opiskelijoille.

2.2 TUVA-koulutuksen järjestäminen

2.2.1 Nykyiset nivelvaiheen koulutuksen järjestäjät

2.2.1.1 Kunnat ja yksityiset perusopetuksen järjestäjät

Perusopetuksen lisäopetusta koskevat säännökset sisältyvät nykyisin perusopetuslakiin. Perusopetusasetuksen (852/1998) 3 §:n 2 momentin mukaan lisäopetukseen voidaan ottaa oppilaaksi nuori, joka on saanut perusopetuksen päättötodistuksen samana tai edellisenä vuonna. Perusopetuksen lisäopetuksen järjestäminen on kunnille vapaaehtoinen tehtävä. Perusopetuslain 7 §:n

mukaan lisäopetuksen järjestämislupa voidaan myöntää myös rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle eli yksityiselle perusopetuksen järjestäjälle.

Opetushallituksen opiskelijamääräraportin mukaan ajankohtana 20.9.2020 lisäopetuksessa on ollut 1 028 opiskelijaa, joista 154 on ollut yksityisten opetuksen järjestäjien opiskelijoita, 852 kuntien ja kuntayhtymien opiskelijoita ja 22 valtion oppilaitosten opiskelijoita. Yksityisiä lisäopetuksen opetuksen järjestäjiä on 20.9.2020 tilanteessa ollut 16, kunnallisia järjestäjiä 32 ja valtion oppilaitoksia 3. Vuonna 2019 suomenkielisessä lisäopetuksessa oli yhteensä 882 oppilasta ja ruotsinkielisessä lisäopetuksessa yhteensä 84 oppilasta (Vipunen, tiedot 20.9.2019 tilanteen mukaan). Vuonna 2019 lisäopetuksessa oli 66 sellaista opiskelijaa, joilla oli perusopetuslaissa tarkoitettu erityisen tuen päätös.

Perusopetuksen lisäopetusta koskevat säännökset kumoutuivat perusopetuslaista 1.8.2021 lukien. Perusopetuslain muuttamisesta annettuun lakiin (1216/2020) sisältyvän siirtymäsäännöksen nojalla lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaista perusopetuksen lisäopetusta voidaan järjestää 31.7.2022 saakka ja tällöin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän ajankohdan jälkeen perusopetuksen lisäopetuksen järjestäminen päättyy ja se korvautuu TUVA-koulutuksella.

TUVA-lain 3 §:n 2 momentin mukaan kunta voi järjestää TUVA-koulutusta ilman järjestämislupaa. Yksityisen perusopetuksen järjestäjän sen sijaan tulee hakea opetus- ja kulttuuriministeriöltä TUVA-koulutuksen järjestämislupaa. TUVA-lain 28 §:n 1 momentissa on kuitenkin yksityisiä perusopetuksen järjestäjiä koskeva siirtymäsäännös, jonka mukaan järjestäjä saa sille myönnetyn lisäopetuksen järjestämisluvan perusteella järjestää TUVA-koulutusta 31.7.2025 saakka. Perusopetuslaissa tarkoitettua perusopetuksen lisäopetuksen järjestäminen päättyy siis 1.8.2022 lukien, mutta siirtymäsäännöksen nojalla perusopetuksen lisäopetuksen saaneet yksityiset perusopetuksen järjestäjät voivat järjestää uutta TUVA-koulutusta 31.7.2025 saakka hakematta uutta järjestämislupaa.

2.2.1.2 Lukiokoulutuksen järjestäjät

Lukiolaissa säädetään maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävästä lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta (jäljempänä myös *LUVA-koulutus*). LUVA-koulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet lukiokoulutukseen siirtymistä varten. Opiskelijaksi ottamisen edellytyksenä on muun muassa, että hakija on kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettu maahanmuuttaja tai hänen äidinkielenensä on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettua väestötietojärjestelmässä muu kuin suomi, ruotsi tai saame, hakijalla ei ole riittäviä kielellisiä valmiuksia suoriutua lukio-opinnoista suomen tai ruotsin kielellä ja että hakijan tavoitteena on lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen valmistavan koulutuksen jälkeen. Lukiokoulutuksen järjestäjä voi järjestää LUVA-koulutusta suoraan lukiokoulutuksen järjestämisluvan perusteella ilman erillistä valmistavan koulutuksen järjestämislupaa.

Valmistavan koulutuksen aloittaneita on ollut vuosittain runsaat 100 opiskelijaa: 124 aloittanutta vuonna 2018, 113 aloittanutta vuonna 2019 ja 138 aloittanutta vuonna 2020. LUVA-koulutuksen oppimäärän laajuus on 50 opintopistettä, mutta annettavan opetuksen määrä opintopistettä kohti eroaa nuorille ja aikuisille tarkoitettua koulutuksessa. Valtionosuuden vuoden 2021 yksikköhintalaskennan (tiedot 20.9.2020) mukaan nuorten valmistavassa koulutuksessa oli 108 opiskelijaa ja aikuisten 64 opiskelijaa. LUVA-koulutusta järjesti yhteensä 11 lukiokoulutuksen järjestäjää.

LUVA-koulutusta koskevat säännökset kumoutuvat lukiolaista 1.8.2022 lukien. Tämän ajan- kohdan jälkeen lukiolaissa tarkoitettun maahanmuuttajille ja vieraskielisille tarkoitettun lukio- koulutukseen valmistavan koulutuksen järjestäminen päättyy ja se korvautuu TUVA-koulutuk- sella. TUVA-koulutuksen järjestäminen edellyttää, että lukiokoulutuksen järjestäjä hakee ope- tus- ja kulttuuriministeriöltä TUVA-koulutuksen järjestämislupaa.

TUVA-lain 28 §:n 2 momentissa on kuitenkin siirtymäsäännös, jonka mukaan lukiokoulutuksen järjestäjä saa järjestää lukiolaissa tarkoitettua lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta 31.7.2023 saakka soveltaen voimassa olleita säännöksiä ja niiden nojalla annettua määräyksiä, jos järjestäjä on järjestänyt lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla lukio- koulutukseen valmistavaa koulutusta mutta sillä ei ole 1.8.2022 tutkintokoulutukseen valmen- tavan koulutuksen järjestämislupaa. Järjestäjä ei kuitenkaan voi ottaa uusia opiskelijoita tähän koulutukseen 31.7.2022 jälkeen. Siirtymäsäännös mahdollistaa sen, että sellaiset koulutuksen järjestäjät, jotka eivät hae uuden TUVA-koulutuksen järjestämislupaa, voivat kuitenkin ottaa 31.7.2022 saakka uusia opiskelijoita LUVA-koulutukseen ja opiskelijat voivat suorittaa aloitta- mansa opinnot loppuun.

2.2.1.3 Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Ammatilliseen koulutukseen valmentavasta koulutuksesta (jäljempänä myös *VALMA-koulutus*) säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa. VALMA-koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia ammatilliseen tutkintokoulutukseen hakeutumiseksi sekä vahvis- taa opiskelijan edellytyksiä suorittaa ammatillinen tutkinto. VALMA-koulutukseen opiskeli- jaksi ottamisen edellytyksenä on, että hakija ei ole aiemmin suorittanut tutkintoa tai nivelvai- heen koulutusta, ellei valmentavan koulutuksen suorittaminen tästä huolimatta ole jatko-opin- tovalmiuksien hankkimiseksi erityisestä syystä perusteltua, ja että hakijan tavoitteena on val- mentavan koulutuksen jälkeen hakeutua suorittamaan ammatillista tutkintokoulutusta.

VALMA-koulutuksen järjestämisoikeudesta päätetään ammatillisen koulutuksen järjestämisluv- vassa. Järjestämisluvassa oikeus järjestää VALMA-koulutusta on tällä hetkellä 51:llä koulutuk- sen järjestäjällä, joista viisi lupaa on myönnetty ruotsinkielisen koulutuksen järjestämiseen. Ruotsinkielisistä VALMA-järjestäjistä kolme järjestää vain ruotsinkielistä koulutusta ja loput kaksi ovat kaksikielisiä (suomi ja ruotsi) koulutuksen järjestäjiä.

Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa päätetään koulutuksen järjestäjän opiskelijavuosi- en vähimmäismäärästä ja vuosittaisella suoritepäätöksellä päätetään koulutuksen järjestäjän varainhoitovuoden tavoitteellisesta opiskelijavuosimäärästä. Järjestämisluvan mukainen vä- himmäisopiskelijamäärä määrittää vuosittain myönnettävän rahoituksen vähimmäistason, jota voidaan suorite- ja lisäsuoritepäätöksien yhteydessä korottaa päättämällä vähimmäismäärää korkeammasta tavoitteellisesta opiskelijavuosimäärästä. Koulutuksen järjestäjälle myönnetään perusrahoitusta varainhoitovuodelle päätetyn tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän mukaisesti kertomalla tavoitteellinen opiskelijavuosimäärä järjestäkohtaisesti lasketulla profiilikertoimella. Suoritepäätöksessä ei päätetä erikseen VALMA-koulutuksen opiskelijavuosien mää- rästä, vaan ammatillisen koulutuksen järjestäjä voi suoritepäätöksellä päätettyjen tavoitteellisten opiskelijavuosien puitteissa järjestää VALMA-koulutusta joustavasti kulloisenkin tarpeen mukaan. Tämä mahdollistaa myös opiskelijan joustavan siirtymisen VALMA-koulutuksesta tutkintotavoitteiseen koulutukseen tai tarvittaessa myös toisin päin.

VALMA-järjestämisluvan saaneilla koulutuksen järjestäjillä on järjestämisluvassa päätettyjen opiskelijavuosien vähimmäismäärä yhteensä 140 571 ja vuoden 2021 varsinaisella suoritepä- ätöksellä päätettyjen tavoitteellisten opiskelijavuosien kokonaismäärä yhteensä 159 017. VALMA-koulutuksen toteutuneiden opiskelijavuosien määrä oli 3 461,27 vuonna 2019 ja

HE 147/2021 vp

3 520,77 vuonna 2020 (Koski-tieto 9.3.2021). VALMA-koulutukseen osallistuneiden opiskelijoiden määrän jatkuvan vaihtuvuuden huomioivan päiväkohtaisten opiskelijamäärien keskiarvo eli netto-opiskelijamäärä oli 3 618 vuonna 2019 (joista alle 20-vuotiaita 2 019) ja 3 654 vuonna 2020 (joista alle 20-vuotiaita 2 259). Kokonaisopiskelijamäärä (ns. läpivirtaus) oli 9 885 vuonna 2019 opiskelijaa ja 9 678 opiskelijaa vuonna 2020.

VALMA-koulutuksen opiskelijoita, joiden äidinkieli oli muu kuin suomi, ruotsi tai saame, oli 1 614 vuonna 2019 ja 1 485 vuonna 2020 (netto-opiskelijamäärä). Pelkästään ruotsinkielisten järjestäjien VALMA-koulutuksen netto-opiskelijamäärä oli 54 vuonna 2019 ja 57 vuonna 2020. Kaksikielisten koulutuksen järjestäjien osalta ei ole saatavilla erikseen tietoa ruotsinkielisen VALMA-koulutuksen opiskelijamäärästä. (Opiskelijamäärät Koski-tieto 4.5.2021).

VALMA-koulutus on mahdollista aloittaa joustavasti ympärivuotisesti. Koulutuksen vuonna 2020 aloittaneiden opiskelijoiden opintojen aloituskuukaudet:

Uudet aloittaneet 2020 VALMA		
	Kaikki	Alle 20 v.
tammi	861	363
helmi	255	111
maalis	183	84
huhti	99	15
touko	57	9
kesä	36	9
heinä	alle 5	alle 5
elo	2 799	1 794
syys	543	315
loka	447	249
marras	315	177
joulu	114	57

VALMA-koulutuksen opiskelijoilla on oikeus ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:ssä tarkoitettuun erityiseen tukeen ja 65 §:ssä tarkoitettuun vaativaan erityiseen tukeen. Erityistä tukea saaneiden netto-opiskelijamäärä oli 522 vuonna 2019 ja 561 vuonna 2020. Vaativaa erityistä tukea saaneiden netto-opiskelijamäärä puolestaan oli 657 vuonna 2019 ja 729 vuonna 2020. Kaikista VALMA-opiskelijoista erityiseen tukeen oikeutettuja oli siis noin 15 prosenttia ja vaativaan erityiseen tukeen noin 20 prosenttia.

VALMA-koulutusta koskevat säännökset kumoutuvat ammatillisesta koulutuksesta annetusta laista 1.8.2022 lukien. Tämän ajankohdan jälkeen VALMA-koulutuksen järjestäminen päättyy ja se korvautuu TUVAn koulutuksella. Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 28 §:n 3 momentissa on siirtymäsäännös, jonka mukaan koulutuksen järjestäjä saa suoraan sille myönnetyn VALMA-koulutuksen järjestämislupaan perusteella järjestää TUVAn koulutusta. VALMA-koulutuksen järjestäjien ei siis tarvitse erikseen hakea uuden TUVAn koulutuksen järjestämislupaa, vaan ne voivat siirtymäsäännöksen nojalla siirtyä järjestämään uutta TUVAn koulutusta. Jos VALMA-järjestäjä ei halua järjestää TUVAn koulutusta, sen tulee hakea

opetus- ja kulttuuriministeriöltä järjestämislupansa muuttamista siten, että järjestämislupa perutaan VALMA-koulutuksen osalta.

2.2.2 TUVA-koulutuksen järjestämislupa

TUVA-koulutuksen järjestämisen lähtökohtana on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä järjestämislupa. TUVA-lain 4 §:n mukaan järjestämislupa voidaan myöntää hakemuksesta lukiolaissa tarkoitettulle lukiokoulutuksen järjestäjälle, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettulle ammatillisen koulutuksen järjestäjälle sekä rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolle on myönnetty perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitettu perusopetuksen järjestämislupa. TUVA-koulutusta voidaan opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä järjestää myös valtion oppilaitoksessa. Yksityisinä perusopetuksen järjestäjinä voivat toimia rekisteröidyt yhteisöt ja säätiöt. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjinä voivat toimia kunnat, kuntayhtymät, rekisteröidyt yhtiöt tai säätiöt. Näille toimijoille voitaisiin siis myöntää hakemuksesta TUVA-koulutuksen järjestämislupa. Lisäksi edellä selostettujen TUVA-lain 28 §:n siirtymäsäännösten mukaisesti lisäopetuksen järjestämisluvan saaneet yksityiset perusopetuksen järjestäjät ja VALMA-koulutuksen järjestäjät voivat järjestää TUVA-koulutusta aiemmin myönnettyjen järjestämislupien perusteella.

Lisäksi TUVA-lain 3 §:n 2 momentissa säädetään, että kunta voi järjestää TUVA-koulutusta ilman järjestämislupaa. Oppivelvollisuuden laajentamista ja TUVA-koulutusta koskeneessa hallituksen esityksessä on todettu, että kunta voisi järjestää valmentavaa koulutusta vapaaehtoisesti esimerkiksi silloin, jos kunnan alueella ei ole valmentavan koulutuksen järjestämisluvan saaneen tahon oppilaitosta ja alueella on tarvetta valmentavan koulutuksen järjestämiseksi. Tavoitteena on, että ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja yksityisten perusopetuksen järjestäjien valmentavan koulutuksen järjestämisluvat muodostaisivat kattavan valmentavan koulutuksen verkoston, joka turvaisi valmentavan koulutuksen alueellisen saatavuuden ja saavutettavuuden. Tätä järjestämisluvilla luotua verkostoa kunnat voisivat täydentää järjestämällä valmentavaa koulutusta vapaaehtoisesti. Hallituksen esityksen perusteluissa on myös todettu, että kunnan vapaaehtoista järjestämisoikeutta ei sovellettaisi kuntayhtymään. Lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjänä toimivat kuntayhtymät voisivat hakea valmentavan koulutuksen järjestämislupaa. (HE 173/2020 vp, s. 196).

TUVA-lain 4 §:n 1 momentin mukaan TUVA-koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää koulutusta koulutustarpeen mukaisesti järjestämisluvassa määrättyllä toiminta-alueella. TUVA-koulutuksen järjestäminen liittyy myös oppivelvollisuuslaissa säädettyyn opiskelupaikan osoittamiseen. Jos oppivelvollinen ei vapaaehtoisesti hakeudu perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen tai ei saa opiskelupaikkaa, on oppivelvollisuuslain 15 §:n 1 momentin mukaan asuinkunnan tehtävänä osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa. Koulutuksen järjestäjän, jolle on myönnetty edellä mainitun koulutuksen järjestämislupa, tulee ottaa opiskelijaksi sille osoitettu oppivelvollinen. Opiskelupaikka voidaan osoittaa myös asuinkunnan järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

Toimeenpanossa on ilmennyt tulkinnallista epäselvyyttä siitä, missä tilanteissa ammatillista koulutusta tai lukiokoulutusta järjestävän kunnan tulisi hakea TUVA-koulutuksen järjestämislupaa. Lisäksi on ollut epäselvyyttä siitä, voisiko kunta järjestää TUVA-koulutusta myös vapaaehtoisesti, vaikka sille olisi myönnetty TUVA-koulutuksen järjestämislupa tai se voisi järjestää TUVA-koulutusta VALMA-koulutuksen järjestämisluvan perusteella siirtymäsäännöksen nojalla.

TUVA-lain 4 §:n 1 momentin mukaan TUVA-koulutuksen järjestämislupa voidaan myöntää lukiokoulutuksen järjestäjälle, ammatillisen koulutuksen järjestäjälle ja yksityiselle perusopetuksen järjestäjälle. Tarkoituksena on, että TUVA-koulutuksen järjestämislupa myönnettäisiin aina edellä tarkoitettun pääasiallisen koulutusmuodon järjestämisluvan yhteyteen, eikä TUVA-koulutuksen järjestämislupa voisi missään tilanteessa olla järjestäjän ainoa järjestämislupa. TUVA-lain 5 §:n 1 momentin mukaan järjestämisluvassa määrätään, minkä koulutusmuodon yhteyteen valmentavan koulutuksen järjestämislupa myönnetään, jos koulutuksen järjestäjällä on useita 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun opetuksen tai koulutuksen järjestämislupia. Toimeenpanossa on ilmennyt tulkinnallista epäselvyyttä siitä, voiko sellainen koulutuksen järjestäjä, jolla on useita järjestämislupia, esimerkiksi lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestämislupa, hakea TUVA-järjestämislupaa näiden molempien järjestämislupien yhteyteen.

TUVA-lain 5 §:n 2 momentin mukaan järjestämisluvassa voidaan määrätä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijamäärästä tai opiskelijavuosien määrästä. Lain 5 §:n 3 momentin mukaan järjestäessään tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta koulutuksen järjestäjän on noudatettava, mitä koulutuksen järjestäjän perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa on määrätty opetuskielestä ja toiminta-alueesta, ellei tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisluvassa toisin määrätä. Tarkoituksena on ollut, että TUVA-koulutusta järjestettäisiin mahdollisimman pitkälti pääasiallisen koulutusmuodon järjestämisluvassa määrättyjen ehtojen mukaisesti. Säännöksen sanamuodon perusteella jää kuitenkin epäselväksi, noudatetaanko myös pääjärjestämisluvan mukaisia koulutuksen järjestämismuotoa, kuten sisäoppilaitosmuotoisen koulutuksen järjestämistä, koskevia ehtoja tai muita järjestämisluvassa mahdollisesti olevia ehtoja. Tulkinnallista epäselvyyttä on ilmennyt myös siitä, sovelletaanko järjestämisluvassa määrättäviä asioita sekä järjestämisluvan muuttamista ja peruuttamista koskevia säännöksiä myös siirtymäsäännösten nojalla järjestettävään TUVA-koulutukseen.

Edellä todetut TUVA-lain säännöksiin liittyvät tulkinnalliset epäselvyydet ovat ilmenneet rahoitusjärjestelmää koskevien säädösmuutosten ja järjestämislupien haun käynnistämistä koskevan valmistelun yhteydessä. Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain säännöksiä olisikin edellä mainittujen tulkinnallisten epäselvyyksien poistamiseksi tarpeen tarkentaa.

Järjestämislupien kautta on tarkoitus varmistaa valmentavan koulutuksen alueellinen saatavuus ja saavutettavuus luomalla riittävän kattava valmentavan koulutuksen järjestäjäverkosto. TUVA-lain 4 §:n 3 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön on lupien myöntämistä koskevan päätöksenteon yhteydessä varmistettava tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen riittävä valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus. Tämä tullaan varmistamaan arvioimalla TUVA-koulutuksen alueellista kattavuutta syksyllä 2021 toteutettavan järjestämislupakierroksen yhteydessä ja myöntämällä riittävä määrä uusia TUVA-koulutuksen järjestämislupia alueellisen tarpeen mukaisesti. TUVA-koulutuksen järjestämislupien hakuaika oli 2.6.—31.8.2021. Hakuaikana saapui yhteensä 18 hakemusta, joista kaksi yksityisen perusopetuksen järjestäjän hakemusta, 12 lukiokoulutuksen järjestäjän hakemusta ja neljä ammatillisen koulutuksen järjestäjän hakemusta. Ministeriö käsittelee hakemukset ja tekee päätökset uusista järjestämisluvista vuoden 2021 loppuun mennessä. Uusien luvanhakijoiden lisäksi TUVA-koulutusta tulevat järjestämään nykyiset VALMA-järjestäjät (tällä hetkellä 51 järjestäjää) sekä siirtymäsäännöksen nojalla nykyiset yksityiset perusopetuksen järjestäjät (tällä hetkellä 16 järjestäjää) sekä mahdollisesti kunnat vapaaehtoisesti ilman järjestämislupaa.

2.3 Nivelvaiheen koulutusten nykyiset rahoitusjärjestelmät

2.3.1 Perusopetuksen lisäopetuksen rahoitus

Perusopetuksen lisäopetuksen rahoituksesta säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009), jäljempänä myös *rahoituslaki*. Rahoituslain 5 §:n mukaan lisäopetuksen rahoitus määräytyy oppilasmäärän ja oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.

Lisäopetuksen yksikköhinnan määräytymisestä säädetään rahoituslain 29 §:ssä. Säännöksen mukaan lisäopetuksen yksikköhinta saadaan, kun valtiovarainministeriön kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 38 §:n mukaisesti päättämän kotikuntakorvauksen perusosasta vähennetään 320,77 euroa, ja saatu erotus kerrotaan luvulla 1,26. Valtiovarainministeriö vahvistaa vuosittain kotikuntakorvauksen perusosan. Lisäopetuksen yksikköhinnan lisäksi opetuksen järjestäjä saa lisärahoituksen niistä oppilaista, jotka ovat olleet pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä perusopetuksen oppimäärää suorittaessaan. Pidennetyn oppivelvollisuuden lisärahoituksen kerroin vaikeimmin kehitysvammaisten osalta on 4,76 ja muiden kehitysvammaisten osalta 2,97. Pidennetyn oppivelvollisuuden lisärahoituksen euromäärä saadaan, kun kotikuntakorvauksen perusosasta vähennetään 320,77 euroa ja saatu erotus kerrotaan edellä mainituilla kertoimilla. Syyskuun 2020 tilastointipäivän mukaan pidennetyn oppivelvollisuuden lisärahoitukseen oikeutettuja perusopetuksen lisäopetuksen oppilaita oli yhteensä 29.

Opiskelijan oikeutta erityiseen tukeen ei käytetä rahoituksen korotusperusteena perusopetuksen lisäopetuksen rahoitusjärjestelmässä, vaan erityisen tuen tarve otetaan huomioon rahoitusta keskimäärin korottavana tekijänä. Vuoden 2019 tilastointipäivän tietojen mukaan perusopetuksen lisäopetuksessa oli yhteensä 66 oppilasta, joilla oli erityisen tuen päätös. Näistä oppilaista noin puolet oli ollut pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä, jolloin heistä maksettiin lisäopetuksessa pidennettyyn oppivelvollisuuteen liittyvää korotusta.

Rahoituslain 48 a §:n 1 momentin mukaisesti lisäopetuksen rahoitus varainhoitovuodelle lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen syyskuun 20 päivän oppilasmäärän mukaan. Rahoitus myönnetään siis kertomalla määrätty lisäopetuksen yksikköhinta varainhoitovuotta edeltävän vuoden syyskuun tilastointipäivän opiskelijamäärällä. Rahoitus myönnetään lopullisena eikä sitä tarkisteta toteutuneen opiskelijamäärän mukaiseksi. Rahoituslain 48 a §:n 2 momentin mukaan toiminnan käynnistyessä rahoitus lasketaan arvioidun oppilasmäärän mukaisesti. Toteutuneen ja arvioidun oppilasmäärän erotus otetaan huomioon kyseistä varainhoitovuotta seuraavaa vuotta seuraavan vuoden rahoituksessa. Vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan rahoituslain 48 a §:n 2 momenttia ei ole sovellettu kunnallisiin perusopetuksen järjestäjiin eikä näin ollen myöskään kunnan järjestämään lisäopetukseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain perusopetuksen lisäopetuksen yksikköhinnan. Vuonna 2021 yksikköhinta on 8 641,88 euroa ja yksityisille opetuksen järjestäjille 8 968,54 euroa (sisältäen määräaikaisen KIKY-korotuksen). Lisäopetuksen yksikköhintaa ei tarkisteta toteutuneen kustannustason perusteella. Tarkistamisesta luovuttiin vuoden 2017 alussa. Sen sijaan valtiovarainministeriö tarkistaa kotikuntakorvauksen perusosan vuosittain. Vuoden 2019 kustannustiedonkeruun mukaan perusopetuksen lisäopetuksen kustannus on ollut 9 802 euroa opiskelijaa kohti. Palkkaukseen liittyvät kustannukset (sisältäen opetushenkilöstön ja muun henkilöstön) olivat 6 896 euroa opiskelijaa kohti. Vuonna 2021 lisäopetuksen rahoituksena on myönnetty yhteensä noin 8,7 miljoonaa euroa.

2.3.2 Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoitus

Myös lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoituksesta säädetään opetus- ja kulttuuri-toimen rahoituksesta annetussa laissa. Rahoituslain 5 §:n mukaan rahoitus määräytyy lukiossa opiskelijamäärien sekä opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen perusteella. Rahoituslain 23 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perusteena käytettävä lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta. Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää vuosittain syksyllä annettavalla päätöksellä järjestäjäkohtaiset yksikköhinnat rahoituslaissa säädettyjen perusteiden mukaisesti.

Rahoituslain 24 §:n 1 momentin mukaan lukion yksikköhinnat opiskelijaa kohden lasketaan lukiokoulutuksen valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella. Yksikköhintoja laskettaessa niiden opiskelijoiden lukumäärää, jotka opiskelevat lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, painotetaan kertoimella 1,21. Niiden opiskelijoiden lukumäärää, jotka opiskelevat aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa tai lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa painotetaan 1.8.2021 voimaan tulleen säännöksen mukaan kertoimella 0,615 lukuun ottamatta sisäoppilaitoksessa koulutusta saavia opiskelijoita. Edellä mainittua aikuisopiskelijoiden painokerrointa sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2027, ja tätä aiempien varainhoitovuosien rahoitukseen sovelletaan lain 1220/2020 voimaantulosäännyksessä säädettyjä siirtymäajan painokertoimia. Aikuisopiskelijoiden alempi kerroin perustuu aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen pienempään opetustuntimäärään.

Rahoituslain 24 §:n 3 momentin mukaan lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijoiden osalta määrätään porrastamalla lukiokoulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa eli kertomalla keskimääräinen yksikköhinta asetuksella säädettyvällä painokertoimella. Lain 24 §:n 8 momentin mukaan yksikköhintojen laskemisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettun valtioneuvoston asetuksen (1766/2009), jäljempänä myös *rahoitusasetus*, 1 a §:n mukaan lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa on lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta kerrottuna luvulla 1,21. LUVA-koulutuksen yksikköhinta on siis kaikille koulutuksen järjestäjille sama, koska se ei perustu järjestäjäkohtaisesti määrättyyn yksikköhintaan, vaan keskimääräiseen yksikköhintaan. Lisäksi aikuisille tarkoitetussa LUVA-koulutuksessa otetaan huomioon rahoituslain 24 §:n 7 momentin säännös, jonka mukaan aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa yksikköhinta on 61,5 prosenttia määrätystä yksikköhinnasta lukuun ottamatta sisäoppilaitoksessa koulutusta saavia opiskelijoita. Edellä mainittua aikuisopiskelijoiden prosenttiosuutta sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2024, ja tätä aiempien varainhoitovuosien rahoitukseen sovelletaan lain 1220/2020 voimaantulosäännyksessä säädettyjä siirtymäajan prosenttiosuuksia.

Rahoituslain 48 §:n 1 momentin mukaan lukiossa varainhoitovuoden ennakollinen rahoitus lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen vuoden keskimääräisen opiskelijamäärän mukaan. Yksikköhintoja laskettaessa sovelletaan kuitenkin varainhoitovuotta edeltäneen vuoden syksyn oppilas- ja opiskelijamääriä. Lukiokoulutuksen opiskelijamäärä ja lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa opiskelevien määrä lasketaan erikseen. Ennakollinen rahoitus myönnetään varainhoitovuotta edeltävän vuoden lopussa tehtävällä päätöksellä. Rahoituslain 50 §:n 2 momentin mukaan rahoitus tarkistetaan varainhoitovuoden toteutuneiden keskimääräisten opiskelijamäärien mukaiseksi varainhoitovuoden loppuun mennessä.

Rahoitusasetuksen 19 §:ssä säädetään vuosittaiset opiskelijamäärän tilastointipäivät, jotka ovat 20.1. ja 20.9. Opiskelijamääriä laskettaessa tammikuun 20 päivän opiskelijamäärät painotetaan

HE 147/2021 vp

luvulla 7/12 ja syyskuun 20 päivän opiskelijamäärät painotetaan luvulla 5/12. Rahoitus lukiokoulutuksen järjestäjälle myönnetään ja tarkistetaan siis kertomalla järjestäjäkohtainen yksikköhinta edellä kerrotulla tavalla määräytyvällä keskimääräisellä opiskelijamäärällä. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoitus puolestaan myönnetään ja tarkistetaan kertomalla kyseisen koulutuksen yksikköhinta (keskimääräinen yksikköhinta kerrottuna asetuksella säädettävällä painokertoimella) edellä kerrotulla tavalla määräytyvällä keskimääräisellä opiskelijamäärällä.

Kunnat osallistuvat lukiokoulutuksen rahoittamiseen kunnan asukasmäärän suhteessa. Rahoituslain 8 §:n mukaan kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksista on 52,21 prosenttia ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen käyttökustannuksista 50 prosenttia euromäärästä, joka lasketaan siten, että mainitun pykälän 2 ja 3 momentissa säädetyllä tavalla laskettu euromäärä jaetaan koko maan asukasmäärällä ja näin saatu euromäärä kerrotaan kunnan asukasmäärällä. Kunnan omarahoitusosuus on siis erisuuruinen valmistavassa koulutuksessa ja muussa lukiokoulutuksessa. Edellä mainittua lukiokoulutuksen prosenttimäärää sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2024, ja tätä aiempien varainhoitovuosien rahoitukseen sovelletaan lain 1220/2020 voimaantulosäännöksessä säädetyt siirtymäajan prosenttimääriä. Siirtymäsäännökset eivät koske valmistavan koulutuksen prosenttimäärää.

Lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta koskeva lainsäädäntö on tullut voimaan vuonna 2014 ja koulutusta on järjestetty 1.8.2014 lukien. Lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta koskeneessa hallituksen esityksessä on todettu, että hallitusohjelman mukaan uusien ja nykyisten tehtävien ja velvoitteiden lisäämistä ja laajentamista kunnille rajoitetaan ja niille osoitetaan valtion rahoitusosuutena yli puolet todellisista kustannuksista. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen järjestämisen todettiin olevan vapaaehtoista kaikille lukiokoulutuksen järjestämisluvan saaneille koulutuksen järjestäjille. Sen vuoksi esityksessä ehdotettiin, että uudistuksen rahoitus toteutettaisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 64 §:n ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 55 §:n mukaisesti siten, että kuntien rahoitusosuus olisi 50 prosenttia ja valtion 50 prosenttia. (HE 118/2013 vp, s. 10).

Nykyisin voimassa olevan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 55 §:n 2 momentin mukaan uusissa ja laajentuvissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on 100 prosenttia uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista, ellei valtionosuustehtäviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä. TUVAn koulutus korvautuu lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen, eikä sen katsottaisi olevan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 55 §:n 2 momentissa tarkoitettu uusi tai laajeneva tehtävä. Lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta koskeneessa hallituksen esityksessä (s. 9) on arvioitu, että opiskelijamäärä asettuisi vuonna 2017 nuorille tarkoitetussa koulutuksessa noin 700 vuosittaiseen opiskelijaan ja aikuisille tarkoitetussa koulutuksessa noin 350 vuosittaiseen opiskelijaan. Näillä opiskelijamäärillä kuntien euromääräinen rahoitusosuus olisi vuoden 2013 hallituksen esityksen mukaan ollut noin 3,5 miljoonaa euroa. Toteutuneet valmistavan koulutuksen opiskelijamäärät ovat kuitenkin olleet pienempiä kuin hallituksen esityksessä arvioitiin. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen toteutuneet opiskelijamäärät olivat vuonna 2019 nuorille tarkoitetussa koulutuksessa 98 ja aikuisille tarkoitetussa koulutuksessa 78 ja vuonna 2020 nuorille tarkoitetussa koulutuksessa 108 ja aikuisille tarkoitetussa koulutuksessa 64 (tilastointipäivän 20.9.2020 opiskelijamäärä).

Valtioneuvosto on vahvistanut lukiokoulutuksen vuoden 2021 keskimääräiseksi yksikköhinnaksi 6 615,98 euroa opiskelijaa kohti. Keskimääräinen yksikköhinta vahvistetaan arvonlisäverottomana. Valmistavan koulutuksen yksikköhinta saadaan kertomalla lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta luvulla 1,21. Valmistavan koulutuksen vuoden 2021 yksikköhinta nuorille tarkoitetussa koulutuksessa on 8 005,34 euroa opiskelijaa kohti ja aikuisille tarkoitetussa

koulutuksessa 5 347,73 euroa opiskelijaa kohti. Vuoden 2019 kustannustiedonkeruun mukaan lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen järjestämiseen liittyvät palkkauskustannukset ovat olleet yhteensä 572 000 euroa eli 4 598 euroa opiskelijaa kohti. Valmistavan koulutuksen rahoituksen kokonaistaso, ilman yksityisten koulutuksen järjestäjien arvonlisävero, oli noin 1,2 miljoonaa euroa vuonna 2021.

2.3.3 Ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus

Ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus myönnetään osana ammatillisen koulutuksen rahoitusta, josta säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa. Rahoituslain 9 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammatillisen koulutuksen järjestäjille rahoitusta valtion talousarvioon otettavan määrärahan ja 9 a §:n 1 momentissa säädetyn kuntien rahoitusosuuden rajoissa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjälle myönnetään ennen varainhoitovuoden alkua tehtävällä suoritepäätöksellä perusrahoitusta, suoritusrahoitusta ja vaikuttavuusrahoitusta kyseisen rahoitusosuuden euromäärästä se osuus, joka vastaa koulutuksen järjestäjän suoritteiden suhteellista osuutta kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista. Ammatillisen koulutuksen rahoitus ei perustu ennalta määrättävään yksikköhintaan, vaan rahoitus määräytyy suhteellisesti sen mukaisesti, miten paljon koulutuksen järjestäjällä on rahoituksen perusteena huomioitavia suoritteita verrattuna kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteisiin. Perusrahoitus myönnetään suoritepäätöksellä päätettävän tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän perusteella, suoritusrahoitus myönnetään opiskelijoiden suorittamien tutkintojen ja tutkinnon osien perusteella ja vaikuttavuusrahoitus puolestaan myönnetään tutkinnon tai tutkinnon osia suorittaneiden työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen, opiskelijapalautteen sekä koulutussopimus- ja oppisopimustyöpaikkojen antaman työelämäpalautteen perusteella.

Rahoituslain 32 c §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen järjestäjän varainhoitovuoden tavoitteellisen opiskelijavuosien määrän vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Varainhoitovuodelle myönnettävä perusrahoitus määräytyy suoritepäätöksellä päätetyn tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän perusteella, jota on painotettu varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltävän vuoden toteutuneisiin opiskelijavuosiin perustuvalla painokertoimella (profiilikerroin). Tavoitteellisissa opiskelijavuosissa ei erotella VALMA-koulutuksen opiskelijavuosimäärää, vaan se sisältyy tavoitteellisten opiskelijavuosien kokonaismäärään. Rahoitus myönnetään lopullisena eikä sitä tarkisteta toteutuneen opiskelijavuosimäärän perusteella.

Rahoituslain 32 d §:n 2 momentissa säädetään profiilikertoimen laskennassa käytettävistä painotusperusteista. Profiilikertoimen laskennassa toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan muun muassa tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen ja valmentavan koulutuksen järjestämiskustannusten perusteella, oppivelvollisuuslaissa tarkoitetun maksuttoman koulutuksen perusteella, erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen järjestämisen perusteella sekä majoituksen järjestämisen perusteella. Profiilikertoimen kautta VALMA-koulutuksen opiskelijamäärä otetaan huomioon rahoituksen myöntämisessä. Painokertoimista säädetään ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetulla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella (1244/2020), jäljempänä myös *laskentaperusteasetus*.

VALMA-koulutusta rahoitetaan ainoastaan perusrahoituksena, mikä tarkoittaa sitä, että VALMA-koulutuksen opiskelijoiden suoritteita ei oteta huomioon suoritus- tai vaikuttavuusrahoituksen perusteena. Perusrahoituksen profiilikerronta laskettaessa VALMA-koulutuksen opiskelijoiden toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan laskentaperusteasetuksella säädetyllä painokertoimella, joka on voimassa olevan asetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan 1,41. Varainhoitovuoden 2022 rahoitusta varten on tehty uudet yksikkökustannuslaskelmat vuosien 2018 ja 2019 kustannustietojen perusteella ja laskentaperusteasetuksen painokertoimet on tarkoitus

muuttaa näitä uusimpia yksikkökustannuksia vastaaviksi syksyllä 2021 annettavalla asetusmuutoksella. Tarkistettuja painokertoimia sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2022 rahoitusta.

Jos VALMA-koulutuksen opiskelija suorittaa valmentavan koulutuksen aikana ammatillisen tutkinnon osan tai osia, otetaan nämä suoritukset huomioon tutkinnon osina suoritusrahoituksessa. Profiilikertoimen laskennassa VALMA-opiskelijoiden toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan myös laskentaperusteasetuksen 6 §:ssä säädetyllä oppivelvollisuuden korotuskertoimella, 7 §:ssä säädetyillä erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen painokertoimilla ja 8 §:ssä säädetyillä majoituksen järjestämisen korotuskertoimilla samoin periaattein kuin tutkinto-opiskelijoiden toteutuneita opiskelijavuosia.

Koska VALMA-koulutukselle ei erikseen päätetä suoritepääöksellä tavoitteellista opiskelijavuosimäärää, opiskelijavuotta kohden ei määräydy yksiselitteistä rahoituksen määrää. VALMA-koulutuksen rahoituksen kokonaistasoa voidaan arvioida laskennallisesti kertomalla perusrahoituksen kokonaismäärä VALMA-koulutuksen painokertoimella painotettujen toteutuneiden opiskelijavuosien osuudella kaikista painotetuista opiskelijavuosista. Näin laskettuna VALMA-koulutuksen rahoitusosuus oli vuonna 2020 yhteensä 29,5 miljoonaa euroa, eli noin 8 889 euroa painottamatonta vuoden 2018 VALMA-koulutuksen opiskelijavuotta kohden (mukaan ei ole majoituksen, erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen kertoimia), kun perusrahoituksen kokonaismäärässä ei huomioida luonteeltaan määräaikaisia osuuksia. Vuoden 2019 kustannustietojen perusteella VALMA-koulutuksen kustannus netto-opiskelijaa kohti oli 9 515 euroa (erityisen tuen kertoimen osuus on laskennallisesti vähennetty).

3 Tavoitteet

Oppivelvollisuuden laajentamista ja tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta koskeneen hallituksen esityksen perusteluissa on ilmaistu tahtotila, jonka mukaan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisluvilla on tarkoitus luoda kattava alueellinen TUVA-koulutuksen verkosto. TUVA-lain mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön on järjestämis lupien myöntämistä koskevan päätöksenteon yhteydessä varmistettava tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen riittävä valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus.

Esityksen tavoitteena on säätää TUVA-koulutuksen rahoittamisesta, yhtenäistää eri toimijoiden TUVA-koulutuksen järjestämisestä saaman rahoituksen taso ja samalla varmistaa TUVA-koulutuksen järjestämisen riittävä rahoitustaso. Yhtenäinen ja riittävä rahoituksen taso tukisi ja varmistaisi niiden periaatteiden toteutumista, että TUVA-koulutusta voidaan järjestää eri koulutusmuotojen yhteydessä ja sitä järjestetään valtakunnallisesti ja alueellisesti kattavasti.

Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää TUVA-koulutuksen järjestämisperiaatteita. Sekä TUVA-koulutuksen järjestäjän että opiskelijan kannalta on tärkeää, että koulutuksen järjestämisessä ja rahoittamisessa sovellettavat säännökset määräytyvät yksiselitteisesti ja selkeästi. Myös järjestämisperiaatteiden selkeyttämisen tavoitteena on osaltaan turvata TUVA-koulutuksen valtakunnallista ja alueellista kattavuutta sekä varmistaa myös oppivelvollisuuslain mukaan osoitettavien oppivelvollisten koulutuspaikkojen riittävä saatavuus ja saavutettavuus.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Rahoituksen tason yhtenäistäminen

Esityksessä ehdotetaan, että tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta rahoitettaisiin kolmen erillisen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Nämä rahoitusjärjestelmät olisivat opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädettyt 1) kotikuntakorvauksen perusosan perusteella määräytyvä perusopetuksen rahoitus, 2) lukiokoulutuksen rahoitus ja 3) ammatillisen koulutuksen rahoitus. Rahoitusjärjestelmä määräytyisi sen mukaisesti, minkä koulutusmuodon järjestämisluvan yhteyteen TUVA-koulutuksen järjestämislupa on myönnetty. Kunnan ilman järjestämislupaa järjestämää TUVA-koulutusta rahoitettaisiin samoin perustein kuin yksityisen perusopetuksen järjestäjän järjestämää TUVA-koulutusta.

Esityksen mukaan perusopetuksen järjestäjän järjestämän TUVA-koulutuksen rahoituksen määräytymisperuste vastaisi nykyistä perusopetuksen lisäopetuksen rahoitusta eli perustuisi lailla säädettävään kertoimeen, jolla painotettaisiin kotikuntakorvauksen perusosaa. Myös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuulumisen otettaisiin otettaisiin nykytilaa vastaavasti huomioon rahoitusta korottavana tekijänä.

Lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämää TUVA-koulutusta rahoitettaisiin lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Nykyistä LUVA-koulutusta vastaavasti rahoitus määräytyisi porrastamalla lukiokoulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa. Porrastuksessa käytettävästä painokertoimesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteet ovat yhtenevät sekä nuorille että aikuisille, joten rahoituksessa ei otettaisi huomioon sitä, järjestetäänkö TUVA-koulutusta nuorille vai aikuisille.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjän järjestämää TUVA-koulutusta rahoitettaisiin ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa. TUVA-koulutuksen järjestäminen lisättäisiin rahoituslain 32 d §:ään perusrahoituksen painotusperusteeksi. Laskentaperusteasetuksella puolestaan säädettäisiin TUVA-koulutuksen painokertoimesta, jota käytettäisiin perusrahoituksen profiilikertoimen laskennassa. Nykytilaa vastaavasti TUVA-koulutuksen opiskelijoiden toteutuneita opiskelijavuusia painotettaisiin myös oppivelvollisuuden korotuskertoimella, erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen järjestämisen perusteella sekä majoituksen järjestämisen perusteella.

TUVA-koulutuksen rahoitustaso kolmessa eri rahoitusjärjestelmässä pyrittäisiin yhtenäistämään. Käytännössä yhtenäistäminen tehtäisiin määrittelemällä nykyisten nivelvaiheen koulutusten rahoituksen perusteella laskennallinen verrokkiyksikköhinta ja asettamalla kussakin rahoitusjärjestelmässä käytettävät edellä kerrotut painokertoimet siten, että rahoituksen taso uudistuksen alkuvaiheessa mahdollisimman tarkasti asettuisi verrokkiyksikköhinnan euromäärään. Verrokkiyksikköhinnan laskentaperiaatteita selostetaan esityksen jaksossa 4.2.1.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset.

Perusopetuksen nykyinen rahoitusjärjestelmä ei tunnista rahoituksen korotusperusteena oppilaan erityisen tuen tarvetta. Tätä perusperiaatetta ei ehdota tässä yhteydessä muutettavaksi, vaan perusopetuksen rahoitusjärjestelmässä TUVA-koulutuksen yksikköhinta sisältäisi keskimääräisenä myös erityisen tuen tarpeesta aiheutuvan rahoituksen. Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuulumisen otettaisiin kuitenkin huomioon korotusperusteena.

Lukiokoulutuksen järjestäjille erityisen tuen järjestäminen TUVA-koulutuksen yhteydessä olisi uusi tehtävä. Erityisen tuen järjestämiselle ei kuitenkaan ehdoteta säädettäväksi erillistä korotuskerrointa, vaan TUVA-koulutukselle muodostuva yksikköhinta sisältäisi keskimääräisenä myös erityisen tuen tarpeesta aiheutuvan rahoituksen, kuten perusopetuksessakin.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen järjestäminen tunnustetaan korotuskertoimen kautta. VALMA-koulutuksen opiskelijoista yhteensä yli 30 prosentilla on erityisen tuen päätös (erityinen tuki tai vaativa erityinen tuki), joten erityiseen tukeen oikeutettujen opiskelijoiden määrä ammatillisessa koulutuksessa on merkittävä. Esityksessä ehdotetaan, että nykytilaa vastaavasti erityisen tuen korotuskerrointa käytettäisiin myös ammatillisen koulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksessa.

4.1.2 TUVA-koulutuksen järjestämistä koskevien säännösten selkeyttäminen

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi myös tarkennuksia tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettuun lakiin tulkinnallisten epäselvyyksien poistamiseksi. Kuntien järjestämisoikeutta koskevaa sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että säännösten sanamuodosta nykyistä selkeämmin kävisi ilmi se tahtotila, että TUVA-koulutusta järjestettäisiin ensisijaisesti järjestämislupien perusteella, joilla luodaan valtakunnallisesti ja alueellisesti kattava TUVA-koulutuksen verkosto. Tätä verkostoa täydentäisi kuntien oikeus järjestää TUVA-koulutusta vapaaehtoisesti tarpeen mukaan silloin, kun järjestämisluvan hakeminen ei ole mahdollista tai pysyväisluonteisen alueellisen koulutustarpeen kannalta perusteltua.

Koulutuksen järjestämistä koskevia säännöksiä ehdotetaan selkeytettäväksi myös tarkentamalla järjestämisluvassa määrättäviä asioita koskevaa säännöstä. Säännöstä tarkennettaisiin säätämällä nykyistä selkeämmin, mitä pääasiallisen koulutusmuodon järjestämisluvan mukaisia määräyksiä ja ehtoja sovellettaisiin TUVA-koulutuksen järjestämisessä. Lisäksi VALMA-koulutuksen järjestämislupia koskevaa siirtymäsäännöstä selkeytettäisiin lisäämällä säännös, jonka mukaan siirtymäsäännöksen perusteella järjestettävään koulutukseen sovellettaisiin myös TUVA-laissa säädettyä koulutuksen järjestämiselvöllisyyttä sekä järjestämisluvan sisältöä, muuttamista ja peruuttamista koskevia säännöksiä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset

TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevat säädösmuutokset toteutettaisiin kustannusneutraalisti TUVA-koulutukseen yhdistettävien nivelvaiheen koulutusten nykyisten määrärahojen puitteissa. Valtion talousarvion momentille 29.20.35 (Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin) osoitettaisiin kuitenkin vuonna 2022 noin 70 000 euron ja vuodesta 2023 lukien noin 140 000 euron määrärahalisäys, mikä johtuisi uudesta erityisen tuen järjestämistehtävästä lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä TUVA-koulutuksessa. Määrärahalisäys sisältyy talousarviossa oppivelvollisuuden laajentamisen kokonaiskustannuksiin ja on huomioitu julkisen talouden suunnitelmassa kehyskaudelle 2021–2024. Oppivelvollisuuden laajentamista koskevassa hallituksen esityksessä on todettu valmentavan koulutuksen erityisen tuen antamisen kustannusarvion olevan vuositasolla noin 140 000 euroa (HE 173/2020 vp, s. 91). Laskelmassa lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän valmentavan koulutuksen opiskelijamäärän on arvioitu olevan 700 opiskelijaa, joista 10 prosenttia olisi oikeutettuja erityiseen tukeen.

HE 147/2021 vp

TUVA-koulutuksen laskennallinen verrokkiyksikköhinta on määritelty esityksessä perusopetuksen lisäopetuksen, lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ja ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen nykyisten yksikköhintojen painotettuna keskiarvona. TUVA-koulutuksen yksikköhinta määräytyy näin noin 8 349 euroon opiskelijaa kohden vuoden 2020 rahoitustasossa.

Yksikköhintalaskelma:

	Yksikköhinta	Oppilas-/ opiskelijamäärä
Perusopetuksen lisäopetus	8 239,78 €	960
Lukiokoulutukseen valmistava koulutus		
nuorten oppimäärä	7 629,63 €	98
aikuisten oppimäärä	4959,26 €	78
Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus	8 475,89 €	3 477
Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus	8 349,32 €	4 613

Laskelmissa on käytetty varainhoitovuoden 2020 rahoitustietoja ja rahoituksen perusteena käytettyjä opiskelijamäärätietoja. Laskelmissa perusopetuksen lisäopetuksen ja LUVA-koulutuksen osalta on käytetty vuoden 2020 rahoituksen yksikköhintoja ja painotettu niitä vuoden 2019 oppilas- ja opiskelijamäärillä. Koska ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen yksikköhintaa ei vastaavasti ole yhtä suoraviivaisesti määritelty rahoituksessa, on se laskettu jakamalla VALMA-koulutuksen vuoden 2018 keskimääräisellä päiväkohtaisella opiskelijamäärällä se osuus vuoden 2020 perusrahoituksen kokonaismäärästä, joka vastaa VALMA-painokertoimella painotettujen toteutuneiden opiskelijavuosien osuutta kaikista painotetuista opiskelijavuosista vuonna 2018. Kun vuoden 2020 rahoitustason mukaiseen TUVA-koulutuksen laskennalliseen verrokkiyksikköhintaan lisätään indeksikorotukset 2,4 prosenttia vuodelle 2021 ja 2,5 prosenttia vuodelle 2022, verrokkiyksikköhinnaksi muodostuu vuoden 2022 tasossa 8 763,44 euroa.

Yksikköhintalaskelmissa erityisen tuen osuuksia ei pyritty erottamaan perusopetuksen lisäopetuksen ja LUVA-koulutuksen yksikköhinoista, koska korotuksen merkitys on niissä vähäinen verrattuna VALMA-koulutukseen. Myös TUVA-koulutuksen rahoituksessa erityisen tuen järjestäminen otettaisiin huomioon erillisellä korotuskertoimella vain ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä.

Nykyisiin yksikköhintoihin verrattuna TUVA-koulutuksen yhteinen yksikköhinta (8 349 euroa vuoden 2020 tasossa) on melko lähellä nykyisiä perusopetuksen lisäopetuksen ja VALMA-koulutuksen yksikköhintoja. Ero perusopetuksen lisäopetukseen on 1,3 prosenttia ja VALMA-koulutukseen -1,5 prosenttia. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen yksikköhintoihin eroa on nuorille tarkoitettussa koulutuksessa 9,4 prosenttia ja aikuisille tarkoitettussa koulutuksessa 68,4 prosenttia. Suuremmat erot lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa johtuvat nykyisen koulutuksen alemmista kustannuksista sekä koulutuksen pienemmästä opiskelijavolyymista, jonka vuoksi LUVA-koulutuksen opiskelijamäärällä on pienempi painoarvo verrokkihinnan laskennassa.

Esityksessä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus toteutettaisiin yhdistettävien nivelvaiheen koulutusten nykyisten määrärahojen puitteissa, jolloin merkittäviä valtionta-

loudellisia vaikutuksia ei olisi. TUVA-koulutusta järjestetään Opetushallituksen laatimien koulutuksen perusteiden mukaisesti, jotka on annettu kesäkuussa 2021 ja tulevat voimaan 1.8.2022. TUVA-koulutuksen toteutuneet järjestämiskustannukset eivät siis vielä ole selvillä. Koulutuksen perusteet on laadittu yhdistelemällä nykyisiin nivelvaiheen koulutuksiin sisältyviä elementtejä, joten uudistuksen käyttöönottovaiheessa on arvioitu, että TUVA-koulutuksen järjestämiskustannukset vastaisivat nykyisten nivelvaiheen koulutusten keskimääräisiä kustannuksia. Varainhoitovuonna 2021 TUVA-koulutukseen yhdistettäviin nivelvaiheen koulutuksiin on myönnetty rahoitusta yhteensä noin 40 miljoonaa euroa (perusopetuksen lisäopetus 8,7 miljoonaa euroa, LUVA-koulutus 1,2 miljoonaa euroa ja VALMA-koulutus 29,5 miljoonaa euroa).

Esityksellä arvioidaan kuitenkin olevan vaikutusta nivelvaiheen opiskelijoiden jakaantumiseen eri rahoitusmuotojen kesken, koska nykytilasta poiketen kunkin koulutuksen järjestäjän nivelvaiheen koulutus järjestettäisiin jatkossa vain yhden rahoitusmuodon puitteissa. Tämä saattaisi siirtää erityisesti nykyisen perusopetuksen lisäopetuksen opiskelijavolyymia ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän piiriin. Lukiokoulutuksen yhteydessä järjestettävän nivelvaiheen koulutuksen opiskelijavolyymien arvioidaan pysyvän nykyisellä tasolla tai korkeintaan lievästi kasvavan. Muutokset riippuvat kuitenkin siitä, miten TUVA-koulutuksen järjestäjäverkko alueellisesti rakentuu ja minkä koulutusmuodon yhteyteen TUVA-koulutuksen uusia järjestämislupia tullaan jatkossa hakemaan. Mahdollinen tarve siirroille perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen määrärahamomenttien kesken tulisi arvioida uudistuksen alkuvaiheen jälkeen, kun opiskelijamäärien mahdolliset muutokset eri koulutusmuotojen välillä nykytilaan verrattuna ovat selvillä.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmät perustuvat toteutuneiden käyttökustannusten perusteella laskettavaan yksikköhintaan ja toteutuneeseen opiskelijamäärään, joten näissä rahoitusjärjestelmissä opiskelijamäärän nousu kasvattaa myönnettävää rahoitusta sekä yksittäisen järjestäjän että kokonaisrahoituksen osalta. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä puolestaan on budjettiperusteinen, jolloin opiskelijamäärän kasvu ei suoraan vaikuta kokonaisrahoituksen tasoon, vaan se toteutetaan järjestelmän sisäisillä resurssisiirroilla, ellei budjettiperusteista määrärahaa päätetä kasvattaa.

4.2.1.2 Kuntataloudelliset vaikutukset

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään kuntien rahoitusosuudesta lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rahoituksessa. Perusopetuksen lisäopetuksen rahoituksen osalta rahoituslaissa ei säädetä kunnan omarahoitusosuudesta, vaan lisäopetuksen rahoitus on 100-prosenttisesti valtionosuusrahoitteista. Rahoituslaissa säädetty kunnan omarahoitusosuus ei perustu siihen, järjestääkö kunta lukiokoulutusta tai ammatillista koulutusta, vaan se on laskennallinen ja perustuu kunnan asukasmäärään. Jos kunta on ottanut tehtäväkseen lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisen, myönnetään sille rahoitusta vastaavin perustein kuin yksityisen toimijan järjestämässä koulutuksessa vähentäen kuitenkin maksettavasta rahoituksesta rahoituslain mukaan määräytyvä kunnan asukasmäärään perustuva laskennallinen omarahoitusosuus. Lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjänä toimivalle kuntayhtymälle myönnetään rahoitusta vastaavin perustein kuin yksityiselle järjeställe.

Rahoituslain 8 §:n mukaan kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksista on 52,21 prosenttia ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen käyttökustannuksista 50 prosenttia euromäärästä. Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi LUVA-koulutuksen käyttöönoton yhteydessä kunnan omarahoitusosuudeksi säädettyä 50 prosenttia, vaan samaa prosenttimäärää käytettäisiin myös lukiokoulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksessa, joten kuntien rahoitusosuus lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän nivelvaiheen koulutuksen rahoituksessa ei muuttuisi. Lukiokoulutuksen järjestäjien TUVA-koulutuksen opiskelijavolyymia on vaikea arvioida,

koska se riippuu alueellisen järjestäjäverkon muodostumisesta. Lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän nivelvaiheen koulutuksen volyymin ei arvioida kuitenkaan niin merkittävästi kasvavan, että se ylittäisi vuoden 2013 hallituksen esityksessä arvioitua yhteensä noin 1 050:tä vuosittaista opiskelijaa.

Rahoituslain 24 §:n 1 momentin sanamuodon perusteella kustannuksina otetaan huomioon lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset, joten myös lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen kustannukset otettaisiin säännöksen perusteella huomioon niin kauan kuin kyseistä koulutusta järjestetään. Säännöksen mukaan kustannukset otetaan huomioon yksikköhintojen määrittämisestä edeltänyttä vuotta edeltäneeltä vuodelta eli esimerkiksi varainhoitovuoden 2022 yksikköhintoja määrittäessä otetaan huomioon varainhoitovuoden 2019 kokonaiskustannukset. Näin ollen uuden TUVAn koulutuksen kustannuksia tulisi ensimmäisen kerran huomioiduksi määrittäessä varainhoitovuoden 2025 yksikköhintoja, joiden määrittämisessä käytetään varainhoitovuoden 2022 kokonaiskustannuksia. Tätä edeltävien vuosien kokonaiskustannuksissa huomioitaisiin LUVA-koulutuksen järjestämiskustannukset. Tällä ei kuitenkaan arvioida olevan merkittävää vaikutusta kokonaiskäyttökustannuksiin tai yksikköhintojen muodostumiseen.

Rahoituslain 9 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammatillisen koulutuksen järjestäjille rahoitusta ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa ja oppivelvollisuuslaissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan ja 9 a §:n 1 momentissa säädetyn kuntien rahoitusosuuden rajoissa. Rahoituslain 9 a §:n 1 momentin mukaan kuntien rahoitusosuus ammatillisen koulutuksen rahoituksessa on euromäärä, joka saadaan, kun 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu valtion määräraha kerrotaan luvulla 1,3461. Kuntien rahoitusosuus on kuitenkin enintään vuoden 2017 tasossa. Ammatillisen koulutuksen määrärahat ovat vuoden 2017 tasosta nousseet, joten käytännössä kuntien rahoitusosuus määräytyy indeksikorjattuna vuoden 2017 tason mukaisesti. Esityksellä ei olisi vaikutusta varainhoitovuoden 2022 talousarvion mukaiseen ammatillisen koulutuksen määrärahaan eikä kuntien rahoitusosuuteen ammatillisen koulutuksen rahoituksessa.

TUVA-koulutusta kunnat voisivat järjestää lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan yhteyteen haettavan järjestämisluvan perusteella tai ehdotetuissa tilanteissa vapaaehtoisesti ilman järjestämislupaa. Esityksen taloudellisia vaikutuksia eri koulutusmuotojen järjestäjiin arvioidaan tarkemmin seuraavassa luvussa.

4.2.1.3 Vaikutukset koulutuksen järjestäjien taloudelliseen asemaan

TUVA-koulutuksen rahoituksen yleiset vaikutukset koulutuksen järjestäjien taloudelliseen asemaan

TUVA-koulutuksen rahoittaminen kolmen erillisen rahoitusjärjestelmän puitteissa merkitsisi käytännössä sitä, että eri rahoitusjärjestelmien mukainen ”yksikköhinta” ei voi olla euromääräisesti täysin sama, koska eri rahoitusjärjestelmien systematiikat poikkeavat toisistaan. Erilainen systematiikka merkitsisi myös sitä, että lähtötilanteessa mahdollisimman yhtenäiseksi määriteltä rahoituksen taso tulisi vuosien mittaan eriytymään, jollei kunkin rahoitusjärjestelmän mukaisia painokertoimia säännöllisesti tarkisteta vastaamaan yhtenäistä rahoitustasoa. Huolimatta osittain suuristakin eroista nykyisiin yksikköhintoihin verrattuna nettovaikutukset perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien yleiseen taloudelliseen asemaan olisivat kuitenkin vähäiset, koska valmentavan koulutuksen opiskelijavolyymi verrattuna koulutuksen järjestäjän kokonaisopiskelijavolyymiin on pääsääntöisesti vähäinen.

Nivelvaiheen koulutuksen rahoituksen taso vaikuttaa lähtökohtaisesti kannusteisiin kyseisen koulutuksen järjestämiseen. Lähtökohtana on riittävä rahoitustaso, joka vastaa koulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Kustannustiedonkeruun perusteella nivelvaiheen koulutusten kustannustaso nykytilanteessa perusopetuksen lisäopetuksessa ja VALMA-koulutuksessa näyttäisi olevan hieman korkeampi kuin muodostuva yksikköhinta. Erotukseen vaikuttaa kuitenkin valtiosuusjärjestelmän yleiskatteellisuus sekä se, että kustannustiedonkeruussa tietyn koulutusmuodon kustannuksiin sisältyy myös allokoituja yleiskustannuksia. Verrattuna nykyisiin nivelvaiheen koulutuksiin perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä rahoituksen taso ei juurikaan muuttuisi. Ehdotetuilla muutoksilla ei arvioida näin ollen olevan merkitystä kannusteisiin järjestää nivelvaiheen koulutusta eikä koulutuksen järjestäjien resurssien sisäiseen allokointiin. Lukiokoulutuksen järjestäjien kohdalla nivelvaiheen koulutuksen rahoituksen tason nousu olisi merkittävämpää erityisesti aikuisopiskelijoiden osalta. Rahoitustason nousu johtuu kuitenkin siitä, että TUVA-koulutuksen perusteet poikkeavat nykyisen LUVA-koulutuksen opetussuunnitelman perusteista ja rahoitustason nousulla kompensoitaisiin koulutuksen järjestämiskustannusten kasvua.

Vaikutukset perusopetuksen järjestäjän taloudelliseen asemaan

Perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoitusperiaatteet vastaisivat nykyisiä perusopetuksen lisäopetuksen rahoitusperiaatteita. Perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoitus perustuisi opetus- ja kulttuuriministeriön määräämään yksikköhintaan ja opiskelijoiden lukumäärään. Rahoitus myönnettäisiin talousarvioon otettavan arviomäärärahan puitteissa ja talousarvioon varatun määrärahan ylittäminen olisi mahdollista, jotta kaikki opiskelijat tulevat rahoitetuiksi.

Perusopetuksen TUVA-järjestäjän rahoitus myönnettäisiin siten, että opetuksen järjestäjälle myönnettäisiin tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen rahoitusta euromäärä, joka saataisiin, kun kotikuntakorvauksen perusosasta vähennettäisiin 320,77 euroa ja erotus kerrottaisiin rahoituslain kertoimella 1,22 ja kutakin varainhoitovuotta edeltävän syyskuun 20 päivän mukaisella oppilasmäärällä. Verrokkihintalaskelman mukaan alkutilanteessa erotus perusopetuksen lisäopetuksen nykyiseen rahoitustasoon olisi 1,3 prosenttia, eli esityksellä ei olisi merkittävää vaikutusta perusopetuksen järjestäjän nivelvaiheen koulutuksen järjestämisestä saaman rahoituksen tasoon nykytilaan verrattuna. Jatkossa perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen yksikköhinta muuttuisi kotikuntakorvauksen muutosten mukaisesti. Kotikuntakorvauksen euromäärä tarkistetaan vuosittain kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetussa laissa säädetyllä tavalla.

Opiskelijan oikeutta erityiseen tukeen ei käytettäisi rahoituksen korotusperusteena, vaan erityisen tuen tarve otettaisiin nykytilaa vastaavasti huomioon rahoitusta keskimäärin korottavana tekijänä. Nykytilaa vastaavasti rahoitusta korotettaisiin pidennetyn oppivelvollisuuden perusteella. TUVA-koulutuksen opiskelijoista maksettaisiin myös rahoituslain 29 §:ssä säädettyä sisäoppilaitoslisää, jos TUVA-koulutusta järjestetään sisäoppilaitosmuotoisena koulutuksena. Lisäksi noudatettaisiin rahoituslain 32 §:n 3 momenttia, jonka mukaan yksityisen perusopetuksen järjestäjän 11 §:ssä tarkoitettuja yksikköhintoja ja hintoja korotetaan siten, että korotus vastaa yksityisten perusopetuksen järjestäjien maksamien arvonlisäverojen osuutta yksityisille perusopetuksen järjestäjille aiheutuneista arvonlisäverottomista kustannuksista.

Oppivelvollisuuslain 16 §:n mukaan oppivelvollisuuden suorittamiseksi hyväksyttävä koulutus on oppivelvollisuuslain 17 §:ssä tarkoitettulla tavalla maksutonta sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta. Oppivelvollisuuslain 17 §:n mukaan opetuksen edellyttämät oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet ovat opiskelijalle maksuttomia. Osa TUVA-koulutuksen opiskelijoista kuuluu oppivelvollisuuslaissa tarkoitettun maksuttomuuden

piiriin. Perusopetuksen lisäopetuksessa oppimateriaalit ovat jo nykyisin maksuttomia, joten oppimateriaalien maksuttomuus on otettu huomioon perusopetuksen lisäopetuksen nykyisessä rahoitustasossa, jota on käytetty TUVA-koulutuksen verrokkiyksikköhinnan laskennassa.

Perusopetuksen järjestäjän järjestämän TUVA-koulutuksen rahoitukseen sovellettaisiin rahoituslain 48 a §:n 1 momenttia, jonka mukaan rahoitus varainhoitovuodelle laskettaisiin varainhoitovuotta edeltäneen syyskuun 20 päivän oppilasmäärän mukaan. Voimassa olevan 48 a §:n 2 momentin mukaan toiminnan käynnistyessä rahoitus lasketaan arvioidun oppilasmäärän mukaan, ja toteutuneen ja arvioidun oppilas- ja suoritelmäärän erotus otetaan huomioon kyseistä varainhoitovuotta seuraavaa vuotta seuraavan vuoden rahoituksessa. Varainhoitovuoden 2022 rahoitus perustuisi siis 20.9.2021 opetuksen järjestäjän lisäopetuksen oppilaiden määrään. Jos järjestäjä ei olisi syksyllä 2021 järjestänyt perusopetuksen lisäopetusta, käytettäisiin rahoituksen myöntämisen perusteena 48 a §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla arvioitua TUVA-opiskelijamäärää. Nykyisen soveltamiskäytännön mukaan rahoituslain 48 a §:n 2 momentin mukaista oppilasmäärän arviointia koskevaa säännöstä ei ole sovellettu kuntajärjestäjiin. Säännöksen sanamuoto mahdollistaisi kuitenkin sen soveltamisen myös kuntajärjestäjiin. Kuntien järjestäessä TUVA-koulutusta ilman järjestämislupaa, voisi TUVA-koulutuksen järjestäminen olla epä-säännöllistä, eikä koulutusta esimerkiksi järjestettäisi joka vuosi. Näin ollen olisi tarpeen, että TUVA-koulutuksen osalta 48 a §:n 2 momentin toiminnan aloittamista ja arvioitua oppilasmäärää koskevaa säännöstä sovellettaisiin myös kuntajärjestäjiin. Säännöstä onkin tarkoitus jatkossa soveltaa TUVA-koulutuksen järjestämiseen myös kuntajärjestäjien osalta.

Perusopetuksen rahoitusjärjestelmässä TUVA-koulutuksen yksikköhinta olisi riippuvainen valtionosuuslain perusteella määriteltävästä kotikuntakorvauksesta, joka määräytyy esi- ja perusopetuksen toteutuneiden kustannusten perusteella. Perusopetuksen järjestäjän järjestämän TUVA-koulutuksen rahoitustaso muuttuisi kotikuntakorvauksen muuttuessa. TUVA-koulutuksen rahoitustasoon voitaisiin kuitenkin vaikuttaa myös muuttamalla rahoituslaissa määriteltyä perusopetuksen järjestäjän järjestämän TUVA-koulutuksen kerrointa.

Vaikutukset lukiokoulutuksen järjestäjän taloudelliseen asemaan

Lukiokoulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoitusperiaatteet vastaisivat nykyisiä LUVA-koulutuksen rahoitusperiaatteita. Lukiokoulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoitus perustuisi yksikköhintaan ja opiskelijoiden lukumäärään. Rahoitus myönnettäisiin talousarvioon otettavan arviomäärärahan puitteissa ja talousarvioon varatun määrärahan ylittäminen olisi mahdollista, jotta kaikki opiskelijat tulevat rahoitetuiksi.

Ehdotetun säännöksen mukaan TUVA-koulutuksen yksikköhinta saataisiin porrastamalla lukio-koulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa. Esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan verrokkihintalaskelman perusteella määräytyvä painokerroin olisi 1,17. Lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän TUVA-koulutuksen rahoituksen taso olisi riippuvainen lukion keskimääräisen yksikköhinnan tasosta. TUVA-koulutuksen rahoitustasoon voitaisiin kuitenkin vaikuttaa muuttamalla rahoitusasetuksella määriteltävää lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän TUVA-koulutuksen painokerrointa.

Rahoituksen taso nousisi nykytilaan verrattuna, sillä verrokkihintalaskelman mukaan alkutilanteessa rahoitus nousisi nuorille tarkoitettuun LUVA-koulutukseen verrattuna 9,4 prosenttia ja aikuisille tarkoitettuun LUVA-koulutukseen verrattuna 68,4 prosenttia. Aikuisille tarkoitettua koulutuksen rahoitus on nykyisin alempi opetustuntien pienemmän määrän perusteella, mutta TUVA-koulutuksessa ei lainsäädännössä eroteltaisi nuorille ja aikuisille annettavaa opetusta.

Keskimääräisen yksikköhinnan muuttuminen muuttaisi myös LUVA-koulutuksen yksikköhintaa. Opiskelijan oikeutta erityiseen tukeen ei otettaisi huomioon erillisenä korotusperusteena, vaan se olisi otettu huomioon keskimäärin yksikköhintaa korottavana.

Vain osa TUVA-koulutuksen opiskelijoista kuuluu oppivelvollisuuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen oppimateriaalien maksuttomuuden piiriin. Lukiokoulutuksen rahoituksessa ei erotella maksuttomuuden piiriin kuulumista erillisen korotuskertoimen kautta, vaan maksuttomuus korottaa keskimääräistä yksikköhintaa. Myöskään TUVA-koulutuksen rahoituksessa ei eroteltaisi erikseen opiskelijan kuulumista oppivelvollisuuslain mukaisen maksuttomuuden piiriin, vaikka TUVA-koulutuksessa saattaakin olla muuta lukiokoulutusta enemmän myös muita kuin oppivelvollisuuslain mukaiseen maksuttomuuteen oikeutettuja opiskelijoita. Oppivelvollisuuden laajentamisen kustannusarvioissa lukiokoulutuksen oppimateriaalikustannukset on laskettu koko ikäluokan mukaan, joten laskelmissa on ollut mukana myös nivelvaiheen koulutukseen osallistuvien määrä. Nivelvaiheen koulutuksen oppimateriaalikustannuksia ei ole laskelmissa erikseen arvioitu, vaan ne on otettu huomioon lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen keskimääräisten oppimateriaalikustannusten suuruusina ikäluokan kokonaiskustannusten sisällä. Oppivelvollisuuden kustannuslaskelmissa lukiokoulutuksen vuosittaiseksi opiskelijamääräksi (kolme ikäluokkaa) on arvioitu yhteensä 98 800 opiskelijaa.

Lukiokoulutuksen keskimääräiseen yksikköhintaan vaikuttavat merkittävästi varainhoitovuosina 2021—2024 oppivelvollisuuden laajentamisen lisämäärärahat, jotka ovat 29,1 miljoonaa euroa vuonna 2022, 52,2 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 62,7 miljoonaa euroa vuonna 2024. Lisämäärärahoista oppimateriaalien osuus on noin 57 miljoonaa euroa. TUVA-koulutuksen oppimateriaalikustannusten arvioidaan olevan merkittävästi varsinaisen lukiokoulutuksen oppimääräkustannuksia pienemmät, joten oppimateriaalikustannusten keskimääräistä yksikköhintaa nostavaa vaikutusta ei ole perusteltua ottaa kokonaisuudessaan huomioon TUVA-koulutuksen rahoitustasoa määriteltäessä. Esityksen mukaan verrokkihinnan mukainen TUVA-koulutuksen rahoitustaso määriteltäisiin varainhoitovuoden 2022 keskimääräisen yksikköhinnan mukaan, jossa on otettu huomioon noin 50 prosenttia oppivelvollisuuden laajentamisen lisäkustannuksista. Oppivelvollisuuden laajentamisesta aiheutuva varainhoituvuosien 2023 ja 2024 keskimääräisen yksikköhinnan nousu puolestaan ei nostaisi TUVA-koulutuksen yksikköhintaa.

Voimassa olevan rahoituslain 24 §:n 4 momentin mukaan lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhintaa korotetaan sisäoppilaitokseen kuuluvan majoituksen ja ruokailun saavien opiskelijoiden osalta siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, jos lukiokoulutuksen järjestäjän tehtäväksi on lukiolain 4 §:n 2 momentin nojalla määrätty järjestää koulutusta sisäoppilaitoksessa. Vastaava korotus tehtäisiin lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä TUVA-koulutuksessa opiskelevien opiskelijoiden osalta, jos koulutusta järjestetään sisäoppilaitosmuotoisesti. Lisäksi noudatettaisiin rahoituslain 32 §:n 1 momenttia, jonka mukaan lukion yksikköhintoja korotetaan yksityisen koulutuksen järjestäjän osalta siten, että korotus vastaa yksityisten koulutuksen järjestäjien maksamisen arvonlisäverojen osuutta yksityiselle koulutuksen järjestäjälle aiheutuneista arvonlisäverottomista kustannuksista.

Lukiokoulutuksen varainhoitovuoden rahoitus myönnetään rahoituslain 48 §:n 1 momentin mukaisesti ennakollisena varainhoitovuotta edeltäneen vuoden keskimääräisen opiskelijamäärän mukaan. Toiminnan käynnistyessä rahoitus lasketaan arvioidun opiskelijamäärän mukaan. Ennakollinen rahoitus tarkistetaan varainhoitovuoden keskimääräisten opiskelijamäärien mukaiseksi varainhoitovuoden loppuun mennessä. Varainhoitovuoden 2022 ennakollinen rahoitus perustuisi siis vuoden 2021 keskimääräiseen LUVA-koulutuksen opiskelijamäärään. Jos TUVA-koulutuksen järjestämisluvan saanut lukiokoulutuksen järjestäjä ei olisi järjestänyt

LUVA-koulutusta, ei ennakollista rahoitusta myönnettäisi nivelvaiheen koulutuksen järjestämisen perusteella. Varainhoitovuoden toteutunut TUVVA-opiskelijamäärä otettaisiin kuitenkin huomioon vuoden 2022 loppuun mennessä tehtävällä tarkistuspäätöksellä.

Lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta perustuu lukiokoulutuksen toteutuneisiin käyttökustannuksiin, joissa ovat mukana myös LUVA-koulutuksen ja jatkossa lukiokoulutuksen järjestäjän TUVVA-koulutuksen käyttökustannukset. LUVA- ja TUVVA-koulutuksen käyttökustannusten suhteellinen osuus ja merkitys lukiorahoituksen perusteena käytettävissä käyttökustannuksissa on kuitenkin pieni.

Vaikutukset ammatillisen koulutuksen järjestäjän taloudelliseen asemaan

Ammatillisen koulutuksen järjestäjän TUVVA-koulutuksen rahoitusperiaatteet vastaisivat nykyisiä VALMA-koulutuksen rahoitusperiaatteita. Mahdollinen TUVVA-koulutuksen opiskelijavolyymien kasvu voitaisiin ottaa huomioon varsinaisen suoritepäätöksen tai varainhoitovuoden aikana mahdollisesti tehtävän lisäsuoritepäätöksen tavoitteellisten opiskelijavuosien määrittelyssä. Esityksessä ei ehdoteta lisättäväksi ammatillisen koulutuksen määrärahaa, joten TUVVA-koulutuksen opiskelijavolyymien lisääminen vähentäisi muun ammatillisen koulutuksen järjestämiseen käytettävissä olevia resursseja.

Esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan TUVVA-koulutuksen laskentaperusteasetuksella säädettävä painokerroin olisi 1,54, jota sovellettaisiin ensimmäisen kerran varainhoitovuoden 2023 rahoitusta myönnettäessä. Varainhoitovuoden 2022 rahoitusta myönnettäessä sovellettaisiin VALMA-koulutuksen toteutuneiden kustannusten perusteella määriteltäviä painokerrointa, koska VALMA-koulutusta järjestetään ajallisesti suuremman osan vuodesta 2022 kuin TUVVA-koulutusta. TUVVA-koulutuksen painokerroin määriteltäisiin samaan tapaan kuin ammatillisen tutkintokoulutuksen kustannusryhmät, eli seurantaryhmien keskimääräisistä kustannuksista suhteessa kaikkien koulutusten yksikkökustannukseen huomioiden, että TUVVA-koulutuksesta ei kertyisi suoritus- tai vaikuttavuusrahoitusta. Laskenta tehtäisiin tutkintokoulutuksen osalta vuoden 2018 ja 2019 kustannus- ja opiskelijavuositietojen perusteella. TUVVA-koulutuksen keskimääräisinä kustannuksina käytettäisiin vuoden 2020 rahoitustason mukaista TUVVA-koulutuksen laskennallista verrokkiyksikköhintaa skaalattuna opiskelijavuotta kohden sekä kerrottuna sillä suhdeluvulla, kuinka paljon VALMA-koulutuksen kustannuksia on ollut vuonna 2019 suhteessa sen arvioituun rahoitukseen. TUVVA-koulutuksen opiskelijavuosimäärinä käytettäisiin VALMA-koulutuksen toteutuneita määriä.

Voimassa olevan laskentaperusteasetuksen mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 §:ssä tarkoitetut opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot ovat olleet kustannusseurannassa TUVVA-koulutuksen kanssa samassa seurantaryhmässä, joten myös niiden kustannukset ovat vaikuttaneet VALMA-painokertoimet määrittymiseen. Seurantatapaa olisi kuitenkin tarkoitus muuttaa siten, että opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen kustannustiedot eivät vaikuttaisi TUVVA-koulutuksen painokertoimen määrittymiseen.

Verrokkihintalaskelman mukaan alkutilanteessa erotus VALMA-koulutuksen nykyiseen laskennalliseen rahoitustasoon olisi -1,5 prosenttia. Voimassa olevan laskentaperusteasetuksen mukaan VALMA-koulutuksen painokerroin on 1,41 ja esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan se olisi 1,54. Asetusluonnoksen mukainen painokerroin olisi siis nykyistä painokerrointa korkeampi, vaikka verrokkihintalaskelman perusteella erotus nykyiseen rahoitustasoon olisi miinusmerkkinen. Tämä johtuu siitä, että laskentaperusteasetuksella määriteltävät tutkintojen kustannuskertoimet on tarkoitus tarkistaa varainhoitovuoden 2022 alusta lukien vas-

taamaan vuosien 2018 ja 2019 toteutuneita kustannuksia ja asetusluonnoksessa TUVAn painokertoimen määrittelyssä on jo otettu huomioon myös edellä mainittu kustannuskertoimien tarkistus. Vuosien 2018 ja 2019 kustannustietojen perusteella VALMA-koulutuksen painokerroin nousisi, joten alenemista ei tapahdu nykyiseen laskennalliseen VALMA-koulutuksen rahoitustasoon verrattuna, vaan rahoitustaso päinvastoin nousisi nykytilaan verrattuna. Rahoitustason aleneminen tapahtuu siis vain siihen verrattuna, että laskennallinen rahoitustaso ei nouse niin paljon kuin kustannustietojen perusteella nousisi, jos VALMA-koulutus säilyisi nykyisellään.

Nykytilaa vastaavasti ammatillisen koulutuksen järjestäjän TUVAn koulutuksen opiskelijoiden toteutuneita opiskelijavuosia painotettaisiin myös oppivelvollisuuden korotuskertoimella, erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen järjestämisen perusteella sekä majoituksen järjestämisen perusteella. Jatkossakin TUVAn koulutusta rahoitettaisiin vain ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän perusrahoitusosuuden puitteissa.

Osa TUVAn koulutuksen opiskelijoista kuuluu oppivelvollisuuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen oppimateriaalien maksuttomuuden piiriin. Ammatillisen koulutuksen rahoituksessa maksuttomuuden piiriin kuuluvien opiskelijoiden suorittamia opiskelijavuosia painotetaan oppivelvollisuuden korotuskertoimella. Oppivelvollisuuden laajentamisen kustannusarvioissa ammatillisen koulutuksen oppimateriaalikustannukset on laskettu koko ikäluokan mukaan, joten laskelmissa on ollut mukana myös nivelvaiheen koulutukseen osallistuvien määrä. Nivelvaiheen koulutuksen oppimateriaalikustannuksia ei ole laskelmissa erikseen arvioitu, vaan ne on otettu huomioon lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen keskimääräisten oppimateriaalikustannusten suuruusina ikäluokan kokonaiskustannusten sisällä. Oppivelvollisuuden kustannuslaskelmissa ammatillisen koulutuksen vuosittaiseksi opiskelijamääräksi (kolme ikäluokkaa) on arvioitu yhteensä 77 500 opiskelijaa.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä TUVAn koulutuksen toteutuneiden opiskelijavuosien määrä vaikuttaisi rahoituslain 32 d §:ssä tarkoitettuun profiilikertoimeen, jolla painotetaan perusrahoitusta myönnettäessä koulutuksen järjestäjille myönnettäviä tavoitteellisia opiskelijavuosia. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä ei ole mahdollista määrittää perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmiä vastaavaa yksikköhintaa, koska suoritteiden arvo on riippuvainen muiden koulutuksen järjestäjien suoritteiden määrästä. TUVAn koulutuksen rahoitustasoon suhteessa muuhun ammatilliseen koulutukseen voidaan kuitenkin vaikuttaa laskentaperusteasetuksella säädettävän TUVAn koulutuksen painokertoimen kautta, joka säätelee TUVAn koulutuksen painoarvoa koulutuksen järjestäjän profiilikertoimen määrittämisessä. Koulutuksen järjestämisyömyyn liittyvät muutokset tulevat profiilikertoimessa huomioon otetuksi kahden vuoden viiveellä, sillä profiilikertoimen laskennassa käytetään varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden toteutuneita opiskelijamäärätietoja. Varainhoitovuosina 2022—2024 profiilikertoimen laskennassa käytettäisiin toteutuneina opiskelijavuosimäärinä VALMA-koulutuksen opiskelijavuosimääriä ajalta ennen TUVAn koulutuksen järjestämisen alkamista 1.8.2022.

Koulutuksen järjestäjien profiilikerrointen vaikutusta suoritepäätöksillä myönnettävän valtionosuusrahoituksen jakautumiseen voidaan simuloida takautuvasti vuoden 2021 varsinaisen suoritepäätöksen tiedoin siten, että tavoitteellisten opiskelijavuosien määrät, perusrahoituksen harkinnanvaraiset korotukset, määrärahan kokonaistaso ja päätöksen perusteena käytetyt suoritetiedot pysyvät laskelmissa samoina, mutta VALMA-koulutuksen toteutuneiden opiskelijavuosien laskennassa käytetään TUVAn koulutuksen painokerrointa. Simuloinnin perusteella valmentavan koulutuksen kerroinmuutoksen vaikutus olisi suurella osalla koulutuksen järjestäjistä erittäin pieni ja ääripäissäkin muutokset olisivat suhteellisen pieniä.

Verrattuna VALMA-koulutuksen kertoimen käyttämiseen laskennallinen rahoitus olisi TUVAn koulutuksen kerrointa käyttäen ollut 25 koulutuksen järjestäjällä suurempi, 117 koulutuksen järjestäjällä pienempi ja 7 koulutuksen järjestäjällä sama. Euromääräisesti muutokset olisivat välillä vähennys 41 075 euroa ja lisäys 145 387 euroa. Prosentuaalisesti suhteessa koulutuksen järjestäjien nykyiseen rahoitukseen muutokset olisivat välillä vähennys 0,24 prosenttia ja lisäys 0,29 prosenttia. Suurella osalla koulutuksen järjestäjistä muutos olisi selkeästi ääripäitä pienempi: 64 prosentilla koulutuksen järjestäjistä muutos olisi välillä $\pm 5\ 000$ euroa ja 76 prosentilla välillä $\pm 10\ 000$ euroa. Valtaosalla koulutuksen järjestäjistä muutos olisi hieman negatiivinen. Positiiviset muutokset painottuisivat niille koulutuksen järjestäjille, jotka järjestävät runsaasti valmentavaa koulutusta, koska valmentavan koulutuksen laskentaperusteasetuksella säädettyä painokerroin nousisi nykytilaan verrattuna. Negatiiviset muutokset johtuisivat siitä, että profiilikertoimet olisivat jatkossa suhteellisesti muihin koulutuksen järjestäjiin nähden hieman pienempiä niillä koulutuksen järjestäjillä, jotka eivät järjestä valmentavaa koulutusta tai järjestävät sitä erittäin vähän.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

4.2.2.1 Vaikutukset koulutuksen järjestäjiin

Esityksen tavoitteena on yksiselitteisesti määrittää, minkä koulutusmuodon rahoitusjärjestelmän puitteissa TUVAn koulutusta järjestetään. Esityksen mukainen rahoitustason yhtenäistämisen varmistaisi sen, että TUVAn koulutusta voitaisiin järjestää yhdenvertaisesti kaikkien eri koulutusmuotojen järjestämisluvan yhteydessä. Jos koulutuksen järjestäjällä on useiden koulutusmuotojen järjestämislupia, esimerkiksi lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestämislupa, voisi koulutuksen järjestäjä päättää, minkä luvan yhteyteen se halutessaan hakisi TUVAn koulutuksen järjestämislupaa.

Lakiehdotuksilla olisi jonkin verran vaikutusta opiskelijavolyymien jakaantumiseen eri rahoitusjärjestelmien kesken. Nykyisin jotkin koulutuksen järjestäjät ovat voineet järjestää useita TUVAn koulutukseen yhdistettäviä nivelvaiheen koulutuksia, esimerkiksi VALMA-koulutusta ja perusopetuksen lisäopetusta, jolloin myös nivelvaiheen koulutusta on rahoitettu usean rahoitusjärjestelmän puitteissa. Jatkossa kunkin koulutuksen järjestäjän järjestämää nivelvaiheen

koulutusta rahoitettaisiin vain yhden rahoitusjärjestelmän puitteissa. Jos järjestäjä esimerkiksi on aiemmin järjestänyt sekä VALMA-koulutusta että perusopetuksen lisäopetusta tai LUVA-koulutusta, järjestäisi se jatkossa TUVA-koulutusta siirtymäsäännöksen perusteella VALMA-järjestämisluvan nojalla ja vain ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Vuotta 2019 koskevien tietojen mukaan perusopetuksen lisäopetuksen ja LUVA-koulutuksen volyyminä noin 40 prosenttia oli sellaisten koulutuksen järjestäjien järjestämää, joilla on myös VALMA-koulutuksen järjestämislupa. Tämä tarkoittaisi vuoden 2019 tiedoilla arvioituna, että perusopetuksen osalta noin 400 ja LUVA-koulutuksen osalta noin 100 opiskelijaa siirtyisi perusopetuksen tai lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän piiristä ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän piiriin.

Edellä kuvattu opiskelijavolyymien siirtymä lisäisi ammatillisen koulutuksen rahoituksen piiriin kuuluvaa opiskelijamäärää. Tällä hetkellä VALMA-koulutuksen järjestämislupa on seitsemällä kunnalla, joista kuusi kuntaa on viimeisen kolmen vuoden aikana järjestänyt perusopetuksen lisäopetusta ja kolme kuntaa LUVA-koulutusta. Käytännössä nämä järjestäjät ovat suuria kaupunkia, joiden järjestämän ammatillisen koulutuksen volyyminä on myös suurta. Arvioiden mukaan opiskelijamäärän lisääntyminen ei aiheuttaisi merkittävää muutosta kyseisten koulutuksen järjestäjien toimintaan. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen piiriin kuuluvan opiskelijamäärän mahdollinen lisääntyminen yksittäisellä järjestäjällä voitaisiin tarvittaessa ottaa huomioon varsinaisella suoritepäätöksellä tai lisäsuoritepäätöksellä päätettävien tavoitteellisten opiskelijavuosien määrässä.

Vaikutus lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa järjestettävän nivelvaiheen koulutuksen määrään riippuu siitä, miten lukiokoulutuksen järjestäjät hakevat TUVA-koulutuksen järjestämislupia. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että lukiokoulutuksen yhteydessä järjestettävän nivelvaiheen koulutuksen kokonaisopiskelijavolyymi ei todennäköisesti merkittävästi muuttuisi. Nykyisin LUVA-koulutusta on järjestänyt 11 järjestäjää. Järjestämislupakierroksen yhteydessä järjestämislupaa on hakenut 12 lukiokoulutuksen järjestäjää. Järjestäjäkohtaisia muutoksia kuitenkin todennäköisesti tapahtuisi, sillä TUVA-koulutuksen järjestämisperiaatteet ja kohderyhmä poikkeavat LUVA-koulutuksesta. Jatkossa suuri osa nykyisistä LUVA-koulutuksen järjestäjistä järjestäisi TUVA-koulutusta ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Onkin todennäköistä, että TUVA-koulutuksen uudet lukiotaustaiset järjestäjät olisivat valtaosin sellaisia järjestäjiä, jotka eivät ole järjestäneet LUVA-koulutusta. Muutos saattaisi lisätä näiden järjestäjien opiskelijavolyymia, mutta toisaalta kuntataustaisilla lukiokoulutuksen järjestäjillä TUVA-koulutus saattaisi korvata nykyistä perusopetuksen lisäopetuksen järjestämistä, jolloin nivelvaiheen koulutuksen volyyminä ei tosiasiaa kasvaisi.

Esitys todennäköisesti vähentäisi perusopetuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa rahoitettavaa nivelvaiheen koulutusta, koska jatkossa TUVA-koulutusta järjestettäisiin nykytilaa enemmän erityisesti ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Järjestämisluvan saaneiden yksityisten perusopetuksen järjestäjien lisäopetuksessa oli vuonna 2019 yhteensä 189 oppilasta, joista 180 oppilasta suomenkielisessä koulutuksessa ja 9 oppilasta ruotsinkielisessä koulutuksessa. Yhteensä perusopetuksen lisäopetuksessa vastaavana ajankohtana oli 882 oppilasta suomenkielisessä koulutuksessa ja 84 ruotsinkielisessä koulutuksessa. Toteutuvat siirtymät riippuvat kuitenkin siitä, miten TUVA-koulutus päätetään alueella järjestää ja hakevatko esimerkiksi jotkut uudet toimijat järjestämislupia.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmät perustuvat yksikköhintaan ja opiskelijamäärään, joten näissä rahoitusjärjestelmissä opiskelijamäärän nousu kasvattaa suoraan järjestäjälle myönnettävää rahoitusta. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä opiskelijamäärän kasvu vaikuttaa perusrahoituksen profiilikertoimeen sekä huomioidaan tavoitteellisesta opiskelijavuosimäärästä päätettäessä, mutta opiskelijamäärän kasvun vaikutus myönnettävän

rahoituksen määrään ei ole yhtä suoraviivainen kuin perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmissä. Rahoitusjärjestelmien erilaisilla periaatteilla voisi olla vaikutusta siihen, minkä rahoitusjärjestelmän puitteissa koulutuksen järjestäjä valitsee TUVA-koulutuksen järjestettäväksi. Valinnanmahdollisuus järjestämisluvan hakemisessa koskisi kuitenkin vain niitä järjestäjiä, joilla on useampien koulutusmuotojen järjestämislupa sekä jossain määrin niitä kuntia, joiden asema alueellisen TUVA-verkoston muodostajana on sellainen, että ne voisivat järjestää TUVA-koulutusta ilman järjestämislupaa tai halutessaan myös hakea järjestämislupaa. Kunnan järjestämisoikeuteen ehdotettavat muutokset kuitenkin selkeyttäisivät kuntien järjestämisoikeutta ja vähentäisivät tätä valinnanmahdollisuutta kuntien osalta.

Nykyisin yksityisen perusopetuksen järjestäjän lisäopetuksen järjestämisoikeus saattaa olla osana aikuisten perusopetuksen järjestämislupaa. Koulutusten järjestämisessä on voitu joustavasti arvioida koulutuksen kohdentumista aikuisten perusopetuksen ja lisäopetuksen välillä. TUVA-lain 5 §:n mukaan järjestäessään tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta koulutuksen järjestäjän on noudatettava, mitä koulutuksen järjestäjän perusopetuksen järjestämisluvassa on määrätty oppilasmäärästä ja toiminta-alueesta, ellei tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisluvassa muuta määrätä. Vastaava joustavuus olisi siis mahdollista säilyttää myös aikuisten perusopetuksen ja TUVA-koulutuksen välillä, ellei TUVA-koulutuksen opiskelijamäärää katsota järjestämisluvassa perustelluksi erikseen säännellä.

Oppivelvollisuuslain 15 §:n mukaan ilman opiskelupaikkaa olevalle oppivelvolliselle osoitetaan viimesijaisesti opiskelupaikka tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa. Oppivelvollisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän, jolle on myönnetty TUVA-koulutuksen järjestämislupa, tulee ottaa opiskelijaksi sille osoitettu oppivelvollinen. TUVA-koulutuksen järjestämislupa velvoittaisi siis oppivelvollisuuslain mukaisesti ottamaan vastaan osoitettuja oppivelvollisia.

TUVA-koulutuksen järjestämislupia ja järjestämistä koskevien säännösten selkeyttäminen poistaisi lain soveltamiseen liittyviä tulkinnallisia kysymyksiä ja epäselvyyksiä. Ehdotetut muutokset selkeyttäisivät koulutuksen järjestämistä koulutuksen järjestäjän kannalta. Erityisesti ehdotetut muutokset vaikuttaisivat kuntien TUVA-koulutuksen järjestämiseen, sillä esityksessä rajattaisiin kunnan vapaaehtoista järjestämisoikeutta vain niihin tilanteisiin, kun kunnan ei ole mahdollista hakea TUVA-koulutuksen järjestämislupaa lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan yhteyteen sekä siihen tilanteeseen, että kunta ei arvioi TUVA-koulutuksen järjestämistarpeen olevan pysyväisluonteista.

Taloudellisia vaikutuksia koulutuksen järjestäjiin on kuvattu edellä jaksossa 4.2.1.3.

4.2.2.2 Vaikutukset kuntiin

Kunnat voisivat toimia TUVA-koulutuksen järjestäjinä kolmella tavalla: siirtymäsäännöksen nojalla VALMA-järjestämisluvan perusteella, hakemalla uutta järjestämislupaa lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjänä taikka vapaaehtoisesti TUVA-lain 3 §:n 2 momentin nojalla. Jos kunnalla ammatillisen koulutuksen järjestäjänä on VALMA-järjestämislupa, järjestäisi kunta kaiken nivelvaiheen koulutuksen jatkossa ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Tämä tarkoittaisi sitä, että myös aiempi perusopetuksen lisäopetuksen opiskelijavolyymi siirtyisi ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Jos kunnalla ei olisi VALMA-koulutuksen järjestämislupaa, mutta sillä olisi ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestämislupa, kunta voisi ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjänä hakea TUVA-koulutuksen järjestämislupaa.

Jos kunnalla ei ole ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestämislupaa, kunta voisi järjestää TUVA-koulutusta vapaaehtoisesti. TUVA-lain mukaan koulutuksen on tällöin täytettävä 4 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset. Lain 4 §:n 2 momentissa säädetään järjestämisluvan myöntämisen edellytyksistä. Vaikka kunnan tässä tilanteessa ei tarvitsisi hakea järjestämislupaa, tulisi sen järjestämän koulutuksen kuitenkin täyttää samat kriteerit, jotka ovat järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä. Edellä mainitun säännöksen mukaan järjestämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että koulutus on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnallinen tai alueellinen koulutustarve ja koulutustarjonta ja että hakijalla on toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Koulutuksen tulisi siis olla tarpeellista alueellinen koulutustarve huomioiden. Lisäksi kunnan tulisi varmistaa, että sillä on toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen.

Toiminnallisilla edellytyksillä tarkoitettaisiin muun muassa toimivia yhteistyömalleja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa ja mahdollisuutta poluttaa opiskelijaa eteenpäin tutkintotavoitteiseen lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. TUVA-koulutus järjestetään Opetushallituksen määräämien koulutuksen perusteiden mukaisesti. TUVA-lain 13 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijalla on mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin. Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa koulutuksen perusteiden mukaisia osia tarvittaessa yhteistyössä muiden tahojen kanssa. TUVA-koulutuksen yhteydessä tulee perusteiden mukaan olla mahdollisuus suorittaa lukion oppimäärään kuuluvia opintoja ja ammatillisten perustutkintojen osia ja osien osa-alueita. Lisäksi TUVA-lain mukaan koulutus tulee järjestää siten, että opiskelija voi hakeutua tutkintotavoitteiseen koulutukseen kesken valmentavan koulutuksen, jos hän on saavuttanut riittävät valmiudet tutkintotavoitteiseen koulutukseen siirtymiseksi. Näiden edellytysten täyttämiseksi kunnalla tulisi siis olla toimivat yhteistyömallit alueen ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien kanssa.

Ehdotetun säännöksen mukaan kunta voisi järjestää TUVA-koulutusta ilman järjestämislupaa myös silloin, jos TUVA-koulutuksen tarpeen kunnan alueella ei arvioitaisi olevan pysyväisluonteista. Tämä tarkoittaisi sitä, että kunta voisi järjestää TUVA-koulutusta sellaisina vuosina, jolloin alueen muu koulutustarjonta ei riitä kattamaan TUVA-koulutuksen kysyntää. TUVA-koulutuksen järjestäminen edellyttää kuitenkin edellä kuvattuja yhteistyömalleja alueen muiden toimijoiden kanssa, joten TUVA-koulutuksen nopea käynnistäminen ei olisi mahdollista, ellei koulutuksen toteuttamista olisi riittävästi etukäteen suunniteltu. Jos kunta arvioi, että sen alueella tulee olemaan ajoittaista TUVA-koulutuksen järjestämistarvetta, kunnalla tulisi olla TUVA-koulutuksen toteuttamissuunnitelma, jotta se voisi tarvittaessa järjestää koulutusta.

Oppivelvollisuuslain mukaan ilman opiskelupaikkaa olevalle oppivelvolliselle osoitetaan viimesijaisesti opiskelupaikka TUVA-koulutuksessa ja TUVA-koulutuksen järjestämisluvan omaava koulutuksen järjestäjä on velvollinen ottamaan vastaan osoitettuja oppivelvollisia. Lisäksi oppivelvollisuuslain mukaan asuinkunta voisi osoittaa ohjaus- ja valvontavastuullaan olevalle oppivelvolliselle opiskelupaikan järjestämässään TUVA-koulutuksessa. Asuinkunnan vapaaehtoisesti ilman järjestämislupaa järjestämään TUVA-koulutukseen ei voitaisi osoittaa muiden kuntien ohjaus- ja valvontavastuulla olevia oppivelvollisia.

4.2.2.3 Vaikutukset Opetushallitukseen ja opetus- ja kulttuuriministeriöön

TUVA-koulutuksen rahoituksen myöntämisessä tarvittavat suorit tiedot ja muut tiedot on tarkoitus saada ja kerätä vastaavasti kuin tällä hetkellä kerätään perusopetuksen lisäopetuksen, LUVA-koulutuksen ja VALMA-koulutuksen tiedot. Kuntataustaisten perusopetuksen ja lukiojärjestäjien osalta koulutuksen järjestämiskustannuksia koskevat tiedot kerättäisiin Valtio-
konttorin tiedonkeruun kautta, josta säädetään kuntalain (410/2015) 120 a §:ssä. Yksityisten

perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien sekä kaikkien ammatillisen koulutuksen järjestäjien kustannustiedot kerättäisiin Opetushallituksen toteuttaman erillisen tiedonkeruun kautta. TUVA-koulutuksen rahoitus edellyttäisi tiedonkeruuta koskevien menettelyiden ja ohjeistusten muuttamista.

Suoritiedot eli opiskelijamäärää tai opiskelijavuosia koskevat tiedot saataisiin valtakunnallista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 2 luvussa tarkoitettuun opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon eli niin sanottuun Koski-tietovarantoon tallennettujen tietojen perusteella. Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettuun lakiin on jo oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä tehty TUVA-koulutuksen tietojen tallentamisvelvollisuutta koskevat muutokset lailla 1221/2020 ja Opetushallitus on jo käynnistänyt tietovarantoon edellytettävien muutosten valmistelun.

Opetushallitus antaisi lisäksi lausunnon järjestämislupahakemusten liitteenä toimitettavista TUVA-koulutuksen toteuttamissuunnitelmista. Ehdotetut muutokset eivät merkittävästi muuttaisi Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön tehtäviä tai työnjakoa valtiosuusrahoituksen myöntämisessä. Ehdotetut muutokset selkeyttäisivät opetus- ja kulttuuriministeriön tehtäviä järjestämislupien myöntämisessä ja alueellisesti kattavan järjestäjäverkon luomisessa.

4.2.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

4.2.3.1 Vaikutukset opiskelijan asemaan ja lapsivaikutukset

Uuden TUVA-koulutuksen vaikutuksia opiskelijan asemaan on arvioitu oppivelvollisuuden laajentamista koskeneessa hallituksen esityksessä. Esityksen perusteluissa on todettu nivelvaiheen koulutusten yhdenmukaistamisen mahdollistavan nuorelle ehyen oppimispolun koko toisen asteen koulutuksen ajan. Yhtenäisen nivelvaiheen koulutuksen tavoitteena on myös edistää tasa-arvoa, esteettömyyttä ja yhdenvertaisuutta. Uudistuksella on todettu mahdollistettavan nykyistä paremmin nivelvaiheen koulutuksessa olevien opiskelijoiden yksilölliset jatkopolut toisen asteen koulutukseen ja sitä kautta työllistymiseen. (HE 173/2020 vp, s. 112). Riittävän kattava TUVA-koulutuksen järjestäjäverkko ja yhdenmukainen TUVA-koulutuksen rahoituksen taso turvaisivat koulutuksen yhdenvertaisen saatavuuden ja saavutettavuuden. Koulutuksen järjestäjien taloudelliset mahdollisuudet järjestää laadukasta nivelvaiheen koulutusta turvaisivat samalla opiskelijan mahdollisuudet oppimispolun aikana osallistua myös nivelvaiheen koulutukseen. Alueellinen kattavuus varmistaisi sen, että nivelvaiheen koulutusta olisi saavilla riittävästi ja lähellä opiskelijan asuinpaikkaa.

TUVA-koulutus on tarkoitettu erilaisille kohderyhmille, kuten perusopetuksen päättäneille oppivelvollisille, maahanmuuttajataustaisille henkilöille ja aikuisille, jotka tarvitsevat opiskeluvaihtoehtojensa vahvistamista. TUVA-koulutukseen osallistuisi myös perusopetuksen päättäneitä alaikäisiä lapsia. TUVA-koulutuksen riittävä alueellinen saatavuus ja saavutettavuus olisikin tärkeää erityisesti nuorimpien alaikäisten opiskelijoiden kohdalla, jotta heillä olisi mahdollisuus osallistua oppivelvollisuuden suorittamisen aikana myös nivelvaiheen koulutukseen lähellä kotiaan. Myös rahoituksen riittävä taso turvaisi osaltaan koulutuksen saatavuutta ja saavutettavuutta.

TUVA-lain mukaan opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen ja vaatimaan erityiseen tukeen. Esityksellä varmistettaisiin erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille järjestettävän koulutuksen riittävä rahoitustaso joko keskimäärin yksikköhinnan tasossa tai erillisillä korotuksilla. Eriyisen tuen järjestäminen otettaisiin nykytilaa vastaavasti huomioon ammatillisen koulutuksen

rahoitusjärjestelmässä erillisillä korotuskertoimilla. Perusopetuksen rahoitusjärjestelmässä säilytettäisiin nykytilaa vastaavasti pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olleiden lisärahoitus. Vaativaan erityiseen tukeen oikeutettujen opiskelijoiden TUVU-koulutusta järjestettäisiin nykytilaa vastaavasti ja tämän koulutuksen rahoitustasoa ei ehdoteta muutettavaksi.

Tilastokeskuksen Peruskoulun oppilaat 2020- tilaston mukaan lisäopetuksessa oli noin 55 prosenttia miehiä ja noin 45 prosenttia naisia vuonna 2020. Opetushallinnon Vipunen –tilastopalvelun vuosien 2019 ja 2020 tietojen perusteella VALMA-koulutuksen opiskelijoissa sukupuolijakauma oli hyvin tasainen, vajaan prosenttiyksikön verran naisenemmistöinen. LUVA-koulutus puolestaan oli lievästi miesenemmistöinen, sillä miesten osuus oli 52 prosenttia. Yhteenlaskettuna näiden kolmen koulutusmuodon opiskelijoissa oli vuonna 2020 lähes saman verran miehiä ja naisia, miehiä prosenttiyksikön verran enemmän.

Vuonna 2018 pelkän perusasteen suorittaneita 20–29-vuotiaita oli 15 prosenttia ikäluokasta. Miehistä perusasteen varassa oli 17 prosenttia ja naisista 13 prosenttia ikäluokasta. Koulutustilastojen mukaan miehet myös keskeyttävät tutkintoon johtavan toisen asteen koulutuksen useammin kuin naiset. Oppivelvollisuuden laajentamista koskeneessa hallituksen esityksessä on sukupuolivaikutusten osalta arvioitu oppivelvollisuuden laajentamisen tukevan varsinkin miesten perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamista. TUVU-koulutukseen tuleekin todennäköisesti osallistumaan sellaisia oppivelvollisia nuoria, jotka muutoin olisivat jääneet vaille toisen asteen koulutukseen osallistumista tai keskeyttäneet toisen asteen koulutuksen. Ehdotetuilla rahoitusjärjestelmän muutoksilla ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä sukupuolivaikutuksia.

4.2.3.2 Vaikutukset vähemmistöihin

Ruotsinkielinen koulutus

TUVU-koulutuksen yhdenvertainen rahoitus ja selkeät järjestämisperiaatteet tukevat myös ruotsinkielisen TUVU-koulutuksen järjestämisedellytyksiä ja saatavuutta. Tällä hetkellä VALMA-koulutuksen järjestämislupa on viidellä ruotsinkielisen koulutuksen järjestäjällä, jotka järjestävät koulutusta ruotsinkielisillä alueilla Uudenmaan ja Pohjanmaan maakunnissa. Pelkästään ruotsinkielisten järjestäjien netto-opiskelijamäärä oli 57 vuonna 2020. Uudenmaan ja Pohjanmaan maakunnissa on järjestetty myös ruotsinkielistä lisäopetusta, josta suurin osa kansanopistoissa. Vuonna 2019 ruotsinkielisessä lisäopetuksessa oli tilastointipäivänä yhteensä 84 oppilasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi järjestämislupien myöntämisessä ottaa huomioon TUVU-koulutuksen riittävä alueellinen saatavuus myös ruotsinkielisillä alueilla. Ruotsinkielisen nivelvaiheen koulutuksen järjestämisessä haasteena ovat pienet ryhmäkoot. Ruotsinkielinen nivelvaiheen koulutus on nykyisin painottunut lisäopetuksen järjestämiseen ja ruotsinkielisen VALMA-koulutuksen opiskelijamäärät ovat olleet varsin pieniä. Ruotsinkielisillä alueilla perusopetuksen lisäopetusta on osittain järjestetty kunnan sijaan myös kuntayhtymien toimesta. Kuntayhtymät eivät voi järjestää TUVU-koulutusta ilman järjestämislupaa, mikä vaikuttaa eräiden nykyisten ruotsinkielisten toimijoiden järjestämismahdollisuuksiin, jos kuntayhtymällä ei ole lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa. Nivelvaiheen koulutusten yhdistäminen todennäköisesti tulee hieman kasvattamaan ryhmäkokoja, mutta toisaalta erityisesti kansanopistoissa ruotsinkielinen nivelvaiheen koulutus tulee edelleen jakautumaan oppivelvollisille suunnattuun vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaiseen koulutukseen ja uuteen TUVU-koulutukseen.

Ruotsinkielisen TUVA-koulutuksen saatavuus on tärkeää myös siksi, että osoitettaville oppivelvollisille voitaisiin tarvittaessa osoittaa opiskelupaikka lähellä oppivelvollisen kotia sijaitsevassa ruotsinkielisessä koulutuksessa. Kuntien mahdollisuus järjestää TUVA-koulutusta tarvittaessa myös ilman järjestämislupaa olisikin tärkeää myös ruotsinkielisen TUVA-koulutuksen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi.

Saamenkielinen koulutus

Tällä hetkellä ei järjestetä saamenkielistä nivelvaiheen koulutusta. Uusi koulutuskokonaisuus mahdollistaisi kuitenkin saamelaisalueen oppilaitosten välisen yhteistyön ja nykyistä paremmin myös saamenkielisen nivelvaiheen koulutuksen järjestämisen. Saamenkielistä TUVA-koulutusta voitaisiin järjestää esimerkiksi siten, että joku saamelaisalueen koulutuksen järjestäjä toimisi TUVA-koulutuksen päävastuullisena järjestäjänä yhteistyössä muiden alueen oppilaitosten kanssa.

Maahanmuuttajataustaisten asema

TUVA-lain 12 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen perusteet tulee laatia siten, että opiskelijalla on valmentavan koulutuksen aikana mahdollisuus vahvistaa suomen tai ruotsin kielen taitoaan. Ehdotettu TUVA-koulutuksen rahoitustaso olisi parempi kuin nykyisen maahanmuuttajille suunnatun lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen, mikä parantaisi maahanmuuttajataustaisille suunnatun nivelvaiheen koulutuksen järjestämisedellyksiä. Rahoitustaso nousisi erityisesti verrattuna aikuisille tarkoitetun LUVA-koulutuksen rahoitustasoon, jossa nousu olisi 68,4 prosenttia. Maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita on osallistunut runsaasti myös VALMA-koulutukseen.

Järjestäjäverkon nykyistä parempi kattavuus lisäisi myös maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua nivelvaiheen koulutukseen. Järjestäjäverkon nykyistä parempi kattavuus lisäisi maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden mahdollisuuksia siirtyä nivelvaiheen kautta erityisesti lukiokoulutukseen, koska nykytilanteessa lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta on tyypillisesti järjestetty vain suurimmilla paikkakunnilla.

Maahanmuuttajille suunnatussa lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa oli 20.9.2020 tilastointipäivän mukaan yhteensä 172 opiskelijaa. VALMA-koulutuksessa puolestaan vuoden 2020 aikana oli 1 485 netto-opiskelijaa ja yhteensä kalenterivuoden aikana 3 846 opiskelijaa, joiden äidinkieli oli muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat tulevat todennäköisesti muodostamaan merkittävän osuuden myös TUVA-koulutuksen opiskelijavolyymistä.

Vammaisille suunnattu koulutus

TUVA-laissa säädetään opiskelijan oikeudesta erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi opiskelijalla olisi oikeus vaativaan erityiseen tukeen siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä oikeus erityiseen tukeen ja vaativaan erityiseen tukeen otettaisiin huomioon nykyisiä periaatteita vastaavasti rahoitusta korottavana perusteena asetuksella säädettävien korotuskertoimien kautta. Sen sijaan perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmissä erityisen tuen järjestäminen otetaan huomioon keskimääräisesti yksikköhinnassa, jolloin rahoitusjärjestelmä ei erikseen

huomioi erityisen tuen tarvetta yksittäisen opiskelijan kohdalla, poikkeuksena perusopetuksen rahoituksessa myönnettävä korotus pidennetyn oppivelvollisuuden perusteella.

Opiskelijalla olisi oikeus erityiseen tukeen yhtäläisesti riippumatta siitä, minkä koulutusmuodon yhteydessä TUVA-koulutusta järjestetään. Erityisen tuen opintososiaaliset etuudet, kuten avustajapalvelut, apuvälineet ja tulkkauspalvelut puolestaan määräytyisivät sen mukaisesti, minkä koulutusmuodon yhteydessä TUVA-koulutusta järjestetään. Tämä huomioitaisiin eri rahoitusjärjestelmissä nykytilaa vastaavasti. Etujen ja palveluiden hakemiseen liittyvät prosessit siis olisivat siitä riippuvaisia, minkä koulutusmuodon ja rahoitusjärjestelmän yhteydessä TUVA-koulutusta järjestetään, koska palvelut myönnettäisiin eri lainsäädäntöjen nojalla.

TUVA-koulutusta järjestetään myös vaatimaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille. Vaatimaan erityiseen tukeen oikeutettujen TUVA-koulutusta järjestettäisiin ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja rajatun vaativan erityisen tuen koulutustehtävän saaneiden koulutuksen järjestäjien oppilaitoksissa. Vaativan erityisen tuen tehtävän mukaista koulutusta järjestää yhteensä 11 ammatillisen koulutuksen järjestäjää. Järjestämislupa vaativan erityisen tuen tehtävään on viidellä ammatillisella erityisoppilaitoksella. Erityisoppilaitokset vastaavat kaikkein vaativinta tukea tarvitsevista opiskelijoista ja tarjoavat myös erityisen tuen järjestämisen tukea muille ammatillisen koulutuksen järjestäjille. Lisäksi kuudella ammatillisen koulutuksen järjestäjällä on järjestämisluvassaan rajattu tehtävä vaativan erityisen tuen opiskelijavuosimäärän osalta. Rajatulla tehtävällä vastataan vaativan erityisen tuen tarpeeseen alueellisesti ja täydennetään erityisoppilaitosten koulutustarjontaa. TUVA-koulutuksen järjestämislupien yhteydessä olisikin tärkeää varmistaa, että myös vaatimaan erityiseen tukeen oikeutettujen TUVA-koulutusta on tarjolla riittävästi alueellisesti ja määrällisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee seuraamaan opiskelijapaikkojen riittävyyttä.

4.2.3.3 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Esityksellä turvattaisiin perustuslain 16 §:ssä säädettyjä sivistyksellisiä oikeuksia. Yhtenäinen ja riittävä rahoituksen taso sekä selkeät järjestämisperiaatteet varmistaisivat TUVA-koulutuksen saatavuutta valtakunnallisesti ja alueellisesti kattavasti turvaten perustuslain 16 §:n 2 momentissa säädettyä oikeutta saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä oppivelvollisten osalta perustuslain 16 §:n 1 momentissa säädettyä oikeutta maksuttomaan perusopetukseen.

Vammaisyleissopimuksen (Vammaisten henkilöiden oikeuksista tehty yleissopimus ja sen valinnainen lisäpöytäkirja, SopS 27/2016) 24 artiklassa on määräyksiä koulutuksesta. Mainitun artiklan 1 kohdan mukaan sopimuspuolet tunnustavat vammaisten henkilöiden oikeuden koulutukseen. Artiklan 2 kohdan mukaan vammaisten henkilöiden oikeutta koulutukseen toteuttaessaan sopimuspuolet varmistavat, että a) vammaisia henkilöitä ei suljeta yleisen koulutusjärjestelmän ulkopuolelle vammaisuuden perusteella ja ettei vammaisia lapsia suljeta maksuttoman ja pakollisen ensimmäisen asteen tai toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle vammaisuuden perusteella; b) vammaiset henkilöt pääsevät kattavaan, laadukkaaseen ja maksuttomaan ensimmäisen asteen sekä toisen asteen koulutukseen yhdenvertaisesti muiden kanssa niissä yhteisöissä, joissa he elävät; c) vammaisia henkilöitä varten tehdään heidän yksilöllisten tarpeidensa mukaiset kohtuulliset mukautukset; d) vammaiset henkilöt saavat yleisessä koulutusjärjestelmässä tuen, jota tarvitaan helpottamaan heidän tehokasta koulutustaan; ja e) toteutetaan tehokkaat yksilöidyt tukitoimet ympäristöissä, jotka mahdollistavat opillisen ja sosiaalisen kehityksen enimmillistämisen täysimääräisen osallisuuden tavoitteen mukaisesti. Erityisen tuen ja vaativan erityisen tuen riittävä rahoitustaso sekä vaatimaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiske-

lijoille suunnatun koulutuksen riittävä saatavuus ja saavutettavuus turvaavat vammaisyleissopimuksen mukaisia vammaisten oikeuksia sekä perustuslaissa säädettyjä sivistyksellisiä oikeuksia ja yhdenvertaisuutta.

4.2.3.4 Alueelliset vaikutukset

Oppivelvollisuuden laajentamista koskeneen hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että yhtenäinen nivelvaiheen koulutuskokonaisuus vahvistaa laadukkaan nivelvaiheen koulutuksen yhdenvertaista saatavuutta koko maassa ja parantaa koulutuksen alueellista tasa-arvoa ja saavutettavuutta. Yhdenmukaistaminen lisää valtakunnallista yhtenäisyyttä ja vahvistaa laadukkaan opetuksen yhdenvertaista saavutettavuutta opetuksen ja koulutuksen järjestämisessä. Yhdenmukainen koulutuskokonaisuus lisää myös opiskelijoiden alueellista yhdenvertaisuutta, koska yhdenmukaista nivelvaiheen koulutusta olisi nykyistä kattavammin saatavilla maan eri osissa ja lyhyemmän etäisyyden päässä opiskelijan kodista. (HE 173/2020 vp, s. 124).

TUVA-lain 4 §:n 3 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön on lupien myöntämistä koskevan päätöksenteon yhteydessä varmistettava tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen riittävä valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus. Lisäksi lain 6 §:n 2 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön on järjestämisluvan peruuttamista koskevan päätöksenteon yhteydessä huolehdittava siitä, ettei valmentavan koulutuksen riittävä saatavuus vaarannu. TUVA-laki velvoittaa ministeriötä siis järjestämislupien myöntämisen, muuttamisen ja peruuttamisen yhteydessä arvioimaan TUVA-koulutuksen riittävää alueellista saatavuutta ja saavutettavuutta. TUVA-lakiin ehdotetut järjestämislupia koskevat muutokset selkeyttäisivät opetus- ja kulttuuriministeriön tehtäviä järjestämislupien myöntämisessä ja alueellisesti kattavan järjestäjaverkon luomisessa.

TUVA-koulutuksen järjestäminen perustuu koulutuksen järjestäjien hakemiin järjestämislupiin ja tätä kautta vapaaehtoiseen järjestämistehtävään. Onkin tärkeää, että alueen kunnat ja muut koulutuksen järjestäjät suunnittelevat alueellisesti, miten TUVA-koulutuksen järjestäminen ja saatavuus on alueella tarkoituksenmukaista toteuttaa ja hakevat tarvittaessa TUVA-koulutuksen järjestämislupaa opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Rahoituksen riittävällä tasolla ja yhdenvertaisuudella on merkitystä myös siihen, että TUVA-koulutusta tullaan järjestämään alueellisesti kattavasti ja riittävästi.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehtoiset rahoitusmallit

Esityksen valmistelussa tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksen vaihtoehtoina on nähty uuden erillisen rahoitusjärjestelmän luominen, nykyisen kolmen erillisen rahoitusjärjestelmän säilyttäminen tai nykyisten rahoitusjärjestelmien yhtenäistäminen joiltain osin. Näitä vaihtoehtoja arvioitiin jo oppivelvollisuus uudistuksen valmistelun yhteydessä ja tällöin parhaimmaksi vaihtoehdoksi uuden koulutuskokonaisuuden käynnistymisvaiheessa katsottiin nykyisen kolmen erillisen rahoitusjärjestelmän säilyttäminen, mikä on kirjattu myös oppivelvollisuuden laajentamista koskeneen hallituksen esityksen perusteluihin.

Nykyisistä rahoitusjärjestelmistä erillinen TUVA-koulutuksen rahoitusjärjestelmä varmistaisi yhtenäiset myöntämisperiaatteet ja rahoituksen yhtenäisen tason eri järjestäjien välillä. Erillinen rahoitusjärjestelmä voitaisiin rakentaa esimerkiksi vuosittain määrättävään yksikköhintaan perustuvana tai budjettiperusteisena rahoitusmallina. Erillisen rahoitusjärjestelmän käyttäminen tarkoittaisi sitä, että tutkintokoulutukseen valmentavalle koulutukselle tulisi valtion talousarviossa varata erillinen määräraha. Kustannusperusteisessa järjestelmässä määriteltäisiin aiempien

vuosien toteutuneisiin kustannuksiin perustuva yksikköhinta ja talousarvioon varatun määrärahan ylittäminen olisi mahdollista, jotta kaikki opiskelijat tulevat rahoitetuiksi. Budjettiperusteisessa järjestelmässä puolestaan määrärahan suuruus päätettäisiin talousarviossa ja koulutuksen järjestäjien saama rahoitus perustuisi kunkin koulutuksen järjestäjän suoritteiden suhteelliseen osuuteen kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista.

TUVA-koulutusta on tarkoitus järjestää vain tarpeen mukaan, ja tavoitteena on mahdollistaa joustavat siirtymät valmentavan koulutuksen ja tutkintotavoitteisen koulutuksen välillä. Erillinen rahoitusjärjestelmä ei tukisi näitä tavoitteita, vaan vaikeuttaisi koulutukseen varattujen määrärahojen joustavaa käyttöä valmentavan koulutuksen ja tutkintotavoitteisen koulutuksen välillä, mikä olisi erityisesti ammatillisen koulutuksen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän keskeisten periaatteiden vastaista. Kun nivelvaiheen koulutus on sisällä tutkintotavoitteisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä, koulutuksen järjestäjät voivat joustavasti järjestää joko tutkintotavoitteista tai nivelvaiheen koulutusta opiskelijoiden tarpeen mukaisesti. Etenkään erillinen budjettiperusteinen järjestelmä ei soveltuisi TUVA-koulutuksen rahoitusmuodoksi, koska tällöin koulutuksen järjestämisestä maksettava rahoitus voisi vaihdella huomattavastikin riippuen kunkin varainhoitovuoden koulutuksen järjestämisen tarpeen mukaan.

Arvioiden mukaan suurin osa TUVA-koulutuksesta tullaan järjestämään ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan yhteydessä, joten valitun rahoitusmallin on tärkeää olla yhteensopiva ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän kanssa. Merkittävä osa TUVA-koulutukseen osallistuvista todennäköisesti myös hakeutuu ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen jälkeen, mikä osaltaan puoltaa sitä, että rajoitusjärjestelmän tulee tukea joustavaa siirtymää TUVA-koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välillä.

Nykyisiä rahoitusjärjestelmiä voitaisiin vaihtoehtoisesti yhtenäistää myös vain joiltain osin luomatta kuitenkaan täysin erillistä TUVA-koulutuksen rahoitusjärjestelmää. Rahoitusjärjestelmien erilaiset systematiikat voivat aiheuttaa päällekkäistä rahoitusta tai rahoituksen saamatta jäämistä, jos opiskelija siirtyy rahoitusjärjestelmästä toiseen kesken lukuvuoden. Tämä voi hankaloittaa joustavaa siirtymistä valmentavan koulutuksen ja tutkintotavoitteisen koulutuksen välillä. Valmistelussa onkin mietitty mahdollisuutta yhtenäistää perusopetuksen ja lukiokoulutuksen nivelvaiheen rahoitusjärjestelmiä joiltain osin sujuvampien siirtymien tukemiseksi. Esillä ovat olleet yhtenäisen TUVA-koulutuksen yksikköhinnan käyttäminen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä TUVA-koulutuksessa, yhden tai kahden tilastointipäivän sijaan useampien tilastointipäivien käyttäminen tai siirtyminen päivätaoiseen opiskeluajan tarkasteluun. Nämä muutokset lisäisivät rahoituksen kohdentumisen oikeellisuutta, mutta jonkin verran myös hallinnollista työtä. Valtionosuusjärjestelmä on yleiskatteellinen ja laskennallinen, ja siirtymiä tapahtuu jo nykyisinkin kesken varainhoitovuoden eri koulutusmuotojen välillä. Usein näiden muutosten vaikutukset kompensoivat toisiaan, eikä edellä listatuilla keinoilla saavutettu rahoituksen jonkin verran oikeellisempi kohdentuminen välttämättä merkittävästi muuttaisi koulutuksen järjestäjän saaman rahoituksen määrää.

Uusi nivelvaiheen koulutuskokonaisuus saattaa muuttaa nivelvaiheen koulutuksen rahoitukseksi painopistettä siten, että koulutusta järjestetään nykyistä enemmän ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän yhteydessä ja nivelvaiheen järjestämisen perusopetuksen rahoituksen yhteydessä arvioidaan vähentyvän. Edellä on kuvattu erilaisia vaihtoehtoja kehittää ja yhtenäistää nivelvaiheen koulutuksen rahoitusjärjestelmää. Eri toimenpiteillä voitaisiin vaikuttaa joihinkin jo tunnistettuihin ongelmakohtiin, mutta uudistuksen käynnistyessä ei ole vielä selvää, mihin rahoitusmuotoon uusi nivelvaiheen koulutus tulee painottumaan ja minkälaisia siirtymiä tai rahoitukseen mahdollisesti liittyviä kysymyksiä tulisi ensisijaisesti pyrkiä ratkaisemaan. Uuden koulutuksen käynnistymisvaiheessa ei nähtykään perustelluksi ehdottaa muutoksia nykyisten

rahoitusjärjestelmien peruseriaatteisiin. Kun uudistuksen käytännön toimeenpanosta ja rahoituksen kohdentumisesta saadaan tarkempaa tietoa, on tarpeen tarkastella edellä kuvattujen tai muiden rahoituksen yhtenäistämiseen ja selkeyttämiseen liittyvien muutosten tarvetta.

5.2 TUVA-koulutuksen järjestämisoikeuden vaihtoehtoja

TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevan säädösvalmistelun yhteydessä on tarkasteltu myös TUVA-koulutuksen järjestämislupiin ja järjestämiseen liittyviä periaatteita, jotta uusi koulutuskokonaisuus ja sen järjestäminen olisi mahdollisimman selkeää sekä opiskelijoille että koulutuksen järjestäjille ja alueellinen koulutustarjonta olisi riittävää. Tässä yhteydessä tarkasteltiin erityisesti koulutuksen järjestämistä usean eri rahoitusjärjestelmän puitteissa sekä kunnan roolia TUVA-koulutuksen järjestäjänä.

Nykyisin sama koulutuksen järjestäjä on voinut järjestää useita eri nivelvaiheen koulutuksia, esimerkiksi perusopetuksen lisäopetusta ja VALMA-koulutusta. Valmistelun yhteydessä on pohdittu myös vaihtoehtoa, jossa koulutuksen järjestäjä voisi edelleen nykytilaa vastaavasti järjestää myös TUVA-koulutusta usean eri rahoitusjärjestelmän puitteissa. Tämä vaihtoehto olisi ollut perusteltu, jos haluttaisiin säilyttää nykyinen rahoituksen allokatio eri rahoitusjärjestelmien kesken. Mallia ei kuitenkaan arvioitu muutoin käyttökelpoiseksi, koska tällöin sen määrittäminen, minkä rahoitusjärjestelmän puitteissa yksittäinen opiskelija luettaisiin rahoituksen perusteeksi olisi ollut erittäin vaikeaa ja monimutkaista. Myös opiskelijan oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden kannalta on välttämätöntä, että hän koulutukseen hakiessaan tietää, minkä koulutuksen järjestämisluvan yhteydessä kyseistä TUVA-koulutusta tullaan järjestämään. Tämä on erityisen tärkeää erityisen tuen opiskelijoiden opintososiaalisten etuuksien kannalta, jotka määräytyvät osittain eri väylien kautta eri koulutusmuodoissa. Valmistelussa nähtiinkin tärkeänä varmistaa selkeät säännöt, joiden mukaisesti kukin koulutuksen järjestäjä voisi järjestää TUVA-koulutusta vain yhden koulutusmuodon rahoitusjärjestelmän puitteissa. Tältä osin nähtiinkin tarpeelliseksi selkeyttää eräitä TUVA-koulutuksen järjestämisperiaatteita koskevia säännöksiä.

TUVA-lain 3 §:n 2 momentin mukaan kunta voi järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta ilman järjestämislupaa. TUVA-lakia koskeneen hallituksen esityksen perusteluissa on todettu se periaate, että kunnan vapaaehtoinen järjestämismahdollisuus täydentäisi järjestämislupiin perustuvaa TUVA-koulutuksen verkkoa. Nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen valmistelun aikana on havaittu, että säännöksen sanamuoto jättää kuitenkin tulkinnanvaraa sen suhteen, missä tilanteissa kunnan olisi perusteltua hakea TUVA-koulutuksen järjestämislupaa. Säännöstä voisi sen sanamuodon perusteella tulkita myös siten, että kunta järjestäisi TUVA-koulutusta aina ensisijaisesti ilman järjestämislupaa, mikä olisi kuitenkin TUVA-lakia koskeneen hallituksen esityksen perusteluissa todetun tahtotilan vastaista.

Kunnalla olisi ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjänä mahdollisuus hakea TUVA-lupaa, mutta voimassa olevan lain säännös mahdollistaisi koulutuksen järjestämisen myös ilman luvan hakemista. Järjestämislupiin perustuva verkosto on keskeinen osa TUVA-koulutuksen alueellista saatavuutta ja oppivelvollisuuslaissa tarkoitettua opiskelupaikan osoittamista. Kunnan vapaaehtoinen muuhun kuin järjestämislupaan perustuva TUVA-koulutuksen järjestämisoikeus nähtiinkin tarpeelliseksi ehdottaa rajattavaksi vain niihin tilanteisiin, joissa kunnan järjestämä TUVA-koulutus ei ole osana alueen pysyväisluonteista TUVA-koulutuksen tarjontaa. Kunnan vapaaehtoinen järjestämisoikeus katsottiin kuitenkin tärkeäksi säilyttää, koska kaikilla kunnilla ei ole ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestämislupaa. Lisäksi kunnilla tulisi olla mahdollisuus tilapäiseen tarpeeseen järjestää TUVA-koulutusta esimerkiksi alueen oppivelvollisille nuorille, jotka ovat ilman opiskelupaikkaa.

6 Lausuntopalaute

6.1 Lausuntokierros

Hallituksen esitysluonnos oli lausuntokierroksella 11.5.—15.6.2021 ja siihen annettiin yhteensä 28 lausuntoa. Esitysluonnoksen mukaista rahoitusmallia, eli TUVA-koulutuksen rahoittamista nykyisten kolmen erillisen rahoitusjärjestelmän puitteissa, pääosin kannattiin. Lausunnoissa kuitenkin painotettiin, että opiskelijamääriä ja opiskelijapaikkojen riittävyyttä, eri rahoitusjärjestelmien rahoitustason yhtenäisyyttä, rahoitusmallin vaikutuksia ja rahoituksen tason riittävyyttä tulee seurata ja tarvittaessa rahoitusmallia tulee muuttaa. Muutamissa lausunnoissa myös todettiin pidemmän aikavälin tavoitteeksi TUVA-koulutuksen yhtenäisen rahoitusmallin luominen, kun koulutuksen järjestämisestä on saatu tarkempia kokemuksia. Lausuntopalautteen perusteella on tarkennettu esityksen perusteluita toimeenpanon ja seurannan osalta. Lausuntopalautteen perusteella on esityksen perusteluita tarkennettu myös muilta osin esimerkiksi oppimateriaalien maksuttomuuden huomioinnin sekä ruotsinkielisen nivelvaiheen koulutuksen osalta.

Kunnan TUVA-koulutuksen järjestämisoikeuteen ehdotettuja tarkennuksia pääosin kannatettiin ja todettiin niiden selkeyttävän järjestelmää sekä parantavan TUVA-koulutuksen saavutettavuutta ja osoitettavien oppivelvollisten asemaa. Muutamassa lausunnossa kuitenkin todettiin, että TUVA-koulutuksen järjestämisen tulisi olla kunnille täysin vapaata. Esitystä ei katsottu perustelluksi tältä osin muuttaa.

Useissa lausunnoissa tuotiin esille puutteena, että perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rahoitusmallit eivät tunnista erityisen tuen tarvetta rahoituksen korotusperusteena. Lausunnoissa todettiin, että TUVA-koulutukseen tulee todennäköisesti osallistumaan paljon opiskelijoita, joilla on erityisen tuen tarve, mutta ainoastaan ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä tunnistaa tämän rahoituksen korotusperusteena. Esitystä ei katsottu lausuntopalautteen perusteella perustelluksi tässä vaiheessa muuttaa, mutta myös erityisen tuen opiskelijoiden määrää ja jakaantumista eri koulutusmuotojen välillä tullaan seuraamaan. Tarvittaessa myös perusopetuksen ja lukiokoulutuksen TUVA-rahoitusmallia on mahdollista kehittää siten, että rahoituksessa otettaisiin erikseen korotusperusteena huomioon opiskelijan erityisen tuen tarve.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota esitysluonnoksen perusteluissa esitettyyn arvioon siitä, että nykytilaan verrattuna nivelvaiheen opiskelijavolyymia saattaisi siirtyä nykyistä enemmän ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin piiriin. Lausunnoissa tuotiin huolena esille, että koska ammatillisen koulutuksen määrärahaa ei kuitenkaan ehdoteta kasvatettavaksi, TUVA-koulutuksen volyymin lisäys on pois muusta ammatillisesta koulutuksesta ja erityisesti jatkuvasta oppimisestä. Esityksen vaikutuksia opiskelijavolyymisiirtymien osalta tullaan seuraamaan ja arvioidaan myös tarvetta määrärahasiirtoihin.

Lausunnoissa otettiin esille vammaisille opiskelijoille tarkoitettujen etuuksien ja palveluiden hakemiseen liittyvät kysymykset, jotka eri rahoitusmuotojen nivelvaiheen koulutuksissa poikkeavat toisistaan ja jäävät osin vammaisen nuoren tai tämän huoltajan haettavaksi. Lausunnoissa tämä epäkohta ehdotettiin nyt rahoituslain muuttamisen yhteydessä oikaistavaksi. Esitystä ei lausuntopalautteen perusteella tältä osin muutettu. Oppivelvollisuuden laajentamista koskeneen eduskunnan vastauksen (EV 218/2020 vp) yhteydessä on kaksi lausumaa, joissa edellytetään vammaisille ja erityistä tukea saaville nuorille suunnattujen tukitoimien ja –palveluiden selvittämistä, seurantaa ja varmistamista (3. ja 4. lausuma). Opetus- ja kulttuuriministeriö on laatimassa vuosille 2021—2024 oppivelvollisuuden laajentamisen seurantasuunnitelmaa, johon sisältyy myös vammaisten ja erityistä tukea saavien opiskelijoiden tukitoimia ja –palveluita koskevan selvityksen laatiminen.

Yksittäisinä kommentteina lausuntopalautteessa nostettiin esille, että rahoitusmallin tulisi tunnistaa myös S2/R2-opetuksen tarve sekä erityisesti ruotsinkielisten alueiden, saaristoalueiden ja haja-asutusalueiden pienemmät TUVA-koulutuksen ryhmäkoot. Esitystä ei katsottu perustelluksi muuttaa näiden kommenttien perusteella, mutta myös nämä seikat tulee ottaa huomioon toimeenpanon seurannassa.

6.2 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Lainsäädännön arviointineuvosto on antanut esitysluonnoksesta lausunnon 27.8.2021. Arviointineuvosto katsoi lausunnossaan, että hallituksen esitysluonnos oli puutteellinen säädösehdoitusten vaikutusten arviointiohjeen näkökulmasta ja että esitysluonnosta tulisi korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista. Arviointineuvoston lausunnon mukaan esityksen keskeisimmät kehittämiskohteet olivat: i) esitysluonnoksen vaikutusarviojaksoja tulisi muokata kuvaamaan selvemmin ehdotettavan muutoksen vaikutuksia; ii) uudistuksen vaikutusta valmistavan koulutuksen rahoituksen riittävyteen ja palvelujärjestelmän kattavuuteen tulisi käsitellä tarkemmin; iii) esitysluonnoksessa tulisi esittää tarkempia arvioita vaikutuksista eri koulutusmuotojen ja eri järjestäjien näkökulmasta ja iv) esitysluonnoksessa tulisi nykyistä enemmän avata nykytilaa ja tehtäviä ehdotuksia.

Hallituksen esitystä on muokattu arviointineuvoston lausunnossa todettujen huomioiden perusteella. Esityksessä on pyritty avaamaan käytettyä terminologiaa, selventämään rahoitusjärjestelmien nykytilan kuvausta sekä tiivistämään vaikutusarviojaksoja ja poistamaan päällekkäisyyksiä. Esitykseen on lisätty rahoituksen riittävyteen ja palvelujärjestelmän kattavuuteen sekä eri koulutusmuotojen ja järjestäjätyyppien näkökulmaan liittyvää vaikutusarviointia. Lisäksi esityksen perusteluissa on tarkennettu muun muassa järjestäjäverkoston muodostamista, toteutusten kustannusten ja valtionrahoituksen suhdetta, muutosten kannustinvaikutuksia järjestäjien sisäisten resurssien allokointiin, kuntien roolia TUVA-koulutuksen järjestäjänä sekä maahanmuuttajiin, vammaisiin ja sukupuolivaikutuksiin liittyvää vaikutusarviointia. Lisäksi on täydennetty esityksen toimeenpanon seurantaa koskevaa jaksoa.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta

1 §. *Soveltamisala.* Lain soveltamisalaan ehdotetaan lisättäväksi tutkintokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu koulutus. Tätä koskeva säännös ehdotetaan lisättäväksi pykälän 1 momenttiin uudeksi 2 a kohdaksi.

2 §. *Soveltaminen eräissä tapauksissa.* Voimassa olevan pykälän 2 momentin 1 kohta ehdotetaan kumottavaksi. Kyseissä kohdassa säädetään lain soveltamisesta perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitettuun perusopetuksen lisäopetukseen.

3 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 kohdassa säädettyyn *opetustoimen* määritelmään ehdotetaan lisättäväksi, että opetustoimella tarkoitetaan myös 1 §:n 1 momentin uudessa 2 a kohdassa tarkoitettua toiminnan eli tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämistä.

5 §. *Rahoituksen laskentaperuste.* Pykälän 1 kohdan mukaan rahoitus määräytyy lukiossa opiskelijamäärien sekä opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen perusteella. Kyseiseen kohtaan ehdotetaan lisättäväksi, että rahoitus määräytyisi vastaavilla perusteilla myös lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

Pykälän 3 kohdan mukaan rahoitus määräytyy perusopetuslaissa tarkoitettussa lisäopetuksessa oppilasmäärän ja oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Lisäopetusta koskeva maininta ehdotetaan korvattavaksi maininnalla perusopetuksen järjestäjän järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta.

6 §. *Kunnan valtionosuus ja valtionosuuden peruste lukiokoulutuksen rahoituksessa.* Voimassa olevan pykälän otsikon mukaan pykälässä säädetään kunnan valtionosuudesta ja valtionosuuden perusteesta lukiolaissa tarkoitettussa koulutuksessa. Jatkossa lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa rahoitettaisiin myös tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta, josta säädetään erillisessä laissa. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lukiolaissa tarkoitettujen koulutuksen sijaan käytettäisiin muotoilua ”lukiokoulutuksen rahoitus”, jolloin otsikon sanamuoto vastaisi paremmin pykälän muuttunutta sisältöä. Vastaavaa yleisempää otsikointia käytetään jo nykyisin voimassa olevan lain 7 §:n otsikossa.

Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa säännöstä.

Pykälän 2 momentissa lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta koskeva maininta ehdotetaan korvattavaksi maininnalla lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, sillä säännös koskee valtionosuuden myöntämistä vuosina 2017—2019.

7 §. *Kuntayhtymän ja yksityisen järjestämän lukiokoulutuksen rahoitus.* Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan kuntayhtymälle ja yksityiselle koulutuksen järjestäjälle myönnetään lukiolaissa tarkoitettujen koulutuksen järjestämistä varten rahoitusta 6 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla koulutuksen järjestäjien opiskelijamäärien, yksikköhintojen ja erityisen koulutustehtävän lisärahoituksen mukaisesti laskettu valtionosuuden perustetta vastaava euromäärä. Kyseiseen säännökseen ehdotetaan lisättäväksi, että rahoitusta myönnettäisiin vastaavasti myös lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

8 §. *Kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin.* Pykälän otsikossa lukiolakia koskeva maininta ehdotetaan muutettavaksi muotoon ”lukiokoulutus”, mikä vastaisi paremmin pykälän muuttunutta sisältöä. Vastaavaa yleisempää otsikointia ehdotetaan käytettäväksi lain 6 §:n otsikossa ja käytetään nykyisin voimassa olevan lain 7 §:n otsikossa.

Pykälän 1 momentissa oleva maininta lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen käyttökustannuksista ehdotetaan korvattavaksi maininnalla lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen käyttökustannuksista. Jatkossa lukiokoulutuksen käyttökustannuksina otettaisiin huomioon myös lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen käyttökustannukset.

9 §. *Ammatillisen koulutuksen määräraha.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että pykälässä tarkoitettujen ammatillisen koulutuksen määrärahan puitteissa myönnettäisiin ammatillisen koulutuksen järjestäjille rahoitusta myös tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi.

10 a §. *Ammatillisen koulutuksen rahoituksen myöntäminen varainhoitovuosina 2018—2020.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, sillä se koskee ammatillisen koulutuksen rahoituksen myöntämistä varainhoitovuosina 2018—2020.

11 §. *Esi- ja perusopetuksen rahoitus.* Pykälän 1 momentissa oleva viittaus pykälän soveltamisesta perusopetuksen lisäopetukseen ehdotetaan korvattavaksi maininnalla perusopetuksen järjestäjän järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta.

24 §. *Lukion yksikköhinnat.* Pykälän 1 momentissa säädetään lukiokoulutuksen järjestäjäkohtaisten yksikköhintojen laskemisesta yksikköhintojen määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että valtakunnallisissa kokonaiskustannuksissa otettaisiin huomioon myös lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisestä aiheutuvat kokonaiskustannukset.

Voimassa olevan pykälän 1 momentissa säädetään myös painokertoimesta, jolla painotetaan yksikköhintoja laskettaessa lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijamäärää. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä jatkossa säädettäisiin lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelevien opiskelijoiden painokertoimesta. Ehdotuksen mukaan painokerroin olisi 1,17. Edellä mainittua painokerrointa sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2027 rahoitusta. Varainhoitovuosien 2022—2026 rahoitukseen sovellettaisiin siirtymäsäännöksellä säädettäviä painokertoimia.

Voimassa olevan pykälän 1 momentissa säädetään lisäksi painokertoimesta, jolla painotetaan yksikköhintoja laskettaessa niiden opiskelijoiden lukumäärää, jotka opiskelevat aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa tai lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi maininta painottamisesta lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa. Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa ei eroteltaisi nuorille ja aikuisille suunnattua koulutusta.

Voimassa olevan säännöksen 3 momentissa säädetään, että lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijoiden osalta määrätään porrastamalla lain 23 §:n nojalla säädettyä lukiokoulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin jatkossa lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen yksikköhinnan määräämisestä. Nykytilaa vastaavasti myös tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen yksikköhinta ehdotetaan määrättäväksi porrastamalla lukiokoulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös asetuksenantovaltuus, jonka mukaan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokertoimesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lukiokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokertoimesta on säädetty valtioneuvoston asetuksella rahoituslain 24 §:n 8 momentissa olevan asetuksenantovaltuuden nojalla. Mainitun asetuksenantovaltuuden mukaan yksikköhintojen laskemisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kyseinen asetuksenantovaltuus ei kuitenkaan ole tarkkarajainen sen suhteen, että siitä ilmenisi nimenomainen valtuus säätää myös painokertoimesta asetuksella. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaankin lisättäväksi uusi valtuutussäännös, jossa nimenomaisesti todettaisiin valtuus säätää painokertoimesta valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 7 momentista poistettaisiin maininta aikuisille tarkoitettusta lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta. Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa ei eroteltaisi nuorille ja aikuisille suunnattua koulutusta.

Pykälän 11 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Momentissa säädetään varainhoitovuoden 2019 yksikköhintojen korottamisesta, eikä säännöstä enää käytännössä sovelleta.

29 §. *Esi- ja perusopetuksen yksikköhinnat.* Pykälässä säädetään esi- ja perusopetuksen yksikköhinnnoista. Pykälän 1 momentin mukaan säännöksen soveltamisalaa kuuluvien toimintojen yksikköhinnat saadaan, kun valtiovarainministeriön kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 38 §:n mukaisesti päättämän kotikuntakorvauksen perusosasta vähennetään 320,77 euroa ja saatu erotus kerrotaan 1 momenttiin sisältyvässä taulukossa määritellyillä kertoimilla. Taulukossa perusopetuksen lisäopetuksen kerroin ehdotetaan korvattavaksi tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen kertoimella. Ehdotettu kerroin olisi 1,22. Pykälässä viitattaisiin 31.12.2022 saakka voimassa olevan valtionosuuslain 38 §:ään. Uuden kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 57 §:n 2 momentissa säädetään, että jos muualla laissa viitataan uuden valtionosuuslain voimaan tullessa voimassa olleeseen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettuun lakiin, on sen sijasta sovellettava uutta valtionosuuslakia. Uudessa valtionosuuslaissa kotikuntakorvauksen määräytymisestä säädetään 35 §:ssä.

Lisäksi 1 momentissa olevan taulukon perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitettua opetusta koskevaan kohtaan tehtäisiin teknisluonteinen korjaus, jossa tarkennettaisiin viittaus pykälän 2 momenttiin koskemaan perusopetuslain 46 §:n 2 momenttia.

Voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädetään, että lisäopetuksen yksikköhinnan lisäksi opetuksen järjestäjä saa pidennettyä oppivelvollisuutta vastaavan lisärahoituksen niistä oppilaista, jotka ovat olleet pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä perusopetuksen oppimäärää suorittaessaan. Lisäopetusta koskeva maininta ehdotetaan korvattavaksi maininnalla perusopetuksen järjestäjän järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta. Lisäksi säännöksessä ehdotetaan mainittavan koulutuksen järjestäjä opetuksen järjestäjän sijaan.

31 §. *Yksikköhintoja laskettaessa huomiotta jätettävät kustannukset.* Pykälässä säädetään kustannuksista, joita ei ole oteta huomioon lukion ja opetustuntiperusteisesti rahoitettavan taiteen perusopetuksen käyttökustannuksina. Voimassa olevan pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan käyttökustannuksina ei pidetä opiskelijoiden koulumatkojen kuljetuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Oppivelvollisuuslain 21 §:ssä säädetään oppivelvollisille maksettavista matkakorvauksista. Nämä matkakorvaukset eivät suoraan aiheudu koulumatkojen kuljetuksen järjestämisestä, mutta selkeyden vuoksi säännöstä ehdotetaan kuitenkin tarkennettavaksi siten, että säännös ei koskisi oppivelvollisuuslain 21 §:ssä tarkoitettuja matkakorvauksia. Oppivelvollisuuslain 21 §:ssä tarkoitettut matkakorvaukset otettaisiin huomioon lukiokoulutuksen käyttökustannuksina.

32 b §. *Opiskelijavuosi.* Pykälässä säädetään opiskelijan ottamisesta huomioon ammatillisen koulutuksen rahoituksen perusteena. Voimassa olevan 1 momentin mukaan opiskeluoikeuden määräytymisessä sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä opiskeluoikeuden alkamisesta, päättymisestä, väliaikaisesta keskeyttämisestä, peruuttamisesta ja pidättämisestä sekä opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta sekä oppivelvollisuuslain säännöksiä oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi, että opiskeluoikeuden määräytymisessä sovellettaisiin myös tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain säännöksiä. Opiskeluoikeudesta säädetään tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 17 §:ssä. Muilta osin edellä mainitut ammatillisesta koulutuksesta annetun lain opiskeluoikeutta koskevat säännökset tulisivat TUVA-koulutuksessa sovellettavaksi TUVA-lain 26 §:n viittaussäännöksen nojalla. Pykälän ruotsinkieliseen versioon lisättäisiin kolmanteen virkkeeseen siitä puuttunut maininta opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja oppivelvollisuuslain soveltamisesta.

32 d §. *Perusrahoitus.* Pykälän 2 momentissa säädetään ammatillisen koulutuksen perusrahoituksessa käytettävistä toteutuneiden opiskelijavuosien painotusperusteista. Momentin 1 koh-

taan ehdotetaan lisättäväksi, että toteutuneita opiskelijavuosia painotettaisiin myös tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämiskustannusten perusteella. Lisäksi 1 kohdan sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että säännöksessä mainittaisiin työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa säädetään toteutuneiden opiskelijavuosien painottamisesta ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun erityisen tuen tai vaativan erityisen tuen järjestämisen perusteella. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi painotusperusteeksi myös erityisen tuen järjestäminen tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 21 §:n perusteella. Opiskelijan oikeudesta erityiseen tukeen säädetään tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 21 §:n 1 momentissa. Lain 21 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan oikeuteen vaativaan erityiseen tukeen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään, joten myös vaativan erityisen tuen järjestämistä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa käytettäisiin säännöksen mukaan painotusperusteena.

48 §. *Opiskelija- ja oppilasmäärien laskeminen.* Pykälän 1 momentissa säädetään rahoituksen perusteena käytettävän lukion opiskelijamäärän laskemisesta. Momentin ensimmäisen virkkeen sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä huomioitaisiin myös lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus. Ehdotetun säännöksen mukaan lukiokoulutuksessa ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa varainhoitovuoden rahoitus laskettaisiin varainhoitovuotta edeltäneen vuoden keskimääräisen opiskelijamäärän mukaan. Momentin kolmannesta virkkeestä ehdotetaan poistettavaksi sana ”oppilas” tarpeettomana. Ehdotettu säännös vastaisi muutoin voimassa olevaa säännöstä.

48 a §. *Rahoituksen perusteena käytettävät suoritteet perusopetuksessa.* Pykälässä säädetään rahoituksen perusteena käytettävistä suoritteista rahoituslain mukaan rahoitettavassa perusopetuslaissa tarkoitetussa koulutuksessa. Voimassa olevan pykälän 1 momentissa säädetään, että rahoituslain mukaan rahoitettavan perusopetuksen rahoitus varainhoitovuodelle lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen syyskuun 20 päivän oppilasmäärän mukaan lukuun ottamatta perusopetukseen valmistavan opetuksen ja perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetun perusopetuksen rahoitusta. Kyseisessä momentissa säädettyä oppilasmäärän huomioon ajankohtaa ehdotetaan sovellettavaksi myös perusopetuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksen myöntämisessä. Momenttiin ehdotetaankin lisättäväksi maininta sen soveltamisesta myös perusopetuksen järjestäjän järjestämään tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen.

60 §. *Muutoksenhaku.* Muutoksenhakua koskevaan pykälään ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteisia muutoksia, joilla korjattaisiin ja selkeytettäisiin säännöksen sanamuotoa sekä suhdetta muutoksenhakua koskeviin yleislakeihin. Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi muotoon *Muutoksenhaku*, koska käsite ”muutoksenhaku” kattaa myös oikaisumenettelyn.

Hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään oikaisuvaatimusmenettelystä. Hallintolain 49 a §:n 2 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen käsittelyssä sovelletaan hallintolakia, jollei mainitussa 7 a luvussa tai muualla erikseen toisin säädetä. Pykälän 1 momentin oikaisumenettelyä koskeva säännös on ollut nykyisessä sanamuodossaan voimassa lain voimaantulosta eli tammikuussa 2010 lähtien, eikä säännöksen sanamuodossa ole otettu huomioon hallintolakiin 1.8.2010 voimaan tulleella lakimuutoksella lisättyä 7 a lukua.

Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana luettelo toimijoista, jotka voivat hakea oikaisua valtionapuviranomaiselta, sillä käytännössä luettelo ei ole rajannut oikaisuvaat

timukseen tekemiseen oikeutettujen toimijoiden joukkoa. Lisäksi säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana maininta oikaisuvaatimuksen tekemisestä kirjallisesti valtionapuviranomaiselle, sillä hallintolain 49 d §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Säännös oikaisuvaatimuksen tekemisestä kirjallisesti päätöksen tehneelle valtionapuviranomaiselle tulee siis suoraan sovellettavaksi hallintolain nojalla, eikä asiasta ole tarpeen säätää erikseen.

Voimassa olevaa säännöstä vastaavasti ehdotetaan säädettäväksi, että määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle olisi kolme kuukautta, mikä olisi poikkeus hallintolain 49 c §:n 1 momentissa säädettyyn 30 päivän määräaikaan. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi myös viittaus hallintolain soveltamiseen. Ehdotetun säännöksen mukaan muutoin oikaisuvaatimusmenettelyssä sovellettaisiin, mitä hallintolaissa säädetään.

Pykälän 2 momentin sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan nykyistä informatiivisen viittauksen kirjoitustapaa. Ehdotetun säännöksen mukaan muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Voimassa olevan pykälän 3 momentin mukaan päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta siltä osin kuin se koskee 48 §:n 1 momentissa tarkoitettuja oppilas- ja opiskelijamääriä. Tämä rajausta muutoksenhakuoikeuteen on perusteltu siksi, että 48 §:n 1 momentissa säädetään lukiokoulutuksen ennakkollisen rahoituksen myöntämisessä käytettävästä opiskelijamäärästä, joka lain 50 §:n mukaan tarkistetaan toteutuneen opiskelijamäärän mukaiseksi varainhoitovuoden loppuun mennessä tehtävällä päätöksellä. Ennakkollisen rahoituksen opiskelijamäärään ei siis ole oikeussuojan tarpeen vuoksi perusteltua vaatia oikaisua tai hakea muutosta.

Voimassa oleva 3 momentti viittaa lain 48 §:n 1 momenttiin kokonaisuudessaan. Lain 48 §:n 1 momentissa säädetään ennakkollisen rahoituksen myöntämisessä käytettävän opiskelijamäärän lisäksi myös yksikköhintojen laskennassa käytettävästä opiskelijamäärästä. Säännöksen mukaan yksikköhintoja laskettaessa sovelletaan varainhoitovuotta edeltäneen vuoden syksyn oppilas- ja opiskelijamääriä. Yksikköhintoja koskeva päätös tehdään lopullisena ja siihen on vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan voinut hakea oikaisua myös opiskelijamäärää koskevilta osin. Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaankin vakiintuneen käytännön selkeyttämiseksi muutettavaksi siten, että siinä nimenomaan mainittaisiin, ettei poikkeus oikeuteen vaatia oikaisua tai hakea muutosta koskisi yksikköhinnan laskennassa käytettäviä opiskelijamääriä. Lisäksi säännöksen sanamuotoa tarkennettaisiin lisäämällä siihen sana ”valittamalla” sekä poistamalla tarpeettomana sana ”oppilas”, koska lain voimassa olevassa 48 §:n 1 momentissa ei enää säädetä oppilaista.

Pykälän 4 momentin sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan nykyistä kirjoitustapaa. Ehdotetun säännöksen mukaan haettaessa muutosta tämän lain nojalla tehtyyn valtionavustusta koskevaan päätökseen sovelletaan kuitenkin, mitä valtionavustuslaissa säädetään.

7.2 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (vanha laki)

2 §. Poikkeukset soveltamisalasta. Voimassa olevan pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan kyseisen lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitettusta lisäopetuksesta. Kyseinen kohta ehdotetaan kumottavaksi, sillä jatkossa perusopetuslaissa ei enää säädettäisi perusopetuksen lisäopetuksesta. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisestä ei olisi tarpeen säätää poikkeukseksi soveltamisalasta, koska siitä säädetään erillisessä laissa, joka lähtökohtaisesti ei kuulu kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain soveltamisalan piiriin.

41 §. *Erikoissairaanhoidossa olevan, koulukotiopetuksen tai lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan korvaus.* Pykälässä säädetään kotikunnan velvollisuudesta maksaa erikoissairaanhoidossa olevan, koulukotiopetuksen ja lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan esi- ja perusopetuksen järjestämisestä korvaus. Voimassa olevan pykälän 4 momentin 2 kohdan mukaan korvausta varainhoitovuodelle laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon oppilaan osuus opetuksen järjestäjälle maksettavasta oppilaan lisäopetuksen järjestämisestä varainhoitovuodelle maksettavasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:ssä tarkoitettusta rahoituksesta. Edellä mainittua lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta perusopetuksen lisäopetuksesta korvattaisiin maininnalla perusopetuksen järjestäjän järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta.

7.3 Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (uusi laki)

2 §. *Poikkeukset soveltamisalasta.* Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan kyseisen lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitettusta lisäopetuksesta. Kyseinen kohta ehdotetaan kumottavaksi, sillä jatkossa perusopetuslaissa ei enää säädettäisi perusopetuksen lisäopetuksesta. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämistä ei olisi tarpeen säätää poikkeukseksi soveltamisalasta, koska siitä säädetään erillisessä laissa, joka lähtökohtaisesti ei kuulu kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain soveltamisalan piiriin.

23 §. *Kustannustenjaon tarkistus.* Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan lain 6—12 §:ssä tarkoitettujen laskennallisten kustannusten perusteena olevat perushinnat tarkistetaan valtakunnallisesti yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi tarkistetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:n mukainen rahoitus perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitettuun lisäopetukseen. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta perusopetuksen lisäopetuksesta korvattaisiin maininnalla perusopetuksen järjestäjän järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta. Vastaavaa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun vanhan lain 58 §:n säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi, koska viimeinen vanhan lain mukainen tarkistus tehtäisiin vuonna 2022 perustuen vuoden 2019 kustannuksiin.

24 §. *Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavat käyttökustannukset.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kustannustenjaon tarkistuksessa otetaan huomioon kuntien, kuntayhtymien sekä muiden opetuksen järjestäjien opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain perusteella rahoitettavien tehtävien järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset, jotka aiheutuvat perusopetuslaissa tarkoitettusta lisäopetuksen järjestämisestä. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta perusopetuksen lisäopetuksesta korvattaisiin maininnalla perusopetuksen järjestäjän järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta. Vastaavaa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun vanhan lain 59 §:n säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi, koska viimeinen vanhan lain mukainen tarkistus tehtäisiin vuonna 2022 perustuen vuoden 2019 kustannuksiin.

7.4 Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta

3 §. *Koulutuksen järjestäjät.* Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan kunta voi järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta ilman järjestämislupaa. Säännös on poikkeus 3 §:n 1 momentin säännöksestä, jonka mukaan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää järjestämislupaa. Säännöstä kunnan järjestämisoikeudesta ilman järjestämislupaa ehdotetaan tarkennettavaksi. Ehdotetun säännöksen mukaan kunta voisi järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta ilman

järjestämislupaa, jos kunnalla ei ole lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa tai jos kunnan järjestämän valmentavan koulutuksen alueellinen tarve ei ole pysyväisluonteista.

Jos kunnalla ei ole lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa, kunta ei voi hakea TUVA-koulutuksen järjestämislupaa, koska lain 4 §:n 1 momentin mukaan TUVA-koulutuksen järjestämislupa voidaan myöntää hakemuksesta vain lukiolaissa tarkoitettulle lukiokoulutuksen järjestäjälle, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettulle ammatillisen koulutuksen järjestäjälle sekä rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolle on myönnetty perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitettu perusopetuksen järjestämislupa. Ehdotettu säännös tarkoittaisi sitä, että jos kunnan alueella arvioidaan olevan pysyväisluonteista TUVA-koulutuksen järjestämistarvetta ja jos kunnalla on lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämislupa, kunnan tulisi hakea TUVA-koulutuksen järjestämislupaa joko lukiokoulutuksen järjestämisluvan tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan yhteyteen. Kunta voisi hakemuksessaan päättää, kumman järjestämismuodon luvan yhteyteen se hakee järjestämislupaa, jos sillä on molempien koulutusmuotojen järjestämislupa. Järjestämisluvan saaneella kunnalla olisi TUVA-koulutuksen järjestämisvelvollisuus toiminta-alueellaan tarpeen mukaan ja koulutukseen voitaisiin osoittaa oppivelvollisia.

Ehdotetun säännöksen mukaan kunta voisi järjestää TUVA-koulutusta ilman järjestämislupaa myös silloin, jos jos kunnan järjestämän valmentavan koulutuksen alueellinen tarve ei ole pysyväisluonteista. Tällä edellytyksellä järjestäminen ilman järjestämislupaa olisi mahdollista, vaikka kunnalla olisikin lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämislupa. Tällöin kunnan järjestämä koulutus ei olisi osana alueellista pysyvää TUVA-verkostoa eikä kunnan järjestämään koulutukseen voitaisi osoittaa oppivelvollisia opiskelijoita muutoin kuin kyseisen kunnan ohjaus- ja valvontavastuulla olevien oppivelvollisten osalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi nykytilaa vastaavasti, että kunnan ilman järjestämislupaa järjestämän koulutuksen on täytettävä 4 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset. Mainitussa lainkohdassa säädetään järjestämisluvan myöntämisen edellytyksistä, jotka säännöksen mukaan ovat, että koulutus on tarpeellista ottaen huomioon valtakunnallinen tai alueellinen koulutustarve ja koulutustarjonta ja että hakijalla on toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Järjestettäessä koulutusta vapaaehtoisesti näitä edellytyksiä ei siis voitaisi arvioida järjestämisluvan myöntämisen yhteydessä, mutta ne olisivat kuitenkin edellyksenä sille, että kunta voisi järjestää TUVA-koulutusta vapaaehtoisesti.

5 §. Järjestämisluvassa määrättävät asiat. Pykälässä säädettäisiin TUVA-koulutuksen järjestämisluvassa määrättävistä asioista. Ehdotetun säännöksen *1 momentti* vastaisi voimassa olevaa säännöstä. Säännöksen mukaan järjestämisluvassa määrättäisiin, minkä koulutusmuodon yhteyteen valmentavan koulutuksen järjestämislupa myönnetään, jos koulutuksen järjestäjällä on useita 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua opetuksen tai koulutuksen järjestämislupia.

Voimassa olevan pykälän *2 momentin* mukaan järjestämisluvassa voidaan määrätä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijamäärästä tai opiskelijavuosien määrästä. Tarkoituksena on, että pääsääntöisesti noudatettaisiin pääasiallisen koulutusmuodon eli pääjärjestämisluvan mukaisia oppilas-, opiskelija- tai opiskelijavuosimäärää koskevia määräyksiä, jos sellaisia järjestämisluvassa on. Yksityisten järjestäjien perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämisluvissa voidaan määrätä kokonaisoppilas- tai opiskelijamääristä ja lisäksi luvissa voidaan määrätä oppilas- ja opiskelijamääristä myös muilta osin, esimerkiksi sisäoppilaitosmuotoisen koulutuksen osalta. Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvissa määrätään vähimmäisopiske-

lijavuosi­määrästä, joka muodostaa rahoituksen vähimmäistason. Lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestämis­luvista voidaan määrätä myös vaativan erityisen tuen rajatun koulutustehtävän tai sisäoppilaitos­muotoisesti järjestettävän koulutuksen opiskelijavuosi­määrästä.

Voimassa olevan pykälän 3 momentin mukaan järjestäessään tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta koulutuksen järjestäjän on noudatettava, mitä koulutuksen järjestäjän perus­opetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämis­luvassa on määrätty opetus­kielestä ja toiminta­alueesta, ellei tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämis­luvassa toisin määrätä. Voimassa olevassa TUVA-laissa ei nimenomaisesti säädetä, noudatetaanko myös pääjärjestämis­luvassa mukaisia koulutuksen järjestämis­muotoa, kuten sisäoppilaitos­muotoisen koulutuksen järjestämistä, koskevia järjestämis­luvassa ehtoja tai muita järjestämis­luvassa mahdollisesti olevia ehtoja. Tarkoituksena kuitenkin on, että näitä ehtoja sovellettaisiin pääjärjestämis­luvassa mukaisesti, koska TUVA-lakiin ei sisälly niitä koskevia erillisiä säännöksiä.

Sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että säännöksestä kävisi nykyistä selkeämmin ilmi, mitä pääjärjestämis­luvassa mukaisia määräyksiä ja ehtoja noudatetaan ja mistä voidaan poiketa. Ehdotetun uuden 2 momentin säännöksen mukaan järjestäessään tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta koulutuksen järjestäjän olisi noudatettava, mitä koulutuksen järjestäjän perus­opetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämis­luvassa on määrätty oppilas-, opiskelija- tai opiskelijavuosi­määrästä, opetus­kielestä ja toiminta­alueesta, ellei tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämis­luvassa muuta määrätä. Ehdotettu säännös vastaisi tältä osin voimassa olevan lain 2 ja 3 momentin säännöksiä. Säännöksen sanamuodosta kävisi kuitenkin nykyistä sanamuotoa selkeämmin ilmi, että tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämis­luvassa noudatetaan pääjärjestämis­luvassa mukaisia oppilas-, opiskelija- ja opiskelijavuosi­määrää koskevia mahdollisia määräyksiä, mutta niistä voitaisiin kuitenkin voimassa olevaa säännöstä vastaavasti TUVA-järjestämis­luvalla poiketa.

Pykälän uudessa 2 momentissa säädetäisiin myös, että lisäksi tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta järjestettäessä olisi noudatettava, mitä perus­opetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämis­luvassa on määrätty koulutuksen järjestämis­muodosta, erityisesti koulutustehtävästä ja muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä ehdoista. Ehdotettu säännös selkeyttäisi järjestämis­lupaa koskevien säännösten tulkintaa.

28 §. *Koulutuksen järjestämistä koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälän 3 momentissa säädetään oikeudesta järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta 1.8.2021 voimassa olleen VALMA-koulutuksen järjestämis­luvassa perusteella. Tähän siirtymäsäännökseen ei liity määrä­aikaa, joten käytännössä 1.8.2021 voimassa oleva VALMA-järjestämis­lupa muuttuu 1.8.2022 lukien TUVA-järjestämis­luvuksi. Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 2 luvussa säädetään järjestämis­luvassa muuttamisesta, peruuttamisesta ja järjestämis­luvassa määrättävistä asioista. Lisäksi lain 4 §:n 1 momentissa säädetään järjestämis­luvassa saaneen koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta järjestää koulutusta koulutustarpeen mukaisesti järjestämis­luvassa määrättyllä toiminta­alueella. Järjestämis­velvollisuutta koskeva säännös on keskeinen TUVA-koulutuksen valtakunnallisen ja alueellisen järjestäjäverkon luomisen kannalta.

Voimassa olevien säännösten nojalla on tulkinnallisesti epäselvää, sovelletaanko lain 2 luvun säännöksiä järjestämis­velvollisuudesta, järjestämis­luvassa muuttamisesta ja peruuttamisesta sekä järjestämis­luvassa päätettävistä asioista myös siirtymäsäännöksen nojalla koulutusta järjestävään järjestäjään. Tarkoituksena on, että myös VALMA-koulutuksen järjestämis­luvassa perusteella TUVA-koulutusta järjestävät järjestäjät olisivat koulutuksen järjestämis­velvollisuuden piirissä, koska nykyiset VALMA-koulutuksen järjestäjät muodostavat uuden TUVA-koulutuk-

sen järjestäjaverkon keskeisen rungon. Lain 28 §:n 3 momentin siirtymäsäännöstä ehdotetaan-kin tarkennettavaksi siten, että lain 4 §:n 1 momentissa säädettyä järjestämisvelvollisuutta sovellettaisiin myös siirtymäsäännöksen perusteella TUVA-koulutusta järjestäviin järjestäjiin. Vastaava säännös koulutuksen järjestämisvelvollisuudesta on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 §:ssä, jonka mukaan koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää osaamistarpeen mukaisesti tutkintoja ja koulutusta järjestämisluvassa määrätyllä toiminta-alueella. Edellä mainittu ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännös koskee tällä hetkellä myös VALMA-koulutuksen järjestämistä.

VALMA-koulutuksen järjestämislupa on myönnetty ammatillisesta koulutuksesta annetun lain perusteella. TUVA-lain voimassa olevan 28 §:n 3 momentin perusteella onkin tulkinallisesti epäselvää, minkä lainsäädännön nojalla TUVA-koulutuksen järjestämisluvaksi muuttuvia VALMA-koulutuksen järjestämislupia voidaan jatkossa tarvittaessa muuttaa tai luvat peruuttaa. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan-kin lisättäväksi säännös, jonka mukaan kyseisessä momentissa tarkoitettuun järjestämislupaan sovellettaisiin muutoin, mitä lain 5 ja 6 §:ssä säädetäisiin.

Lain 5 §:ssä säädetään järjestämisluvassa päätettävistä asioista ja sitä ehdotetaan tarkennettavaksi edellä tässä esityksessä todetulla tavalla. Myös VALMA-koulutuksen järjestäjien osalta olisi tarkoitus noudattaa niin sanotun pääjärjestämisluvassa määrättyä vähimmäisopiskelijamäärää, opetuskieltä ja toiminta-alueita, mutta toisaalta 5 §:n nojalla voitaisiin yksittäisissä tapauksissa tarvittaessa TUVA-koulutuksen järjestämisluvassa määrätä toisin. Lisäksi noudatettaisiin, mitä ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa on määrätty koulutuksen järjestämisluodosta, erityisesti koulutustehtävästä ja muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä ehdoista.

Lain 6 §:ssä säädetään järjestämisluvassa muuttamisesta ja peruuttamisesta. VALMA-koulutuksen järjestämisluvassa on myönnetty ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nojalla, mutta tarkoitus on, että luvan mahdolliset muutokset ja peruuttaminen tehtäisiin jatkossa TUVA-lain nojalla. Säännökseen ehdotettu tarkennus poistaisi tähän liittyvän tulkinallisen epäselvyyden luvan muuttamiseen ja peruuttamiseen sovellettavan lain osalta.

TUVA-lain 3 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäminen vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille edellyttää, että järjestämisluvassa on määrätty ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27 §:n 2 momentissa tarkoitettua järjestäjän velvollisuudesta järjestää koulutusta tällaisille opiskelijoille. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 1.8.2022 voimaan tulevan 27 §:n 2 momentin mukaan ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa voidaan määrätä koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta järjestää tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille. Vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille järjestettävän koulutuksen järjestämislupa sisältyy siis jatkossakin järjestäjän ammatillisen koulutuksen järjestämislupa- ja sen mahdolliseen muuttamiseen ja peruuttamiseen sovellettaisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Hallituksen esityksen liitteenä ovat luonnokset opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta.

8.1 Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 24 §:n 3 momenttiin ehdotetun valtuutus-säännöksen nojalla tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokertoimesta, jolla porrastettaisiin varainhoitovuosittain päätettävää lukiokoulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa. Liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan painokerroin olisi 1,17. Tätä painokerrointa sovellettaisiin ensimmäisen kerran määrättäessä varainhoitovuoden 2024 rahoitusta. Siirtymäsäännöksen mukaan painokerroin olisi 1,22 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2022 ja 1,19 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2023. Siirtymäsäännöksellä otettaisiin huomioon oppivelvollisuuden laajentamisen lisämäärärahojen vaikutus lukiokoulutuksen keskimääräiseen yksikköhintaan varainhoitovuosina 2022—2024.

Asetukseen tehtäisiin lisäksi terminologisia muutoksia korvaamalla maininnat lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta maininnoilla tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta ja ottamalla uusi TUVVA-koulutus huomioon tietojen ilmoittamista koskevassa säännöksessä. TUVVA-koulutusta rahoitettaisiin vastaavin periaattein kuin lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta nykyisin rahoitetaan.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 48 §:n 4 momentin mukaan opiskelija, oppilas tai opiskelijan opiskeluoikeuden perusteella määräytyvät 32 b §:ssä tarkoitetut opiskelijavuodet voidaan lukea samanaikaisesti rahoituksen perusteena olevaksi suoritteeksi vain yhdessä tämän lain soveltamisalaan kuuluvassa koulutuksessa. Opiskelija, oppilas tai opiskelijavuodet luetaan tällöin rahoituksen perusteeksi siinä koulutuksessa, jonka suorittamisen opiskelija tai oppilas on aloittanut ensimmäisenä. Lain 48 §:n 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin rahoituksen määräämisessä käytettävien oppilas- ja opiskelijamäärien laskemisesta sekä opiskelijan, oppilaan tai opiskelijavuosien lukemisesta rahoituksen perusteeksi 4 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 23 a §:ssä säädetään siitä, minkä rahoitusmuodon suoritteeksi opiskelija katsotaan sellaisissa tilanteissa, joissa hän varainhoitovuoden aikana opiskelee useassa rahoituslain soveltamisalaan kuuluvassa koulutuksessa. Mainitussa asetuksen säännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon myös siirtymät TUVVA-koulutuksen ja muiden rahoituslain soveltamisalaan kuuluvien koulutusten välillä.

8.2 Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 d §:n 2 momentin ehdotetun 1 kohdan mukaan perusrahoituksen myöntämisessä toteutuneita opiskelijavuosia painotettaisiin tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisen perusteella. Mainitun pykälän 4 momentin mukaan painotetun suoritemäärän laskennasta sekä 2 momentissa säädettyjen perusteiden painokertoimista annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annettuun opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen lisättäisiin tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokerroin, joka liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan olisi 1,54. Kyseistä kerrointa sovellettaisiin ensimmäisen kerran varainhoitovuoden 2023 rahoitusta myönnettäessä. Varainhoitovuoden 2022 rahoitusta myönnettäessä sovellettaisiin asetuksen mukaista VALMA-koulutuksen painokertoiminta.

Lisäksi TUVA-koulutuksen järjestäminen otettaisiin huomioon myös asetuksella säädettävissä erityisen tuen korotuskertoimissa. Erityisen tuen korotuskertoimet TUVA-koulutuksessa vastaisivat voimassa olevan asetuksen mukaisia valmentavan koulutuksen erityisen tuen korotuskertoimia.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lakiehdotukset opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun vanhan eli 1.1.2023 kumoutuvan lain muuttamisesta (2. lakiehdotus) ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta tulevat voimaan 1.8.2022. Lakiehdotuksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2022 rahoitusta.

Hallituksen esitykseen eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 241/2020 vp) sisältyi myös ehdotus uudeksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettavaksi laiksi. Uusi valtionosuuslaki tulee voimaan vuoden 2023 alusta lukien ja sillä kumotaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettu vanha laki (1704/2009). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varainhoitovuoden 2022 osalta vanhaa lakia ja tämän lisäksi uutta lakia, joka tulee voimaan 1.1.2023. Esityksessä ehdotetaan, että laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta (3. lakiehdotus) tulisi voimaan 1.1.2023.

Esityksessä poistettaisiin rahoituslaista perusopetuksen lisäopetusta, lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta sekä ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta koskevat säännökset. Näiden koulutusten järjestäminen päättyisi 1.8.2022 lukuun ottamatta TUVA-lain 28 §:n 2 momentin siirtymäsäännöksen nojalla järjestettävää lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta, jota voitaisiin siirtymäsäännöksen nojalla järjestää 31.7.2023 saakka. Varainhoitovuoden 2022 aikana järjestettäisiin siis sekä nykyisiä nivelvaiheen koulutuksia että uutta TUVA-koulutusta. Rahoituslain käyttökustannuksia ja suoritteita koskevat säännökset perustuvat varainhoitovuotta edeltäneiden vuosien toteutuneisiin tietoihin, joten perusopetuksen lisäopetuksen, LUVA-koulutuksen ja VALMA-koulutuksen toteutuneita tietoja käytettäisiin voimassa olevien säännösten perusteella rahoituksen perusteena 31.7.2022 saakka, LUVA-koulutuksen osin 31.7.2023 saakka. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annettavan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 3 momenttiin ehdotetaankin tätä koskevaa siirtymäsäännöstä. Ehdotetun säännöksen mukaan perusopetuslaissa tarkoitetun perusopetuksen lisäopetuksen, lukiolaissa tarkoitetun lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitukseen sekä mainittujen koulutusten kustannusten ja suoritteiden huomioimiseen rahoituksen myöntämisessä sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Voimassa olevan rahoituslain 8 ja 24 §:ää on muutettu oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä lailla 1220/2020. Mainituissa säännöksissä säädettyihin prosenttimääriin ja painokertoimiin liittyy lain 1220/2020 voimaantulosäännöksellä annettuja siirtymäsäännöksiä. Esityksessä ei ehdota muutettavaksi näitä prosenttiosuuksia tai painokertoimia eikä niihin liittyviä siirtymäaikoja. Koska esityksellä kuitenkin muutetaan mainittuja pykäläiä, ehdotetaan selkeyden vuoksi myös lain 1220/2020 voimaantulosäännöstä vastaavat rahoituslain 8 §:n 1 momenttia sekä 24 §:n 1 ja 7 momenttia koskevat siirtymäsäännökset sisällytettäväksi nyt annettavaan lakiehdotukseen, jotta siirtymäsäännökset pysyisivät voimassa. Rahoituslain 8 §:n 1 momentissa säädettyä kunnan omarahoitusosuutta lukiokoulutuksen rahoituksessa koskeva siirtymäsäännös olisi 1. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 4 momentissa, 24 §:n 1 momentissa säädettyä lukion erityisen koulutustehtävän rahoitusosuutta koskeva siirtymäsäännös voimaantulosäännöksen 5 momentissa, 24 §:n 1 momentissa säädettyä aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen

painokerrointa koskeva siirtymäsäännös voimaantulosäännöksen 7 momentissa ja 24 §:n 7 momentissa säädettyä aikuisille tarkoitettua lukiokoulutuksen prosenttiosuutta koskeva siirtymäsäännös voimaantulosäännöksen 8 momentissa.

Lisäksi 1. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 6 momentissa olisi siirtymäsäännös, joka koskisi rahoituslain 24 §:n 1 momentissa säädettävää TUVA-koulutuksen painokerrointa. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan lain 24 §:n 1 momentissa säädettyä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokerrointa sovellettaisiin ensimmäisen kerran määrättäessä varainhoitovuoden 2027 rahoitusta. Näin siksi, että varainhoitovuoden 2027 rahoituksen myöntämisessä käytetään varainhoitovuoden 2024 kustannus- ja opiskelijamäärätietoja ja varainhoitovuonna 2024 oppivelvollisuuden laajentumisesta johtuvat lisämäärärahat vaikuttavat ensimmäisen kerran täysimääräisesti lukiokoulutuksen keskimääräiseen yksikköhintaan.

Ehdotetun TUVA-koulutuksen painokerrointa koskevan siirtymäsäännöksen mukaan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokerroin olisi 1,21 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuosille 2022—2024. Näinä vuosina sovellettaisiin varainhoituvuosien 2019—2021 kustannus- ja opiskelijamäärätietoja, jolloin uutta TUVA-koulutusta ei vielä järjestetä, joten painokerroin vastaisi voimassa olevan lain mukaista LUVA-koulutuksen painokerrointa. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan TUVA-koulutuksen painokerroin olisi 1,22 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2025 ja 1,19 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2026. Näiden vuosien painokertoimisissa otettaisiin huomioon oppivelvollisuuden laajentumisesta johtuvien lisämäärärahojen asteittainen kasvu ja keskimääräistä yksikköhintaa nostava vaikutus. Esityksen mukaan verrokkihinnan mukainen TUVA-koulutuksen rahoitustaso määriteltäisiin varainhoitovuoden 2022 keskimääräisen yksikköhinnan mukaan, jossa on otettu huomioon noin 50 prosenttia oppivelvollisuuden laajentamisen lisämäärärahoista. Oppivelvollisuuden laajentumisesta aiheutuva varainhoituvuosien 2023 ja 2024 keskimääräisen yksikköhinnan nousu puolestaan ei nostaisi TUVA-koulutuksen yksikköhintaa, mikä otettaisiin huomioon ehdoteuilla siirtymäajan painokertoimilla.

10 Toimeenpano ja seuranta

Opetus- ja kulttuuriministeriön käynnisti uusien TUVA-järjestämislupien hakukierroksen kesäkuussa 2021 ja hakuaika päättyi 31.8.2021. TUVA-koulutuksen uudet järjestämisluvat on tarkoitus päättää vuoden 2021 loppuun mennessä. Esitykseen sisältyisi kunnan vapaaehtoista järjestämisoikeutta koskeva muutosehdotus, joka jonkin verran rajaisi oikeutta TUVA-koulutuksen vapaaehtoiseen järjestämiseen voimassa olevaan säännökseen verrattuna. Kuntien olisikin tärkeää jo hallituksen esityksessä esitettyjen periaatteiden mukaisesti arvioida järjestämisluvan hakemisen tarvetta, jos niiden tarkoituksena on järjestää TUVA-koulutusta syksyllä 2022. Ehdotettu muutos ei kuitenkaan koske järjestämisluvan myöntämisedellytyksiä, joten jos kunta päättää hakea järjestämislupaa, hakemus voidaan käsitellä ja ratkaista voimassa olevien säännösten perusteella. Ehdotetun lakimuutoksen vahvistamisen jälkeen mahdollisesti saapuvia järjestämislupahakemuksia ei ehdittäisi käsitellä siten, että koulutukseen hakeutuminen kevään 2022 yhteishaussa olisi mahdollista. Alkuvuodesta 2022 saapuvat hakemukset ehdittäisiin kuitenkin kevään 2022 aikana käsitellä siten, että koulutuksen järjestämisen aloittaminen olisi mahdollista syksyllä 2022.

Varainhoitovuoden 2022 rahoitukseen liittyvät päätökset tehdään syksyn 2021 aikana ja niiden pohjana käytetään aiempien vuosien toteutuneita tietoja. Tarvittavilta osin rahoitukseen liittyvät päätökset tulnaisiin tekemään niin sanotulla eduskuntaehdolla ja päätöksiä tulnaisiin muuttamaan, mikäli eduskunta ei hyväksyisi ehdotettuja säännöksiä hallituksen esityksessä ehdotetussa muodossa.

HE 147/2021 vp

Perusopetuksen lisäopetuksen rahoitus perustuu varainhoitovuotta edeltävän vuoden syyskuun 20 päivän oppilasmäärään. TUVA-lain 28 §:n 1 momentin siirtymäsäännöksen nojalla TUVA-koulutusta järjestävien yksityisten perusopetuksen järjestäjien sekä perusopetuksen lisäopetusta järjestäneiden kuntien rahoitus varainhoitovuodelle 2022 myönnettäisiin 20.9.2021 toteutuneen lisäopetuksen oppilasmäärän perusteella vuoden 2021 lopussa tehtävällä rahoituspäätöksellä. TUVA-koulutuksen rahoitusta myönnettäisiin siis suoraan lain nojalla kaikille niille järjestäjille, jotka ovat järjestäneet perusopetuksen lisäopetusta syksyllä 2021. Jos kunta tai yksityinen perusopetuksen järjestäjä ei aio järjestää TUVA-koulutusta 1.8.2022 lukien, tulisi sen ilmoittaa asiasta opetus- ja kulttuuriministeriölle ennen rahoituksen myöntämistä, jotta perusteettomasti myönnettyä etuutta ei tarvitsisi periä myöhemmin takaisin.

Uudet TUVA-järjestämisluvat on tavoitteena myöntää siten, että TUVA-järjestämisluvan saavien yksityisten perusopetuksen järjestäjien rahoitus voitaisiin myöntää normaalin aikataulun puitteissa. Tarvittaessa rahoitus uudelle järjestämisluvan saaneelle järjestäjälle voitaisiin myöntää myös myöhemmin tehtävällä erillisellä rahoituspäätöksellä. Uusien järjestämisluvan saaneiden järjestäjien ja sellaisten kuntien, jotka eivät aiemmin ole järjestäneet perusopetuksen lisäopetusta, osalta rahoituksen myöntämisessä käytettävä opiskelijamäärä arvioitaisiin rahoituslain 48 a §:n 2 momentin perusteella. Jos uusia järjestämislupia myönnettäisiin runsaasti, tulisi niiden edellyttämä rahoitus päättää lisätalousarviossa.

Lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta säädetään syksyn 2021 aikana opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 §:n 1 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella. Yksikköhinnan laskennassa käytetään yksikköhintojen määräämistä edeltävää vuotta edeltäneen vuoden käyttökustannuksia ja opiskelijamäärää koskevia tietoja. Esitykseen ei sisältyisi tältä osin siirtymäsäännöksiä, vaan varainhoitovuoden 2022 keskimääräisen yksikköhinnan määrittelyssä käytettäisiin vuoden 2019 tietoja, joissa mukana olisivat lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen käyttökustannukset ja opiskelijamäärätiedot. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen volyymi verrattuna lukiokoulutuksen kokonaisvolyyymiin on niin pieni, että LUVA-koulutuksen tiedoilla ei ole merkittävää vaikutusta keskimääräisen yksikköhinnan määrittämisessä.

Lukiokoulutuksen järjestäjäkohtaiset yksikköhintapäätökset tehtäisiin arvion mukaan marraskuussa 2021. Jos TUVA-koulutukseen liittyviä rahoitusmuutoksia ei olisi siihen mennessä vielä vahvistettu, tehtäisiin yksikköhintapäätökset ehdollisina käyttäen esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaista TUVA-koulutuksen painokerrointa. Yksikköhintapäätökset vuodelle 2022 tehdään 20.9.2021 opiskelijamääriä koskevien tietojen perusteella, joten tämän ajankohdan LUVA-opiskelijoiden lukumäärä vaikuttaa järjestäjän varainhoitovuoden 2022 yksikköhinnan määräytymiseen siitä riippumatta, järjestääkö se uutta TUVA-koulutusta. Hallituksen esitykseen ei sisältyisi opiskelijamäärän osalta yksikköhinnan laskentaa koskevia siirtymäsäännöksiä. LUVA-koulutuksen järjestämisen päättymisen ja TUVA-koulutuksen mahdollisen järjestämisen painoarvon yksikköhinnan määräytymisessä arvioidaan olevan varsin vähäinen, koska nivelvaiheen koulutuksen opiskelijavolyymi on pieni verrattuna lukiokoulutuksen muuhun opiskelijamäärään. TUVA-koulutuksen toteutuneita 20.9.2022 opiskelijamääriä käytettäisiin varainhoitovuoden 2023 yksikköhinnan laskennassa. Lukiokoulutuksen rahoitus myönnettään vuoden 2021 lopussa ennakkollisena ja tarkistetaan vuoden 2022 loppuun mennessä toteutuneen opiskelijamäärän mukaiseksi, joten TUVA-koulutuksen toteutunut opiskelijamäärä tulee otetuksi huomioon varainhoitovuoden 2022 kertojaopiskelijamäärässä.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen suoritepäätös tehtäisiin arvion mukaan joulukuussa 2021. Suoritepäätöksessä käytetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 d §:ssä säädetyn mukaisesti varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden toteutu-

neita suoritteita eli vuoden 2020 toteutuneita suoritteita. Nämä suoritteet vaikuttavat perusrahoituksen profiilikertoimen määrittämiseen, jolla painotetaan suoritepäätöksellä päätettävää tavoitteellista opiskelijavuosimäärää. Painokertoimen määrittelyssä käytettäisiin vuoden 2020 toteutuneen VALMA-koulutuksen opiskelijavuosimäärää, eikä esitykseen sisältyisi tältä osin siirtymäsäännöksiä, koska VALMA-koulutuksen toteutuneiden opiskelijavuosien määrän arvioidaan riittävän hyvin kuvaavan TUVA-koulutuksen opiskelijavuosia profiilikertoimen laskennassa. Varainhoitovuoden 2022 rahoituksen määräämisessä profiilikertoimen laskennassa käytettäisiin voimassa olevan laskentaperusteasetuksen mukaista VALMA-koulutuksen painokerrointa, ja hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaista TUVA-koulutuksen painokerrointa käytettäisiin ensimmäisen kerran laskettaessa varainhoitovuoden 2023 rahoituksen määräämisessä käytettävää profiilikerrointa. Jos TUVA-koulutukseen liittyviä säädösmuutoksia ei olisi suoritepäätöksen antamiseen mennessä vielä vahvistettu, tehtäisiin suoritepäätös eduskuntaehdolla. Lakiin ei sisältyisi siirtymäsäännöksiä mahdollisten uusien ammatillisen koulutuksen TUVA-järjestäjien osalta, vaan näissäkin tilanteissa profiilikerroin määräytyisi aiempien vuosien toteutuneiden suoritteiden perusteella.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus toteutettaisiin nykyisten kolmen erillisen rahoitusjärjestelmän puitteissa siten, että rahoituksen taso eri järjestelmissä pyrittäisiin mahdollisimman pitkälle yhtenäistämään. Rahoitusjärjestelmät ovat kuitenkin systemaattikaltaan erilaiset, joten kerran yhtenäiseksi määritelty rahoituksen taso tulee todennäköisesti jonkin verran eriytymään ajan kuluessa. Perusopetuksen rahoituksen yhteydessä järjestettävän TUVA-koulutuksen rahoituksen tasoon vaikuttaa kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa määritelty kotikuntakorvaus ja lukiokoulutuksen rahoituksen yhteydessä järjestettävään TUVA-koulutuksen rahoituksen tasoon lukiokoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan muutos. Ammatillisen koulutuksen rahoitus puolestaan perustuu koulutuksen järjestäjän suoritteiden suhteelliseen osuuteen kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista. Jos rahoituksen taso halutaan säilyttää jatkossakin mahdollisimman yhtenäisenä, tulisi laissa ja asetuksissa säädettäviä painokertoimia arvioida ja muuttaa säännöllisesti. Rahoituksen tason yhtenäisyyttä on tarkoitus seurata vuosittain ja tarvittaessa muuttaa säädetyt painokertoimia. Esitykseen ei sisältyisi säännöksiä painokertoimien säännöllisestä tarkistamisvelvoitteesta, vaan niitä tarkistettaisiin arvioidun tarpeen mukaan.

Esityksessä arvioidaan, että TUVA-koulutuksen myötä nivelvaiheen koulutuksen järjestäminen tulee jatkossa nykyistä enemmän painottumaan ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän alaisuuteen. Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee seuraamaan vuosittain TUVA-koulutuksen opiskelijamääriä ja järjestämisen kohdentumista eri rahoitusjärjestelmien välillä Koski-tietovarantoon tallennettujen tietojen ja muiden tilastotietojen perusteella. Uudistuksen käynnistymisen yhteydessä ei ole katsottu perustelluksi tehdä eri rahoitusmuotojen talousarvionmomenttien välisiä siirtoja, mutta myös määrärahasiirtojen tarvetta on arvioitava vuosittain, kun koulutuksen järjestämisen kohdentumisesta saadaan toteutuneita tietoja. Toteutuneiden tietojen perusteella tullaan myös arvioimaan TUVA-koulutuksen rahoituksen muita muutostarpeita sekä tarvetta yhtenäistää TUVA-koulutuksen rahoitusjärjestelmää.

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on lakisääteinen velvollisuus järjestämislupien myöntämisen yhteydessä varmistaa tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen riittävä valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus. Alueellista saatavuutta tullaan arvioimaan erityisesti vuonna 2021 uusien järjestämislupien myöntämisen yhteydessä. Seuraavan kerran järjestämislupia arvioidaan haettavan laajemmin vuonna 2024 nykyisiä perusopetuksen lisäopetuksen järjestäjiä koskevan siirtymäajan päättyessä. TUVA-koulutuksen opiskelijamääriä ja alueellista kohdentumista on kuitenkin tarkoitus seurata säännöllisesti myös muutoin kuin järjestämislupakierrosten yhteydessä.

11 Suhde muihin esityksiin

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Valtion talousarvion momentille 29.20.35 (Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin) osoitettaisiin vuonna 2022 noin 70 000 euron ja vuodesta 2023 lukien noin 140 000 euron määrärahalisäys, mikä johtuisi uudesta erityisen tuen järjestämistehtävästä lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä TUVA-koulutuksessa. Määrärahalisäys sisältyy talousarvioesityksessä oppivelvollisuuden laajentamisen kokonaiskustannuksiin.

12 Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

Perustuslain 16 §:ssä säädetään sivistyksellisistä oikeuksista. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Samassa momentissa todetaan myös, että oppivelvollisuudesta säädetään lailla. Pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä.

Tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen osallistutaan perusopetuslaissa tarkoitetun perusopetuksen suorittamisen jälkeen. TUVA-koulutukseen voi osallistua sekä oppivelvollisuuslaissa tarkoitettuja oppivelvollisia opiskelijoita sekä muita oppivelvollisuusiän jo ylittäneitä opiskelijoita. Perustuslakivaliokunta on oppivelvollisuuden laajentamista koskeneessa lausunnossaan todennut, että valiokunnan mielestä oppivelvollisuuteen kuuluva opetus on perustuslain 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua perusopetusta (PeVL 43/2020 vp, s. 4). TUVA-koulutus kuuluu siis sekä perustuslain 16 §:n 1 että 2 momentin piiriin.

Esityksessä ehdotetaan yhtenäistettäväksi TUVA-koulutuksen rahoitustaso eri rahoitusjärjestelmissä sekä selkeytettäväksi TUVA-koulutuksen järjestämisperiaatteita. TUVA-koulutuksesta annetun lain 4 §:n 3 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön on lupien myöntämistä koskevan päätöksenteon yhteydessä varmistettava tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen riittävä valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus. Tällä turvataan perustuslain 16 §:n 2 momentissa säädettyä jokaisen yhtäläistä mahdollisuutta saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta. Perustuslain 16 §:n 1 momentin mukainen oikeus maksuttomaan perusopetukseen turvataan viimesijaisesti oppivelvollisuuslain 15 §:n säännöksellä opiskelupaikan osoittamisesta, jonka mukaan ilman opiskelupaikkaa olevalle oppivelvolliselle osoitetaan opiskelupaikka tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa. Yhtenäinen ja riittävä rahoituksen taso sekä selkeät järjestämisperiaatteet varmistavat TUVA-koulutuksen saatavuutta valtakunnallisesti ja alueellisesti kattavasti ja samalla turvaavat perustuslain 16 §:n 1 ja 2 momentin sivistyksellisiä oikeuksia. TUVA-koulutuksen riittävä alueellinen saatavuus ja saavutettavuus olisi tärkeää myös osoitettavien oppivelvollisten osalta, jotta heillä olisi mahdollisuus suorittaa oppivelvollisuuttaan mahdollisimman lähellä kotiaan.

Esityksessä ehdotetuilla tarkennuksilla TUVA-koulutuksen järjestämisperiaatteisiin korostettaisiin järjestämislupien kautta luotavan järjestäjätieverkoston roolia TUVA-koulutuksen alueelliseen saatavuuden ja saavutettavuuden varmistamisessa. Tätä verkostoa täydentäisi kuntien mahdollisuus järjestää TUVA-koulutusta tarpeen mukaan ilman järjestämislupaa. Perustuslain 16 §:n 2 momentin esitöiden mukaan viittaus yhtäläiseen mahdollisuuteen saada opetusta ja kehittää itseään merkitsee sitä, että jokaiselle tulisi turvata säännöksen tarkoittamat mahdollisuudet muun muassa asuinpaikasta riippumatta. Säännöksellä olisi tältä osin liittymäkohtia myös suomen- ja ruotsinkielisen väestön yhdenvertaisen kohtelun vaatimukseen huolehdittaessa sivistyksellisistä tarpeista. (HE 309/1993 vp, s. 64). Riittävä koulutustarjonta liittyikin

HE 147/2021 vp

myös perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden ja 17 §:ssä säädetyn kielellisen yhdenvertaisuuden turvaamiseen.

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vammaisuuden, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. TUVA-laissa säädetään opiskelijan oikeudesta erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi opiskelijalla on oikeus vaativaan erityiseen tukeen. Myös TUVA-koulutuksen rahoitusjärjestelmässä otettaisiin huomioon oikeus erityiseen tukeen joko keskimääräisesti yksikköhintaa korottavana tai erillisten korotuskertoimien kautta.

Perustuslain 123 §:n 2 momentin mukaan valtion ja kuntien järjestämän muun opetuksen kuin yliopistojen perusteista samoin kuin oikeudesta järjestää vastaavaa opetusta yksityisissä oppilaitoksissa säädetään lailla. Perustuslakivaliokunta on useissa lausunnoissaan ottanut kantaa koulutuksen järjestämisen- ja toimilupiin liittyviin kysymyksiin (ks. PeVL 43/2020, PeVL 22/2017 vp, PeVL 74/2014 vp, PeVL 9/2013 vp ja PeVL 74/2002 vp). Valiokunnan mukaan perustuslain 123 §:n 2 momentin säännös jättää lainsäätäjälle harkintamarginaalia tällaisen koulutuksen luvanvaraisuuden sääntelyssä, eikä opetuksen järjestämisen luvanvaraisuutta ole katsottu ongelmalliseksi perustuslain kannalta (ks. esim. PeVL 43/2020 vp, s. 7, PeVL 9/2013 vp, s. 2 ja PeVL 74/2002 vp, s. 3). Koulutuksen järjestämislupia koskeneen rauenneen hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä valiokunta katsoi, että esitystä olisi tullut täydentää selkeällä opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksentekoa velvoittavalla säännöksellä, joka turvaa koulutuksen järjestäjäverkon kattavuuden ja koulutuksen saatavuuden ja siten perustuslain 16 §:n 2 momentissa turvatut sivistykselliset oikeudet (PeVL 74/2014 vp, s. 4/I—4/II). TUVA-lain järjestämisoikeutta ja -lupia selkeyttävät säännöshedotukset turvaavatkin opetus- ja kulttuuriministeriön mahdollisuuksia toteuttaa sille laissa säädettyä tehtävää varmistaa TUVA-koulutuksen riittävä valtakunnallinen ja alueellinen saatavuus.

Oppivelvollisuuden laajentamista koskeneeseen hallituksen esitykseen antamassaan lausunnossa perustusvaliokunta on painottanut koulutuksen saatavuuden riittävydestä huolehtimista ja myös kielellisten oikeuksien turvaamista järjestämislupia myönnettäessä. Lisäksi valiokunta piti tärkeänä lainsäädännön vaikutusten huolellista seurantaa ja ripeää puuttumista mahdollisesti havaittaviin epäkohtiin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan koulutuksen alueellinen saatavuus on merkityksellistä myös perustuslain 9 §:ssä turvattujen liikkumisvapauden ja asuinpaikan valintaa koskevan oikeuden kannalta. (PeVL 43/2020 vp, 7).

Vaatimuksen riittävästä alueellisesta ja valtakunnallisesta saavutettavuudesta voidaan katsoa pitävän sisällään myös vaatimuksen riittävästä ruotsinkielisen koulutuksen saatavuuden varmistamisesta. TUVA-koulutusta järjestetään sekä suomen että ruotsin kielellä, ruotsinkielisen koulutuksen painottuessa niille seuduille, joissa asuu äidinkieleltään ruotsinkielistä väestöä. Erityistä tukea on tarjolla yhtäläisesti kaikissa oppilaitoksissa, mutta vaikeasti vammaisille järjestettävää koulusta järjestetään vain tietyissä tähän tehtävään erikoistuneissa oppilaitoksissa. Myös vaikeasti vammaisille tarkoitettua koulutustarjontaa on eri puolilla Suomea, mutta pienen kohdejoukon ja koulutuksen järjestämiseen liittyvän erityisosaamisen vuoksi tätä koulutusta on tarjolla rajatumminkin. Vaikeasti vammaisille tarkoitetuissa oppilaitoksissa on kuitenkin useimpien tarjolla asuntolapalveluita.

Perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi uusia tehtäviä kunnille, vaan kunnat ja kuntayhtymät voisivat vapaaehtoisesti toimia TUVA-koulutuksen järjestäjinä joko hakemalla järjestämislupaa tai

HE 147/2021 vp

laissa säädettyjen edellytysten täytyessä ilman järjestämislupaa. Kyseessä ei olisi uusi tehtävä, sillä kunnat ovat jo tällä hetkellä voineet järjestää vastaavaa nivelvaiheen koulutusta perusopetuslaissa tarkoitetun lisäopetuksen muodossa taikka lukiolain tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen järjestämisluvan perusteella.

Perustuslakivaliokunta on valtiosuuslainsäädäntöä ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaa lainsäädäntöä arvioidessaan korostanut, että kunnan tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (esim. PeVL 29/2009 vp, PeVL 12/2011 vp ja PeVL 60/2014 vp). Kuntien peruspalveluiden valtiosuudesta annetun lain 55 §:n 2 momentin mukaan uusissa ja laajentuvissa valtiosuustehtävissä valtiosuus on 100 prosenttia uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista, ellei valtiosuustehtäviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä. TUVA-koulutus korvaisi nykyiset nivelvaiheen koulutukset, joiden rahoituksesta ja rahoitukseen sisältyvästä kuntien rahoitusosuudesta säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa. Ehdotetuilla säännöksillä otetaan huomioon rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasialliset edellytykset suoriutua TUVA-koulutuksen järjestämisestä, mikäli kunta päättää kyseistä koulutusta järjestää.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 2 §:n 2 momentin 1 kohta, 10 a § ja 24 §:n 11 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 10 a § laissa 532/2017 ja 24 §:n 11 momentti laissa 374/2017,
muutetaan 3 §:n 1 kohta, 5 §:n 1 ja 3 kohta, 6 §, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n otsikko ja 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 24 §:n 1, 3 ja 7 momentti, 29 §:n 1 ja 2 momentti, 31 §:n 1 momentin 2 kohta, 32 b §:n 1 momentti, 32 d §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta, 48 §:n 1 momentti, 48 a §:n 1 momentti ja 60 §,
sellaisina kuin ne ovat 3 §:n 1 kohta, 5 §:n 3 kohta, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 24 §:n 1 ja 7 momentti sekä 32 b §:n 1 momentti laissa 1220/2020, 5 §:n 1 kohta, 6 §, 8 §:n otsikko, 32 d §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta sekä 48 §:n 1 momentti laissa 532/2017, 11 §:n 1 momentti, 29 §:n 2 momentti ja 48 a §:n 1 momentti laissa 1486/2016, 24 §:n 3 momentti laissa 1045/2013, 29 §:n 1 momentti laissa 1094/2018, 31 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1410/2014 ja 60 § osaksi laeissa 1317/2019 ja 1094/2018, sekä
lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1410/2014, 532/2017, 957/2017, 716/2018, 315/2019, 1083/2020 ja 1220/2020, uusi 2 a kohta seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle käyttökustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta ja -avustuksesta sekä muusta rahoituksesta sellaista toimintaa varten, josta säädetään:

2 a) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020);

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *opetustoimella* 1 §:n 1 momentin 1, 2, 2 a ja 3 kohdassa mainittujen lakien mukaisen toiminnan ja 2 §:n 2 momentin 2, 3 a, 3 b, 4 ja 8—10 kohdassa tarkoitettujen perusopetuslain ja taiteen perusopetuslain mukaisten toimintojen järjestämistä;

5 §

Rahoituksen laskentaperuste

Rahoitus käyttökustannuksiin määräytyy laskennallisten perusteiden mukaisesti. Rahoitus määräytyy:

1) lukiossa ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelijamäärien sekä opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen perusteella;

3) perusopetuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa, perusopetuslain 26 a §:ssä tarkoitetun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien viisivuotiaiden oppilaiden esiopetuksessa, ulkomailla järjestettävässä opetuksessa, oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuun pidennettyyn oppivelvollisuuteen perustuvassa opetuksessa, koulukotiopetuksessa, sisäoppilaitosmuotoisesti järjestetyssä perusopetuksessa, perusopetuslain 7 §:n mukaiseen järjestämislupaan sisältyvän kaksivuotisen esiopetuksen ensimmäisen vuoden esiopetuksessa, joustavassa perusopetuksessa ja yksityisen opetuksen järjestäjän toiminnan aloittamisessa oppilasmäärän ja oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella, perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetussa perusopetuksessa kurssimäärän ja kurssia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa läsnäolokuukausien määrän ja läsnäolokuukautta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella;

6 §

Kunnan valtionosuus ja valtionosuuden peruste lukiokoulutuksen rahoituksessa

Kunnalle myönnetään valtionosuutta 5 §:n 1 ja 2 kohdassa mainittujen toimintojen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin euromäärä, joka saadaan, kun 2 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta kunnan valtionosuuden perusteesta vähennetään 8 §:n mukaan lasketut kunnan omarahoitusosuudet.

Kunnan valtionosuuden perustetta varten lasketaan yhteen kunnan järjestämää lukiokoulutusta ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta saavien opiskelijoiden määrien ja opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen tulot sekä 24 a §:ssä tarkoitettu lukion erityisen koulutustehtävän lisärahoitus, joka muodostuu kunnan järjestämän erityisen koulutustehtävän suoritteiden suhteellisenä osuutena kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista kerrottuna erityisen koulutustehtävän valtakunnallisella lisärahoituksella.

7 §

Kuntayhtymän ja yksityisen järjestämän lukiokoulutuksen rahoitus

Kuntayhtymälle ja yksityiselle koulutuksen järjestäjälle myönnetään lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämistä varten rahoitusta 6 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla koulutuksen järjestäjien opiskelijamäärien, yksikköhintojen ja erityisen koulutustehtävän lisärahoituksen mukaisesti laskettu valtionosuuden perustetta vastaava euromäärä.

8 §

Kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin

Kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksista on 52,21 prosenttia ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen käyttökustannuksista 50 prosenttia euromäärästä, joka lasketaan siten, että 2 ja 3 momentissa säädetyllä tavalla laskettu euromäärä jaetaan koko maan asukasmäärällä ja näin saatu euromäärä kerrotaan kunnan asukasmäärällä.

9 §

Ammatillisen koulutuksen määräraha

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammatillisen koulutuksen järjestäjille rahoitusta ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa ja oppivelvollisuuslaissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan ja 9 a §:n 1 momentissa säädetyn kuntien rahoitusosuuden rajoissa (*ammattillisen koulutuksen määräraha*). Rahoituksena myönnetään laskennallisin perustein perusrahoitusta, suoritusrahoitusta ja vaikuttavuusrahoitusta. Lisäksi myönnetään strategiarahoitusta.

11 §

Esi- ja perusopetuksen rahoitus

Kunnalle, kuntayhtymälle tai perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitetun järjestämisluvan saaneelle yksityiselle opetuksen järjestäjälle myönnetään 2 §:n 2 momentin 2, 3 a, 3 b, 4, 9 ja 11 kohdassa tarkoitettuun toimintaan ja 5 kohdassa tarkoitettuun sisäoppilaitoslisään sekä perusopetuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen rahoitusta euromäärä, joka saadaan, kun suoritteiden määrä kerrotaan suoritteiden yksikköhinnalla 5 §:n 3 kohdan mukaisesti. Perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitetun järjestämisluvan saaneelle yksityisen opetuksen järjestäjälle myönnetään lisäksi 2 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun koulukotikorotukseen ja 7 kohdassa tarkoitettuun toimintaan rahoitusta euromäärä, joka saadaan, kun suoritteiden määrä kerrotaan suoritteiden yksikköhinnalla 5 §:n 3 kohdassa säädetyn mukaisesti.

24 §

Lukion yksikköhinnat

Lukion yksikköhinnat opiskelijaa kohden lasketaan vuosittain kaikille koulutuksen järjestäjille lukiolaissa ja oppivelvollisuuslaissa tarkoitetun lukiokoulutuksen sekä lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisestä yksikköhintojen määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella, joista on ensin vähennetty 1,44 prosenttia lukion erityisen koulutustehtävän lisärahoitusta varten. Yksikköhintoja laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon ulkomailla järjestetystä opetuksesta aiheutuneita menoja eikä mainittua opetusta saavia opiskelijoita. Yksikköhintoja laskettaessa niiden opiskelijoiden lukumäärä, jotka opiskelevat

HE 147/2021 vp

tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa, painotetaan kertoimella 1,17. Yksikköhintoja laskettaessa niiden opiskelijoiden lukumäärää, jotka opiskelevat aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa, painotetaan kertoimella 0,615 lukuun ottamatta sisäoppilaitoksessa koulutusta saavia opiskelijoita.

Lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoiden osalta määrätään porrastamalla 23 §:n nojalla säädettyä lukiokoulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokertoimesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos opiskelija opiskelee aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa, yksikköhinta on 61,5 prosenttia asianomaiselle koulutuksen järjestäjälle opiskelijaa kohden määrätystä yksikköhinnasta lukuun ottamatta sisäoppilaitoksessa koulutusta saavia opiskelijoita.

29 §

Esi- ja perusopetuksen yksikköhinnat

Edellä 2 §:n 2 momentin 2, 3 a, 3 b, 4, 5 ja 9 kohdassa tarkoitettujen toimintojen sekä perusopetuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen yksikköhinnat saadaan, kun valtiovarainministeriön kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetun lain 38 §:n mukaisesti päättämän kotikuntakorvauksen perusosasta vähennetään 320,77 euroa ja saatu erotus kerrotaan seuraavilla kertoimilla:

oppilasta kohden	oppilasta kohden	länäolo- kuukautta kohden	kurssia kohden
Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus	1,22		
Pidennetty oppivelvollisuus, viisivuotiaille järjestettävä esiopetus	1,41		
Pidennetyt oppivelvollisuuden lisärahoitus, vaikeimmin kehitysvammaiset	4,76		
Pidennetyt oppivelvollisuuden lisärahoitus, muut kuin vaikeimmin kehitysvammaiset	2,97		
Sisäoppilaitoslisä	0,46		
Koulukotikorotus	1,86		
Ulkomailla järjestettävä perusopetuslain mukainen opetus	1,23		
Perusopetukseen valmistava opetus		0,186	
Perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitettu muu kuin mainitun pykälän 2 momentissa säädetty perusopetus			0,046

HE 147/2021 vp

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen yksikköhinnan lisäksi koulutuksen järjestäjä saa pidennettyä oppivelvollisuutta vastaavan lisärahoituksen niistä oppilaista, jotka ovat olleet pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä perusopetuksen oppimäärää suorittaessaan.

31 §

Yksikköhintoja laskettaessa huomiotta jätettävät kustannukset

Lukion ja opetustuntiperusteisesti rahoitettavan taiteen perusopetuksen käyttökustannuksina ei pidetä:

2) opiskelijoiden koulumatkojen kuljetuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia, lukuun ottamatta oppivelvollisuuslain 21 §:ssä tarkoitettuja matkakorvauksia;

32 b §

Opiskelijavuosi

Opiskelijavuodella tarkoitetaan 365:tä päivää, joiden aikana opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena. Opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena opiskeluoikeuden alkamispäivästä lukien siihen päivään asti, kun opiskelijan opiskeluoikeus päättyy. Opiskelijaa ei kuitenkaan oteta huomioon rahoituksen perusteena, jos opiskelijan opiskeluoikeus on väliaikaisesti keskeytetty. Opiskeluoikeuden määräytymisessä sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain säännöksiä opiskeluoikeuden alkamisesta, päättymisestä, väliaikaisesta keskeyttämisestä, peruuttamisesta ja pidättämisestä sekä opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta sekä oppivelvollisuuslain säännöksiä oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä. Poiketen siitä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, oppivelvollinen opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena, jos hän suorittaa oppivelvollisuuttaan oppivelvollisuuslain 8 §:ssä tarkoitetun suunnitelman perusteella.

32 d §

Perusrahoitus

Toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan seuraavilla perusteilla:

1) tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen, työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen sekä muun ammatillisen koulutuksen järjestämiskustannukset sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 §:ssä tarkoitettujen opiskelunvalmiuksia tukevien opintojen järjestäminen;

3) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:ssä tai tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 21 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen tai ensin mainitun lain 65 §:ssä tarkoitetun vaativan erityisen tuen järjestäminen;

48 §

Opiskelija- ja oppilasmäärien laskeminen

Lukiokoulutuksessa ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa varainhoitovuoden rahoitus lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen vuoden keskimääräisen opiskelijamäärän mukaan. Lisäksi voidaan ottaa huomioon sellaiset arvioidut opiskelijamäärien muutokset, jotka aiheutuvat laista, asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai päätöksestä taikka valtion talousarviosta. Yksikköhintoja laskettaessa sovelletaan kuitenkin varainhoitovuotta edeltäneen vuoden syksyn opiskelijamääriä. Toiminnan käynnistyessä rahoitus lasketaan arvioidun opiskelijamäärän mukaan.

48 a §

Rahoituksen perusteena käytettävät suoritteet perusopetuksessa

Tämän lain mukaan rahoitettavan perusopetuksen ja perusopetuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus varainhoitovuodelle lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen syyskuun 20 päivän oppilasmäärän mukaan lukuun ottamatta perusopetukseen valmistavan opetuksen ja perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetun perusopetuksen rahoitusta.

60 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa säädettyä valtionosuutta tai rahoitusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muutoin oikaisuvaatimusmenettelyssä sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Päätökseen ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla siltä osin kuin se koskee 48 §:n 1 momentissa tarkoitettuja opiskelijamääriä lukuun ottamatta yksikköhintojen laskennassa käytettävää opiskelijamäärää.

Haettaessa muutosta tämän lain nojalla tehtyyn valtionavustusta koskevaan päätökseen sovelletaan kuitenkin, mitä valtionavustuslaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2022.

Perusopetuslaissa tarkoitettun perusopetuksen lisäopetuksen, lukiolaissa tarkoitettun lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettun ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitukseen sekä mainittujen koulutusten kustannusten ja suoritteiden huomioimiseen rahoituksen myöntämisen perusteena sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 8 §:n 1 momentissa säädettyä kunnan omarahoitusosuutta lukiokoulutuksen käyttökustannuksista sovelletaan ensimmäisen kerran varainhoitovuodelle 2024 myönnettävään lukio-

koulutuksen rahoitukseen. Kunnan omarahoitusosuus on 54,82 prosenttia myönnettäessä varainhoitovuoden 2022 rahoitusta ja 53,28 prosenttia myönnettäessä varainhoitovuoden 2023 rahoitusta.

Lain 24 §:n 1 momentissa säädettyä erityisen koulutustehtävän saaneiden lukioiden rahoitusosuutta sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2027. Eriytyisen koulutustehtävän saaneiden lukioiden rahoitusosuus on 1,57 prosenttia määrättäessä rahoitusta varainhoituvuosille 2022 ja 2023, 1,55 prosenttia määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2024, 1,51 prosenttia määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2025 ja 1,47 prosenttia määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2026.

Lain 24 §:n 1 momentissa säädettyä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokerrointa sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä varainhoitovuoden 2027 rahoitusta. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokerroin on 1,21 määrättäessä rahoitusta varainhoituvuosille 2022—2024, 1,22 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2025 ja 1,19 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2026.

Lain 24 §:n 1 momentissa säädettyä aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa opiskelevien painokerrointa sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2027. Painokerroin on 0,650 määrättäessä rahoitusta varainhoituvuosille 2022 ja 2023, 0,644 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2024, 0,633 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2025 ja 0,622 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2026.

Lain 24 §:n 7 momentissa säädettyä aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa opiskelevien yksikköhinnan prosenttiosuutta sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2024. Prosenttiosuus on 63,3 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2022 ja 62,2 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2023.

2.

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 2 §:n 1 momentin 3 kohta sekä
muutetaan 41 §:n 4 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1485/2016, seuraavasti:

41 §

Erikoissairaanhoidossa olevan, koulukotiopetuksen tai lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan korvaus

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettua korvausta varainhoitovuodelle laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon oppilaan osuus opetuksen järjestäjälle maksettavasta seuraavasta rahoituksesta:

2) oppilaan tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020) tarkoitetun tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisestä varainhoitovuodelle maksettavasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:ssä tarkoitettua rahoituksesta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

3.

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 2 §:n 1 momentin 3 kohta sekä
muutetaan 23 §:n 2 momentin 1 kohta ja 24 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

23 §

Kustannustenjaon tarkistus

Edellä 6—12 §:ssä tarkoitettujen laskennallisten kustannusten perusteena olevat perushinnat tarkistetaan valtakunnallisesti yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi tarkistetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:n mukainen:

1) rahoitus perusopetuksen järjestäjän järjestämään tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen;

24 §

Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavat käyttökustannukset

Edellä 23 §:ssä tarkoitettussa kustannustenjaon tarkistuksessa otetaan huomioon kuntien, kuntayhtymien sekä muiden opetuksen järjestäjien 1 §:ssä tarkoitettujen valtionosuuden perusteena olevien valtionosuustehtävien käyttökustannukset sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain perusteella rahoitettavien tehtävien järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset, jotka aiheutuvat:

1) perusopetuksen järjestäjän järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

4.

Laki

tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain (1215/2020) 3 §:n 2 momentti, 5 § ja 28 §:n 3 momentti seuraavasti:

3 §

Koulutuksen järjestäjät

Kunta voi kuitenkin järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta ilman järjestämislupaa, jos kunnalla ei ole lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa tai jos kunnan järjestämisen valmentavan koulutuksen alueellinen tarve ei ole pysyväisluonteista. Koulutuksen on tällöin täytettävä 4 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset.

5 §

Järjestämisluvassa määrättävät asiat

Järjestämisluvassa määrätään, minkä koulutusmuodon yhteyteen valmentavan koulutuksen järjestämislupa myönnetään, jos koulutuksen järjestäjällä on useita 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua opetuksen tai koulutuksen järjestämislupia.

Järjestäessään tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta koulutuksen järjestäjän on noudatettava, mitä koulutuksen järjestäjän perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa on määrätty oppilas-, opiskelija- tai opiskelijavuosimäärästä, opetuskielestä ja toiminta-alueesta, ellei tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisluvassa muuta määrätä. Lisäksi on noudatettava, mitä perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa on määrätty koulutuksen järjestämis muodosta, erityisesti koulutustehtävästä ja muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä ehdoista.

28 §

Koulutuksen järjestämistä koskevat siirtymäsäännökset

Jos järjestäjälle on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnetty ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämislupa, koulutuksen järjestäjä saa mainitun järjestämisluvan perusteella järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta. Tässä momentissa tarkoitettuun järjestämislupaan sovelletaan muutoin, mitä 4 §:n 1 momentissa säädetään velvollisuudesta järjestää koulutusta sekä mitä 5 ja 6 §:ssä säädetään.

HE 147/2021 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

Helsingissä 27.9.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Opetusministeri Li Andersson

1.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 2 §:n 2 momentin 1 kohta, 10 a § ja 24 §:n 11 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 10 a § laissa 532/2017 ja 24 §:n 11 momentti laissa 374/2017,
muutetaan 3 §:n 1 kohta, 5 §:n 1 ja 3 kohta, 6 §, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n otsikko ja 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 24 §:n 1, 3 ja 7 momentti, 29 §:n 1 ja 2 momentti, 31 §:n 1 momentin 2 kohta, 32 b §:n 1 momentti, 32 d §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta, 48 §:n 1 momentti, 48 a §:n 1 momentti ja 60 §,
sellaisina kuin ne ovat 3 §:n 1 kohta, 5 §:n 3 kohta, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 24 §:n 1 ja 7 momentti sekä 32 b §:n 1 momentti laissa 1220/2020, 5 §:n 1 kohta, 6 §, 8 §:n otsikko, 32 d §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta sekä 48 §:n 1 momentti laissa 532/2017, 11 §:n 1 momentti, 29 §:n 2 momentti ja 48 a §:n 1 momentti laissa 1486/2016, 24 §:n 3 momentti laissa 1045/2013, 29 §:n 1 momentti laissa 1094/2018, 31 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1410/2014 ja 60 § osaksi laeissa 1317/2019 ja 1094/2018, sekä
lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1410/2014, 532/2017, 957/2017, 716/2018, 315/2019, 1083/2020 ja 1220/2020, uusi 2 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle käyttökustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta ja -avustuksesta sekä muusta rahoituksesta selaista toimintaa varten, josta säädetään:

Tässä laissa säädetään kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle taikka valtion liikelaitokselle käyttökustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta ja -avustuksesta sekä muusta rahoituksesta selaista toimintaa varten, josta säädetään:

2 a) *tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020);*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Soveltaminen eräissä tapauksissa

Soveltaminen eräissä tapauksissa

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tässä laissa säädetään rahoituksesta:

1) *perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitettuun lisäopetukseen;*

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tässä laissa säädetään rahoituksesta:

(kumotaan 1 kohta)

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *opetustoimella* 1 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa mainittujen lakien mukaisen toiminnan ja 2 §:n 2 momentin 1, 2, 3 a, 3 b, 4 ja 8—10 kohdassa tarkoitettujen perusopetuslain ja taiteen perusopetuslain mukaisten toimintojen järjestämistä;

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *opetustoimella* 1 §:n 1 momentin 1, 2, 2 a ja 3 kohdassa mainittujen lakien mukaisen toiminnan ja 2 §:n 2 momentin 2, 3 a, 3 b, 4 ja 8—10 kohdassa tarkoitettujen perusopetuslain ja taiteen perusopetuslain mukaisten toimintojen järjestämistä;

5 §

5 §

Rahoituksen laskentaperuste

Rahoituksen laskentaperuste

Rahoitus käyttökustannuksiin määräytyy laskennallisten perusteiden mukaisesti. Rahoitus määräytyy:

1) lukiossa opiskelijamäärien sekä opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen perusteella;

Rahoitus käyttökustannuksiin määräytyy laskennallisten perusteiden mukaisesti. Rahoitus määräytyy:

1) lukiossa ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelijamäärien sekä opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen perusteella;

3) perusopetuslaissa tarkoitettussa lisäopetuksessa, perusopetuslain 26 a §:ssä tarkoitettua pidennettyä oppivelvollisuuden piirissä olevien viisivuotiaiden oppilaiden esiopetuksessa, ulkomailla järjestettävässä opetuksessa, oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuun pidennettyyn oppivelvollisuuteen perustuvassa opetuksessa, koulukotiopetuksessa, sisäoppilaitosmuotoisesti järjestetyssä perusopetuksessa, perusopetuslain 7 §:n mu-

3) *perusopetuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa*, perusopetuslain 26 a §:ssä tarkoitettua pidennettyä oppivelvollisuuden piirissä olevien viisivuotiaiden oppilaiden esiopetuksessa, ulkomailla järjestettävässä opetuksessa, oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuun pidennettyyn oppivelvollisuuteen perustuvassa opetuksessa, koulukotiopetuksessa, sisäoppilaitosmuotoisesti järjestetyssä

Voimassa oleva laki

kaiseen järjestämislupaan sisältyvän kaksi-vuotisen esiopetuksen ensimmäisen vuoden esiopetuksessa, joustavassa perusopetuksessa ja yksityisen opetuksen järjestäjän toiminnan aloittamisessa oppilasmäärän ja oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella, perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitettussa perusopetuksessa kurssimäärän ja kurssia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa läsnäolokuukausien määrän ja läsnäolokuukautta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella;

Ehdotus

perusopetuksessa, perusopetuslain 7 §:n mukaiseen järjestämislupaan sisältyvän kaksi-vuotisen esiopetuksen ensimmäisen vuoden esiopetuksessa, joustavassa perusopetuksessa ja yksityisen opetuksen järjestäjän toiminnan aloittamisessa oppilasmäärän ja oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella, perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitettussa perusopetuksessa kurssimäärän ja kurssia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa läsnäolokuukausien määrän ja läsnäolokuukautta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella;

6 §

Kunnan valtionosuus ja valtionosuuden peruste lukiolaisissa tarkoitettussa koulutuksessa

Kunnalle myönnetään valtionosuutta 5 §:n 1 ja 2 kohdassa mainittujen toimintojen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin euromäärä, joka saadaan, kun 2 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta kunnan valtionosuuden perusteesta vähennetään 8 §:n mukaan lasketut kunnan omarahoitusosuudet.

Kunnan valtionosuuden perustetta varten lasketaan yhteen kunnan järjestämää lukio-koulutusta ja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävää lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta saavien opiskelijoiden määrien ja opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen tulot sekä 24 a §:ssä tarkoitettu lukion erityisen koulutustehtävän lisärahoitus, joka muodostuu kunnan järjestämän erityisen koulutustehtävän suoritteiden suhteellisenä osuutena kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista kerrottuna erityisen koulutustehtävän valtakunnallisella lisärahoituksella.

Myönnettäessä vuosina 2017—2019 valtionosuutta kunnalle 2 momentissa säädetyistä lukiolaisissa tarkoitettun koulutuksen valtionosuuden perusteesta otetaan huomioon 98,96 prosenttia.

6 §

Kunnan valtionosuus ja valtionosuuden peruste lukiokoulutuksen rahoituksessa

Kunnalle myönnetään valtionosuutta 5 §:n 1 ja 2 kohdassa mainittujen toimintojen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin euromäärä, joka saadaan, kun 2 momentissa säädetyllä tavalla lasketusta kunnan valtionosuuden perusteesta vähennetään 8 §:n mukaan lasketut kunnan omarahoitusosuudet.

Kunnan valtionosuuden perustetta varten lasketaan yhteen kunnan järjestämää lukio-koulutusta ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta saavien opiskelijoiden määrien ja opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen tulot sekä 24 a §:ssä tarkoitettu lukion erityisen koulutustehtävän lisärahoitus, joka muodostuu kunnan järjestämän erityisen koulutustehtävän suoritteiden suhteellisenä osuutena kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista kerrottuna erityisen koulutustehtävän valtakunnallisella lisärahoituksella.

(kumotaan 3 mom)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Kuntayhtymän ja yksityisen järjestämän lukiokoulutuksen rahoitus

Kuntayhtymän ja yksityisen järjestämän lukiokoulutuksen rahoitus

Kuntayhtymälle ja yksityiselle koulutuksen järjestäjälle myönnetään lukiolaissa tarkoitettun koulutuksen järjestämistä varten rahoitusta 6 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla koulutuksen järjestäjien opiskelijamäärien, yksikköhintojen ja erityisen koulutustehtävän lisärahoituksen mukaisesti laskettu valtionosuuden perustetta vastaava euromäärä.

Kuntayhtymälle ja yksityiselle koulutuksen järjestäjälle myönnetään lukiolaissa tarkoitettun koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmistavan koulutuksen järjestämistä varten rahoitusta 6 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla koulutuksen järjestäjien opiskelijamäärien, yksikköhintojen ja erityisen koulutustehtävän lisärahoituksen mukaisesti laskettu valtionosuuden perustetta vastaava euromäärä.

8 §

8 §

Kunnan omarahoitusosuus lukiolaissa tarkoitettun koulutuksen käyttökustannuksiin

Kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin

Kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksista on 52,21 prosenttia ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen käyttökustannuksista 50 prosenttia euromäärästä, joka lasketaan siten, että 2 ja 3 momentissa säädetyllä tavalla laskettu euromäärä jaetaan koko maan asukasmäärällä ja näin saatu euromäärä kerrotaan kunnan asukasmäärällä.

Kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksista on 52,21 prosenttia ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmistavan koulutuksen käyttökustannuksista 50 prosenttia euromäärästä, joka lasketaan siten, että 2 ja 3 momentissa säädetyllä tavalla laskettu euromäärä jaetaan koko maan asukasmäärällä ja näin saatu euromäärä kerrotaan kunnan asukasmäärällä.

9 §

9 §

Ammatillisen koulutuksen määräraha

Ammatillisen koulutuksen määräraha

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammatillisen koulutuksen järjestäjille rahoitusta ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa ja oppivelvollisuuslaissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan ja 9 a §:n 1 momentissa säädetynt kuntien rahoitusosuuden rajoissa (am-

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammatillisen koulutuksen järjestäjille rahoitusta ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, tutkintokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta annetussa laissa ja oppivelvollisuuslaissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan ja

Voimassa oleva laki

matillisen koulutuksen määräraha). Rahoituksena myönnetään laskennallisin perustein perusrahoitusta, suoritusrahoitusta ja vaikuttavuusrahoitusta. Lisäksi myönnetään strategiarahoitusta.

Ehdotus

9 a §:n 1 momentissa säädetyn kuntien rahoitusosuuden rajoissa (*ammattillisen koulutuksen määräraha*). Rahoituksena myönnetään laskennallisin perustein perusrahoitusta, suoritusrahoitusta ja vaikuttavuusrahoitusta. Lisäksi myönnetään strategiarahoitusta.

10 a §

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen myöntäminen varainhoitovuosina 2018-2020

Laskettaessa 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua rahoitusta varainhoitovuosina 2018 ja 2019, ammatillisen koulutuksen määrärahaan tehdään laskennallinen euromääräinen lisäys, joka on 10 272 000 euroa vuoden 2017 tasossa.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjinä toimiville kunnille ja kuntayhtymille varainhoitovuosina 2018 ja 2019 myönnettävästä rahoituksesta vähennetään euromäärä, joka saadaan, kun 10 272 000 euroa vuoden 2017 tasossa jaetaan ammatillisen koulutuksen järjestäjinä toimivien kuntien ja kuntayhtymien perusrahoituksen määräytymisperusteena käytettävillä suoritteilla ja kerrotaan kyseisen koulutuksen järjestäjän perusrahoituksen määräytymisperusteena käytettävillä suoritteilla.

Varainhoitovuonna 2020 valtion talousarvioon otettavaan määrärahaan lisätään 10 272 000 euroa vuoden 2017 tasossa.

(kumotaan)

11 §

Esi- ja perusopetuksen rahoitus

Kunnalle, kuntayhtymälle tai perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitetun järjestämisluvan saaneelle yksityiselle opetuksen järjestäjälle myönnetään 2 §:n 2 momentin 1—4, 9 ja 11 kohdassa tarkoitettuun toimintaan ja 5 kohdassa tarkoitettuun sisäoppilaitoslisään rahoitusta euromäärä, joka saadaan, kun suorittei-

11 §

Esi- ja perusopetuksen rahoitus

Kunnalle, kuntayhtymälle tai perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitetun järjestämisluvan saaneelle yksityiselle opetuksen järjestäjälle myönnetään 2 §:n 2 momentin 2, 3 a, 3 b, 4, 9 ja 11 kohdassa tarkoitettuun toimintaan ja 5 kohdassa tarkoitettuun sisäoppilaitoslisään sekä perusopetuksen järjestäjän järjestämän

Voimassa oleva laki

den määrä kerrotaan suoritteiden yksikköhinnalla 5 §:n 3 kohdan mukaisesti. Perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitettujen järjestämisluvan saaneelle yksityisen opetuksen järjestäjälle myönnetään lisäksi 2 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun koulukotikorotukseen ja 7 kohdassa tarkoitettuun toimintaan rahoitusta euromäärä, joka saadaan, kun suoritteiden määrä kerrotaan suoritteiden yksikköhinnalla 5 §:n 3 kohdassa säädetyn mukaisesti.

24 §

Lukion yksikköhinnat

Lukion yksikköhinnat opiskelijaa kohden lasketaan vuosittain kaikille koulutuksen järjestäjille lukiolaissa ja oppivelvollisuuslaissa tarkoitettujen lukiokoulutuksen järjestämisestä yksikköhintojen määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella, joista on ensin vähennetty 1,44 prosenttia lukion erityisen koulutustehtävän lisärahoitusta varten. Yksikköhintoja laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon ulkomailla järjestetystä opetuksesta aiheutuneita menoja eikä mainittua opetusta saavia opiskelijoita. Yksikköhintoja laskettaessa niiden opiskelijoiden lukumäärä, jotka opiskelevat lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, painotetaan kertoimella 1,21. Yksikköhintoja laskettaessa niiden opiskelijoiden lukumäärää, jotka opiskelevat aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa tai lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, painotetaan kertoimella 0,615 lukuun ottamatta sisäoppilaitoksessa koulutusta saavia opiskelijoita.

Lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijoiden osalta määrätään porrastamalla 23 §:n nojalla säädettyä lukiokoulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa.

Ehdotus

tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen rahoitusta euromäärä, joka saadaan, kun suoritteiden määrä kerrotaan suoritteiden yksikköhinnalla 5 §:n 3 kohdan mukaisesti. Perusopetuslain 7 §:ssä tarkoitettujen järjestämisluvan saaneelle yksityisen opetuksen järjestäjälle myönnetään lisäksi 2 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun koulukotikorotukseen ja 7 kohdassa tarkoitettuun toimintaan rahoitusta euromäärä, joka saadaan, kun suoritteiden määrä kerrotaan suoritteiden yksikköhinnalla 5 §:n 3 kohdassa säädetyn mukaisesti.

24 §

Lukion yksikköhinnat

Lukion yksikköhinnat opiskelijaa kohden lasketaan vuosittain kaikille koulutuksen järjestäjille lukiolaissa ja oppivelvollisuuslaissa tarkoitettujen lukiokoulutuksen sekä lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän *tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen* järjestämisestä yksikköhintojen määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella, joista on ensin vähennetty 1,44 prosenttia lukion erityisen koulutustehtävän lisärahoitusta varten. Yksikköhintoja laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon ulkomailla järjestetystä opetuksesta aiheutuneita menoja eikä mainittua opetusta saavia opiskelijoita. Yksikköhintoja laskettaessa niiden opiskelijoiden lukumäärä, jotka opiskelevat *tutkintokoulutukseen valmentavassa* koulutuksessa, painotetaan kertoimella 1,17. Yksikköhintoja laskettaessa niiden opiskelijoiden lukumäärää, jotka opiskelevat aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa, painotetaan kertoimella 0,615 lukuun ottamatta sisäoppilaitoksessa koulutusta saavia opiskelijoita.

Lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta *tutkintokoulutukseen valmentavan* koulutuksen opiskelijoiden osalta määrätään porrastamalla 23 §:n nojalla säädettyä lukiokoulutuksen keskimääräistä yksikköhintaa. *Tutkinto-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos opiskelija opiskelee aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa tai lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, yksikköhinta on 61,5 prosenttia asianomaiselle koulutuksen järjestäjälle opiskelijaa kohden määrätystä yksikköhinnasta lukuun ottamatta sisäoppilaitoksessa koulutusta saavia opiskelijoita.

koulutukseen valmentavan koulutuksen painokertoimesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos opiskelija opiskelee aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa, yksikköhinta on 61,5 prosenttia asianomaiselle koulutuksen järjestäjälle opiskelijaa kohden määrätystä yksikköhinnasta lukuun ottamatta sisäoppilaitoksessa koulutusta saavia opiskelijoita.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi valtioneuvoston päätöksellä merkittävien muutosten vaikutuksen tasoittamiseksi korottaa vuoden 2019 yksikköhintoja sellaisen lukiokoulutuksen järjestäjän osalta, jonka lukiokoulutuksen rahoitus 24 a §:n vuoksi pienenee.

(kumotaan 11 mom)

29 §

29 §

*Esi- ja perusopetuksen yksikköhinnat**Esi- ja perusopetuksen yksikköhinnat*

Edellä 2 §:n 2 momentin 1–5 ja 9 kohdassa tarkoitettujen toimintojen yksikköhinnat saadaan, kun valtiovarainministeriön kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 38 §:n mukaisesti päättämän kotikuntakorvauksen perusosasta vähennetään 320,77 euroa, ja saatu erotus kerrotaan seuraavilla kertoimilla:

Edellä 2 §:n 2 momentin 2, 3 a, 3 b, 4, 5 ja 9 kohdassa tarkoitettujen toimintojen sekä perusopetuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen yksikköhinnat saadaan, kun valtiovarainministeriön kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 38 §:n mukaisesti päättämän kotikuntakorvauksen perusosasta vähennetään 320,77 euroa ja saatu erotus kerrotaan seuraavilla kertoimilla:

oppilasta kohden	oppilasta kohden	läsnäolokuukautta kohden	kurssia kohden
Lisäopetus	1,26		
Pidennetty oppivelvollisuus, viisivuotiaille järjestettävä esiopetus	1,41		
Pidennetyt oppivelvollisuuden lisärahoitus, vaikeimmin kehitysvammaiset	4,76		

oppilasta kohden	oppilasta kohden	läsnäolokuukautta kohden	kurssia kohden
<i>Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus</i>	1,22		
Pidennetty oppivelvollisuus, viisivuotiaille järjestettävä esiopetus	1,41		
Pidennetyt oppivelvollisuuden li-	4,76		

HE 147/2021 vp

Pidennetyn oppivelvollisuuden lisärahoitus, muut kuin vaikeimmin kehitysvammaiset	2,97		
Sisäoppilaitosisä	0,46		
Koulukotikorotus	1,86		
Ulkomailla järjestettävä perusopetuslain mukainen opetus	1,23		
Perusopetukseen valmistava opetus		0,186	
Perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitettu muu kuin pykälän 2 momentissa säädetty perusopetus			0,046

särahoitus, vaikeimmin kehitysvammaiset			
Pidennetyn oppivelvollisuuden lisärahoitus, muut kuin vaikeimmin kehitysvammaiset	2,97		
Sisäoppilaitosisä	0,46		
Koulukotikorotus	1,86		
Ulkomailla järjestettävä perusopetuslain mukainen opetus	1,23		
Perusopetukseen valmistava opetus		0,186	
Perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitettu muu kuin mainitun pykälän 2 momentissa säädetty perusopetus			0,046

Voimassa oleva laki

Lisäopetuksen yksikköhinnan lisäksi opetuksen järjestäjä saa pidennettyä oppivelvollisuutta vastaavan lisärahoituksen niistä oppilaista, jotka ovat olleet pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä perusopetuksen oppimäärää suorittaessaan.

31 §

Yksikköhintoja laskettaessa huomiotta jätettävät kustannukset

Lukion ja opetustuntiperusteisesti rahoitettavan taiteen perusopetuksen käyttökustannuksina ei pidetä:

2) opiskelijoiden koulumatkojen kuljetuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia;

Ehdotus

Tutintokoulutukseen valmentavan koulutuksen yksikköhinnan lisäksi *koulutuksen* järjestäjä saa pidennettyä oppivelvollisuutta vastaavan lisärahoituksen niistä oppilaista, jotka ovat olleet pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä perusopetuksen oppimäärää suorittaessaan.

31 §

Yksikköhintoja laskettaessa huomiotta jätettävät kustannukset

Lukion ja opetustuntiperusteisesti rahoitettavan taiteen perusopetuksen käyttökustannuksina ei pidetä:

2) opiskelijoiden koulumatkojen kuljetuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia, *lukuun ottamatta oppivelvollisuuslain 21 §:ssä tarkoitettuja matkakorvauksia;*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

32 b §

32 b §

*Opiskelijavuosi**Opiskelijavuosi*

Opiskelijavuodella tarkoitetaan 365:tä päivää, joiden aikana opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena. Opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena opiskeluoikeuden alkamispäivästä lukien siihen päivään asti, kun opiskelijan opiskeluoikeus päättyy. Opiskelijaa ei kuitenkaan oteta huomioon rahoituksen perusteena, jos opiskelijan opiskeluoikeus on väliaikaisesti keskeytetty. Opiskeluoikeuden määräytymisessä sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä opiskeluoikeuden alkamisesta, päättymisestä, väliaikaisesta keskeyttämisestä, peruuttamisesta ja pidättämisestä sekä opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta sekä oppivelvollisuuslain säännöksiä oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä. Poiketen siitä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, oppivelvollinen opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena, jos hän suorittaa oppivelvollisuuttaan oppivelvollisuuslain 8 §:ssä tarkoitetun suunnitelman perusteella.

Opiskelijavuodella tarkoitetaan 365:tä päivää, joiden aikana opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena. Opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena opiskeluoikeuden alkamispäivästä lukien siihen päivään asti, kun opiskelijan opiskeluoikeus päättyy. Opiskelijaa ei kuitenkaan oteta huomioon rahoituksen perusteena, jos opiskelijan opiskeluoikeus on väliaikaisesti keskeytetty. Opiskeluoikeuden määräytymisessä sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja *tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain* säännöksiä opiskeluoikeuden alkamisesta, päättymisestä, väliaikaisesta keskeyttämisestä, peruuttamisesta ja pidättämisestä sekä opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta sekä oppivelvollisuuslain säännöksiä oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä. Poiketen siitä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, oppivelvollinen opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena, jos hän suorittaa oppivelvollisuuttaan oppivelvollisuuslain 8 §:ssä tarkoitetun suunnitelman perusteella.

32 d §

32 d §

*Perusrahoitus**Perusrahoitus*

Toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan seuraavilla perusteilla:

1) tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen, valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen järjestämiskustannukset sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 §:ssä tarkoitettujen opiskelunvalmiuksia tukevien opintojen järjestäminen;

3) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen tai mainitun

Toteutuneita opiskelijavuosia painotetaan seuraavilla perusteilla:

1) tutkintorakenteeseen kuuluvien eri tutkintojen, *tutkintokoulutukseen* valmentavan koulutuksen, *työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen* sekä muun ammatillisen koulutuksen järjestämiskustannukset sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 63 §:ssä tarkoitettujen opiskelunvalmiuksia tukevien opintojen järjestäminen;

3) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:ssä *tai tutkintokoulutukseen valmenta-*

Voimassa oleva laki

lain 65 §:ssä tarkoitetun vaativan erityisen tuen järjestäminen;

Ehdotus

vasta koulutuksesta annetun lain 21 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen tai *ensin* mainitun lain 65 §:ssä tarkoitetun vaativan erityisen tuen järjestäminen;

48 §

Opiskelija- ja oppilasmäärien laskeminen

Lukiossa varainhoitovuoden rahoitus lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen vuoden keskimääräisen opiskelijamäärän mukaan. Lisäksi voidaan ottaa huomioon sellaiset arvioidut opiskelijamäärien muutokset, jotka aiheutuvat laista, asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai päätöksestä taikka valtion talousarviosta. Yksikköhintoja laskettaessa sovelletaan kuitenkin varainhoitovuotta edeltäneen vuoden syksyn *oppilas- ja* opiskelijamääriä. Toiminnan käynnistyessä rahoitus lasketaan arvioidun opiskelijamäärän mukaan.

48 §

Opiskelija- ja oppilasmäärien laskeminen

Lukiokoulutuksessa ja lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa varainhoitovuoden rahoitus lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen vuoden keskimääräisen opiskelijamäärän mukaan. Lisäksi voidaan ottaa huomioon sellaiset arvioidut opiskelijamäärien muutokset, jotka aiheutuvat laista, asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai päätöksestä taikka valtion talousarviosta. Yksikköhintoja laskettaessa sovelletaan kuitenkin varainhoitovuotta edeltäneen vuoden syksyn opiskelijamääriä. Toiminnan käynnistyessä rahoitus lasketaan arvioidun opiskelijamäärän mukaan.

48 a §

Rahoituksen perusteena käytettävät suoritteet perusopetuksessa

Tämän lain mukaan rahoitettavan perusopetuksen rahoitus varainhoitovuodelle lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen syyskuun 20 päivän oppilasmäärän mukaan lukuun ottamatta perusopetukseen valmistavan opetuksen ja perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetun perusopetuksen rahoitusta.

48 a §

Rahoituksen perusteena käytettävät suoritteet perusopetuksessa

Tämän lain mukaan rahoitettavan perusopetuksen ja perusopetuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus varainhoitovuodelle lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen syyskuun 20 päivän oppilasmäärän mukaan lukuun ottamatta perusopetukseen valmistavan opetuksen ja perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetun perusopetuksen rahoitusta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

60 §

60 §

Oikaisumenettely ja muutoksenhaku**Muutoksenhaku**

Tässä laissa säädettyä valtionosuutta tai rahoitusta *saavalla kunnalla, kuntayhtymällä tai yksityisen koulutuksen tai toiminnan järjestäjällä, joka tyytymätön tämän lain nojalla annettuun päätökseen* saa vaatia oikaisua kirjallisesti valtionapuviranomaiselta kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Päätökseen ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta siltä osin kuin se koskee 48 §:n 1 momentissa tarkoitettuja *oppilais- ja opiskelijamääriä*.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, muutoksenhausta tämän lain nojalla tehtyyn valtionavustusta koskevaan päätökseen on voimassa, mitä valtionavustuslaissa säädetään.

Tässä laissa säädettyä valtionosuutta tai rahoitusta *koskevaan* päätökseen saa vaatia oikaisua kolmen kuukauden kuluessa *päätöksen tiedoksisaannista*. Muutoin oikaisuvaatimusmenettelyssä sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Päätökseen ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta *valittamalla* siltä osin kuin se koskee 48 §:n 1 momentissa tarkoitettuja opiskelijamääriä *lukuun ottamatta yksiköhintojen laskennassa käytettävää opiskelijamäärää*.

Haettaessa muutosta tämän lain nojalla tehtyyn valtionavustusta koskevaan päätökseen sovelletaan *kuitenkin*, mitä valtionavustuslaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2022.

Perusopetuslaissa tarkoitettun perusopetuksen lisäopetuksen, lukiolaissa tarkoitettun lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettun ammatilliseen koulutuksen valmistavan koulutuksen rahoitukseen sekä mainittujen koulutusten kustannusten ja suoritteiden huomioimiseen rahoituksen myöntämisen perusteena sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 8 §:n 1 momentissa säädettyä kunnan omarahoitusosuutta lukiokoulutuksen käyttökustannuksista sovelletaan ensimmäisen kerran varainhoitovuodelle 2024 myönnettävään lukiokoulutuksen rahoitukseen. Kunnan omarahoitusosuus on 54,82 prosenttia myönnettäessä varainhoitovuoden 2022 rahoitusta ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

53,28 prosenttia myönnettäessä varainhoitovuoden 2023 rahoitusta.

Lain 24 §:n 1 momentissa säädettyä erityisen koulutustehtävän saaneiden lukioiden rahoitusosuutta sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2027. Erityisen koulutustehtävän saaneiden lukioiden rahoitusosuus on 1,57 prosenttia määrättäessä rahoitusta varainhoituvuosille 2022 ja 2023, 1,55 prosenttia määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2024, 1,51 prosenttia määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2025 ja 1,47 prosenttia määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2026.

Lain 24 §:n 1 momentissa säädettyä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokerrointa sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä varainhoitovuoden 2027 rahoitusta. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokerroin on 1,21 määrättäessä rahoitusta varainhoituvuosille 2022—2024, 1,22 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2025 ja 1,19 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2026.

Lain 24 §:n 1 momentissa säädettyä aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa opiskelevien painokerrointa sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2027. Painokerroin on 0,650 määrättäessä rahoitusta varainhoituvuosille 2022 ja 2023, 0,644 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2024, 0,633 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2025 ja 0,622 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2026.

Lain 24 §:n 7 momentissa säädettyä aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa opiskelevien yksikköhinnan prosenttiosuutta sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2024. Prosenttiosuus on 63,3 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2022 ja 62,2 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2023.

2.

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 2 §:n 1 momentin 3 kohta sekä
muutetaan 41 §:n 4 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1485/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Poikkeukset soveltamisalasta

Poikkeukset soveltamisalasta

Tämän lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat:

Tämän lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat:

3) perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitetusta lisäopetuksesta;

(kumotaan 3 kohta)

41 §

41 §

Erikoissairaanhoidossa olevan, koulukotiopetuksen tai lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan korvaus

Erikoissairaanhoidossa olevan, koulukotiopetuksen tai lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan korvaus

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettua korvausta varainhoitovuodelle laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon oppilaan osuus opetuksen järjestäjälle maksettavasta seuraavasta rahoituksesta:

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettua korvausta varainhoitovuodelle laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon oppilaan osuus opetuksen järjestäjälle maksettavasta seuraavasta rahoituksesta:

2) oppilaan lisäopetuksen järjestämisestä varainhoitovuodelle maksettavasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:ssä tarkoitetusta rahoituksesta;

2) oppilaan *tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020) tarkoitetun tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen* järjestämisestä varainhoitovuodelle maksettavasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:ssä tarkoitetusta rahoituksesta;

HE 147/2021 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .

3.

Laki**kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 2 §:n 1 momentin 3 kohta sekä
muutetaan 23 §:n 2 momentin 1 kohta ja 24 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Poikkeukset soveltamisalasta**Poikkeukset soveltamisalasta*

Tämän lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat:

Tämän lain perusteella ei myönnetä valtionosuutta käyttökustannuksiin, jotka aiheutuvat:

3) *perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitettusta lisäopetuksesta;*

(kumotaan 3 kohta)

23 §

23 §

*Kustannustenjaon tarkistus**Kustannustenjaon tarkistus*

Edellä 6—12 §:ssä tarkoitettujen laskennallisten kustannusten perusteena olevat perushinnat tarkistetaan valtakunnallisesti yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi tarkistetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:n mukainen:

Edellä 6—12 §:ssä tarkoitettujen laskennallisten kustannusten perusteena olevat perushinnat tarkistetaan valtakunnallisesti yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi tarkistetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:n mukainen:

1) rahoitus perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitettuun lisäopetukseen;

1) rahoitus perusopetuksen järjestäjän järjestämään tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen;

24 §

24 §

*Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavat käyttökustannukset**Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavat käyttökustannukset*

Edellä 23 §:ssä tarkoitettussa kustannustenjaon tarkistuksessa otetaan huomioon kuntien,

Edellä 23 §:ssä tarkoitettussa kustannustenjaon tarkistuksessa otetaan huomioon kuntien,

Voimassa oleva laki

kuntayhtymien sekä muiden opetuksen järjestäjien 1 §:ssä tarkoitettujen valtionosuuden perusteena olevien valtionosuustehtävien käyttökustannukset sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain perusteella rahoitettavien tehtävien järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset, jotka aiheutuvat:

1) perusopetuslain 5 §:ssä tarkoitetusta lisäopetuksen järjestämisestä;

Ehdotus

kuntayhtymien sekä muiden opetuksen järjestäjien 1 §:ssä tarkoitettujen valtionosuuden perusteena olevien valtionosuustehtävien käyttökustannukset sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain perusteella rahoitettavien tehtävien järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset, jotka aiheutuvat:

1) perusopetuksen järjestäjän järjestämästä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain (1215/2020) 3 §:n 2 momentti, 5 § ja 28 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Koulutuksen järjestäjät

Koulutuksen järjestäjät

 Kunta voi kuitenkin järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta ilman järjestämislupaa. Koulutuksen on tällöin täytettävä 4 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset.

 Kunta voi kuitenkin järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta ilman järjestämislupaa, *jos kunnalla ei ole lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa tai jos kunnan järjestämän valmentavan koulutuksen alueellinen tarve ei ole pysyväisluonteista*. Koulutuksen on tällöin täytettävä 4 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset.

5 §

5 §

Järjestämisluvassa määrättävät asiat

Järjestämisluvassa määrättävät asiat

Järjestämisluvassa määrätään, minkä koulutusmuodon yhteyteen valmentavan koulutuksen järjestämislupa myönnetään, jos koulutuksen järjestäjällä on useita 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun opetuksen tai koulutuksen järjestämislupia.

Järjestämisluvassa määrätään, minkä koulutusmuodon yhteyteen valmentavan koulutuksen järjestämislupa myönnetään, jos koulutuksen järjestäjällä on useita 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun opetuksen tai koulutuksen järjestämislupia.

Järjestämisluvassa voidaan määrätä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijamäärästä tai opiskelijavuosien määrästä.

Järjestäessään tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta koulutuksen järjestäjän on noudatettava, mitä koulutuksen järjestäjän perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa on

Järjestäessään tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta koulutuksen järjestäjän on noudatettava, mitä koulutuksen järjestäjän perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa on

Voimassa oleva laki

määrätty opetuskielestä ja toiminta-alueesta, ellei tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisluvassa toisin määrätä.

28 §

Koulutuksen järjestämistä koskevat siirtymäsäännökset

Jos järjestäjälle on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnetty ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämislupa, koulutuksen järjestäjä saa mainitun järjestämisluvan perusteella järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta.

Ehdotus

määrätty *oppilas-, opiskelija- tai opiskelijavuosimäärästä*, opetuskielestä ja toiminta-alueesta, ellei tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämisluvassa muuta määrätä. *Lisäksi on noudatettava, mitä perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestämisluvassa on määrätty koulutuksen järjestämismuodosta, erityisestä koulutustehtävästä ja muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä ehdoista.*

28 §

Koulutuksen järjestämistä koskevat siirtymäsäännökset

Jos järjestäjälle on tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnetty ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämislupa, koulutuksen järjestäjä saa mainitun järjestämisluvan perusteella järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta. *Tässä momentissa tarkoitettuun järjestämislupaan sovelletaan muutoin, mitä 4 §:n 1 momentissa säädetään velvollisuudesta järjestää koulutusta sekä mitä 5 ja 6 §:ssä säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valtioneuvoston asetus

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1766/2009) 1 a ja 3 §, 18 §:n edellä oleva väliotsikko, 19 §:n 2 momentti sekä 23 a ja 24 §, sellaisina kuin ne ovat 1 a § asetuksessa 656/2014, 3 § ja 19 §:n 2 momentti asetuksessa 127/2021, 18 §:n edellä oleva väliotsikko asetuksessa 1537/2016 sekä 23 a ja 24 § asetuksessa 735/2017, sekä

lisätään 25 §:ään, sellaisena kuin se on asetuksessa 127/2021, uusi 6 momentti seuraavasti:

1 a §

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen koulutuksen yksikköhinnan laskeminen

Lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020) tarkoitetussa tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa on opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 §:n nojalla säädetty lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta kerrottuna luvulla 1,17.

3 §

Sisäoppilaitoksessa järjestettävän lukiokoulutuksen ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen yksikköhinnat

Jos lukiokoulutuksen järjestäjän tehtäväksi on lukiolain 4 §:n 2 momentin nojalla määrätty järjestää lukiolaissa tarkoitettua koulutusta sisäoppilaitoksessa, yksikköhintaa korotetaan sisäoppilaitokseen kuuluvan majoituksen ja ruokailun saavien lukiokoulutuksen ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoiden osalta euromäärällä, joka on 40 prosenttia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 23 §:n nojalla säädetystä lukiokoulutuksen keskimääräisestä yksikköhinnasta.

Opiskelija- ja suoritemäärät

19 §

Lukion opiskelijamäärän laskeminen

Lukiokoulutuksen opiskelijamäärä ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijamäärä lasketaan erikseen. Lukiokoulutuksen opiskelijamäärään lasketaan lukion koko oppimäärää opiskelevat opiskelijat. Opiskelijamäärään lasketaan myös ne opiskelijat, jotka suorittavat oppivelvollisuuttaan oppivelvollisuuslain (1214/2020) 8 §:ssä tarkoitetun suunnitelman perusteella. Maksullisena palvelutoimintana järjestettävään koulutukseen osallistuvia opiskelijoita ei oteta lukuun tässä pykälässä tarkoitettuja opiskelijamääriä laskettaessa.

23 a §

Rahoituksen perusteeksi lukemista koskevat rajoitukset

Jos opiskelija opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 48 §:n 4 momentin perusteella luetaan lukiokoulutuksen rahoituksen perusteeksi tammikuun 20 päivänä, opiskelijan opiskeluoikeuden perusteella määräytyviä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettuja opiskelijavuosia ei voida lukea rahoituksen perusteeksi kyseisenä vuonna tammikuun 1 päivän ja heinäkuun viimeisen päivän välisenä aikana. Jos opiskelija luetaan lukiokoulutuksen rahoituksen perusteeksi tai jos opiskelija opiskelee perusopetuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa syyskuun 20 päivänä, opiskelijavuosia ei voida lukea rahoituksen perusteeksi kyseisenä vuonna elokuun 1 päivän ja joulukuun viimeisen päivän välisenä aikana. Opiskelijavuodet voidaan kuitenkin lukea rahoituksen perusteeksi sen ajankohdan jälkeen, kun opiskelija on päättänyt lukiokoulutuksen tai tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen.

Jos opiskelijan opiskeluoikeuden perusteella määräytyvät opiskelijavuodet opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 48 §:n 4 momentin perusteella luetaan ammatillisen koulutuksen rahoituksen perusteeksi 20 päivänä tammikuuta tai 20 päivänä syyskuuta, opiskelijaa ei voida samana ajankohtana lukea lukiokoulutuksen tai perusopetuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksen perusteeksi.

Mitä tässä pykälässä säädetään lukiokoulutuksen rahoituksesta, sovelletaan myös lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämään tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen. Mitä tässä pykälässä säädetään ammatillisen koulutuksen rahoituksesta, sovelletaan myös ammatillisen koulutuksen järjestäjän järjestämään tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen.

24 §

Opiskelijamäärien laskentapäivän soveltaminen eräissä tapauksissa

Lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen alkaessa uuden tai muutetun koulutuksen järjestämisluvan perusteella sovelletaan koulutuksen aloittamisajankohtaa seuraavan laskentapäivän mukaista opiskelijamäärää sen kuukauden alusta, josta lukien koulutus on alkanut. Koulutuksen päättyessä uuden tai muutetun koulutuksen järjestämisluvan vuoksi sovelletaan koulutuksen päättymisajankohtaa edeltävän laskentapäivän mukaista opiskelijamäärää koulutuksen päättymisajankohtaa edeltävän kuukauden loppuun. Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös tapauksiin, joissa koulutuksen järjestäjän koulutustehtävä muuttuu olennaisesti.

25 §

Tietojen ilmoittaminen

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös tässä pykälässä tarkoitettujen opetuksen ja koulutuksen järjestäjien järjestämään tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2022.

Tätä asetusta sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2022.

HE 147/2021 vp

Asetuksen 1 a §:ssä säädettyä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokerrointa sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä varainhoitovuoden 2024 rahoitusta. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokerroin on 1,22 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2022 ja 1,19 määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2023.

Asetuksen 3 §:ssä säädettyä prosenttimäärää sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2024. Edellä tarkoitettu prosenttimäärä on 42 prosenttia määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2022 ja 41 prosenttia määrättäessä rahoitusta varainhoitovuodelle 2023.

Perusopetuslaissa tarkoitetun perusopetuksen lisäopetuksen, lukiolaissa tarkoitetun lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitukseen sekä mainittujen koulutusten kustannusten ja suoritteiden huomioimiseen rahoituksen perusteena sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus

ammattillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen 2 ja 7 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (1244/2020) 2 §:n 3 momentti sekä 7 §:n 1 ja 3 momentti seuraavasti:

2 §

Tutkintojen ja muun koulutuksen painokerroimet

Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa (1215/2020) tarkoitetun tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen painokerroin on 1,54.

7 §

Erityisen tuen järjestämisen korotuskertoimet

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen järjestämisen korotuskerroin on tutkintokoulutuksessa 0,50 ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa 0,64. Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 21 §:ssä tarkoitetun erityisen tuen järjestämisen korotuskerroin on 0,64.

Opiskelijavuosia painotetaan 1 momentissa tarkoitetuilla korotuskertoimilla niiden päivien ajalta, kun opiskelijän ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:ssä tai tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 21 §:ssä tarkoitettu erityisen tuen antamista koskeva päätös on voimassa. Edellä 2 momentissa tarkoitetuilla korotuskertoimilla opiskelijavuosia painotetaan kaikkien opiskelijavuoteen kuuluvien päivien ajalta.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2022.

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun ammatilliseen koulutukseen valmentavaan koulutukseen sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tätä asetusta sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2023 rahoitusta. Tätä aiempien varainhoitovuosien rahoitusta myönnettäessä sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.